శ్రీరస్తు.

బమ్మెరపోతనామాత్యప్రణీత

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము నందలి

సప్తమస్కంధము.

ఇది,

తెనుఁగుభాషఁజదువుకొను బాలురకు

నత్యంతోపయుక్తంబగునటుల

అల్లాడి నారాయణశాస్త్రులవారిచే

పరిష్కరింపఁబడి

రామానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించిప్రచురింపఁబడియె.

చెన్నపురి,

1904

శ్రీరామానంద ముద్రాక్షరశాలయందువిక్రయించు

పుస్తకముల జాబితా.

సేనానీచరిత్రము	౦ ౩ ౦
గురుబాలప్రబోధిక	౧ ౮ ౦
తె॥ ఇందసభా	౦ ౧౨ ౦
సుజ్ఞానామృతతారావళి	౦ ౪ ౦
పురశ్చరణదీపిక	౦ ౪ ౦
అష్టోత్తరసహస్రనామకదంబము	౦ ౮ ౦
స్కాందమాఘపురాణం	౦ ౮ ౦
కాలామృతం	౦ ౪ ౦
నక్షత్రచూడామణి	౦ ౪ ౦

పాకెట్టురాయల్ ౩౨ పేజీలలోయుండు గ్రంధములు

విష్ణుసహస్రనామము	౦ ౭ ౦
లలితాసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
శివసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
భగవద్గీత భారతసావిత్రోపాఖ్యానంబ్రహ్మసూత్రం	౦ ౮ ౦

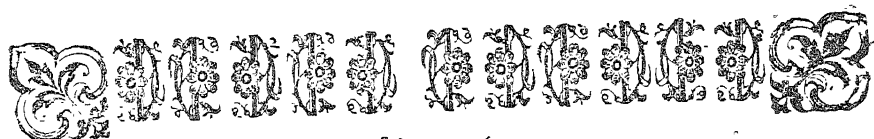
ఇవిమొదలైన అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు సరసముగా విక్రయించబడును పోస్టుచార్జిప్రత్యేకము,

ఇట్లు

అల్లాడి - హయగ్రీవశాస్త్రి

రామానంద ముద్రాక్షరశాల

చాకలపేట పోస్టు.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము.

స ప్త మ స్కం ధ ము.

శ్రీమద్విఖ్యాతిలతా | క్రామితరోదోంతరాళకమనీయయశో | జీమూతతులితదేహా | శ్యామలరుచిజాలరామచంద్రనృపాలా॥

వ॥ మహనీయగుణగరిష్ఠులగు నమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యాతవైఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె నట్లు ప్రాయోపవిష్టుండైన పరీక్షిన్నరేంద్రుండు శుకయోగీంద్రునవలోకించి ॥సీ॥ సర్వభూతములకు సముఁడై చెలిప్రియుండగు వైకుంఠుఁడనంతుఁ డాఢ్యు | డింద్రునకొఱకునై దైత్యేంద్రుల నేటికి విషమునికైవడి వైరికిచంపె | సురల జంపంగ నసురుల చేదనకయ్యెడి లాభమెంతైనగదె | నిర్వాణ ధుండ నిర్గుణుండగు నసురులవలని భయంబుపగయు గలుగనేరనట్టి ఘనుండు దైత్యులజంపి | సురలఁ గాచుచునికి చోద్యమనుచు | సంశయంబు రాకుజనియించె మునినాథ | ప్రజ్ఞ మెఱసి తెలియఁబలుకవయ్య | అనిన శుకుండిట్లనియె శా॥ నీసంప్రశ్నము వర్ణనీయము మగవా నికరంబు రాజేంద్ర | శ్రీశంభావ్యవినచ్చరిత్రము మహాచిత్రంబు చింతింపఁద | ద్దాసాఖ్యానములోప్పవిష్ణుచరణాధ్యానప్రధానంబులై | శ్రీసంధానములయి మునీశ్వరవచోజేగియుసనంబుల్ ॥క॥ చిత్రంబు ముత్రైలోక్యప | విత్రంబులు భవలతాలవిత్రంబులున | క్షేత్రంబులు మునిజనవన | చైత్రంబులు విష్ణుదేవుచారిత్రంబుల్ ॥వ॥ పరేంద్రా కృష్ణద్వైపాయనునకు నమస్కరించి హరికథనంబులు సెప్పెదవినుము వ్యక్తుండుగాక గుణంబులు లేక ప్రకృతిం జెందక భవంబులనొందక పరమేశ్వరుండు తనమాయవలనైన గుణంబులనావేశించి బాధ్య బాధకత్వంబులనొందుచుండు గుణరహితుండు సత్వరజస్తమంబులు ప్రకృతిగుణంబు లా గుణంబులకు నొక్కొక్క కాలంబున హానివృద్ధులుగలవా యీశ్వరుండు సత్వంబున దేవఋషులను రజోగుణంబు నసురులను దమోగుణంబున యక్షరక్షోగణంబులను విభజించె సూర్యుండు పెక్కుడలం గానంబడియు నొక్కరుండైన తెఱంగు నవద్విభుండును సర్వగతుండయ్యును భిన్నుండుగాడు తత్త్వవిదులైన పెద్దలు తమలోనం బరమాత్మస్వరూపంబునను న్నయీశ్వరుని నివ్విధంబున నెఱుంగుదురు జీవాత్మకుబరుండైన సర్వమయుండు తనమాయచేత వి

శ్వంబుసృజియింపంగోరి రజంబునఁగ్రీడింపంగోరి సత్వంబున నిద్రింపఁగోరి త
మంబుసుత్పాదించిచరమైనకాలంబునసృజియించుచు నాకాలమునసర్వదర్శ
నుండైనయీశ్వరుఁడు కాలాహ్వయుండైన సత్వగుణంబైన దేవానీకంబునకు
వృద్ధియు రజస్తమోగుణులైన రాక్షసులకు హానియుం జేయుచుండు॥ క॥జన
నాయకయీయర్థము।ఘనయశుఁడగుధర్మజునకుఁ గ్రతుకాలమున।మును
నారదుండుసెప్పెను।వినుపించెద వినుముచెవులు విమలతనొందన్॥ వ॥ ను
న్నుధర్మరాజుసేయు రాజసూయయాగంబున బాలుండైన శిశుపాలుఁడుహ
రి నిందించినిశితనిర్వక్రచక్ర ధారాదళితమస్తకుండయి తేజోరూపంబున వ
చ్చిహరిదేహంబు సొచ్చుటంజూచి వెఱఁగుపడిధర్మజుండు సభలోనున్ననార
దునీక్షించి యిట్లనియె॥ గీ॥ఏట్టివారికైన నేకాంతులకునైన। వచ్చి చొరఁగ
రానివాసుదేవుతత్వమందుఁజేరిధరణీశుఁడహితుఁడై। యెట్లుచొచ్చెమునివరే
ణ్యనేడు॥ ఉ॥ వేఁడుమాధవుం దెగడివిప్రులుదిట్టిఁభగ్నుఁడైతమో। లీను
డుగాడెత్తొల్లి మదఘూర్ణితుచైద్యుఁడుపిన్నాటనుం। డేఁయుమాధవుస్వీవన
హించడుభక్తివహింపడట్టివా। డెనిట్లప్రభావముననీపరమేశ్వరునందుఁజొ
చ్చెనో॥ మ॥హరిసాధింతుహరిన్ గ్రహింతుహరిబ్రాణాంతంబు నొందింతుదా
హరికిన్ వైరినటంచువీఁకపటురోషాయత్తుడై యెప్పుడున్। దిరుగుం బ్రువ్వడు
నోరుబ్రీలిపడదో దేహంబుదాహంబుతో । నరకావాసమునొందఁడేక్రియజగ
న్నాథుం బ్రవేశించెనో॥వ॥అదియునుంగాకదంతవక్త్రుండునుఁవీడునునిరం
తరంబు గోవిందునిందసేయుదురు నిఖిలజనులుసందర్శింపనేఁడువీరికి విష్ణుసా
యుజ్యంబుగలుగుటకేమి హేతువువినిపింపుము పవనచలితదీపశిఖయుంబో
లెనాహృదయంబు చలించుచున్నదనినధర్మనందనునకు నారదుండిట్లనియె॥
దూషణభూషణతిరస్కారంబులునశరీరంబునకుంగాని పరమాత్మకులేవు శరీ
రాభిమానంబునంజేసిదండవాక్పారుష్యంబులు హింసయైతోఁచు తెఱఁగుననే
ను నాయదీయంబను వైషమ్యంబుభూతంబులకుశరీరంబునంద సంభవించునభి
మానంబుబంధంబునిరభిమానుండై వధించినవధంబుగాదుకర్తృత్వమెల్లవ
వానికిహింసయుసిద్ధింపదు సర్వభూతాత్మకుండైన యీశ్వరునికి వైష
మ్యంబులేదుగావున ॥గీ॥అలుకనైన జెలిమినైనగామంబున। నైనబాంధవ
మ్మునైనభీతినైన దగిలితలపనఖిలాత్ముఁడగుహరి। జేరవచ్చు వేఱుసేయడత
డు॥క॥వైరానుబంధనంబున। జేసినచందమునవిష్ణుజిరతరభక్తిం। జేరగ
రాదనితోఁచును। నారాయణభక్తియుక్తినాచిత్తమునన్॥ క॥ కీటకముదెచ్చి

భ్రమరము । పాటవమున బంభ్రమింప భ్రాంతంబై త । త్కీటకము భ్రమర
రూపము । పాటించి వహించుగాదె భయయోగమునన్ ॥ ఇవ్విధంబున ॥ శా॥
కామోత్కంఠత గోపికల్ భయమునం గంసుండు వైరక్రియా । సామగ్రిన్ శిశుపా
లముఖ్యనృపతుల్ సంబంధులై వృష్ణులున్ । ప్రేమన్మీరలు భక్తినేమునిటు చక్రిం
గంటిమెల్లైనను । ధ్యామధ్యానగరిష్ఠుండైన హరిజెందన్వచ్చు ధాత్రీశ్వరా॥

శ్రీహరిద్వారపాలకులగు జయవిజయులకు సనంద
నాదులవలన శాపంబు ననుభవించుట.

వ॥ మఱియుం బెక్కండ్రు కామద్వేషభయస్నేహ సేవాతిరేకంబులం జి
త్తంబు హరిపరాయత్తంబుగాఁజేసి సద్గతిం జెందిరి వారి నుద్దేశించి క్రోధాము
లేనింటిలోపల నొక్కంటియైన వెన్నునికి లేని నిమిత్తంబున నతండు వ్యర్థుండ
య్యె నెట్లు చెలియలికొడుకులైన శిశుపాలదంతవక్త్రులు తొల్లి విష్ణుమందిర
ద్వారపాలకులు విప్రశాపంబున బరిభ్రష్టులై భూతలంబున జన్మించిరని విని
యుధిష్ఠిరుండు నారదున కిట్లనియె॥ మ॥ అలుగం గారణమేమి విప్రులకు మున్నా
విప్రులెవ్వారుని । శ్చలులే కాంతు గనిర్జితేంద్రియులు సంసారులే కామవర్తు
లు వైకుంఠపురీనివాసులన విందు న్వారికే జన్మంగిని । ఖిలజన్మంబుల వచ్చె నారదవి
నం గౌతూహలంబ య్యెడిన్ ॥ వ॥ అనిన నారదుండిట్లని యొనొక్కనాడు బ్రహ్మ
మానసపుత్రులైన సనకసనందనాదులు దైవయోగంబున భువనత్రయంబునం
దును సంచరించుచు నైదాఱేండ్లప్రాయంపు బాలకుల భావంబున దిగంబరుల
యి హరిమందిరంబునకు వచ్చి చొచ్చునెడ మొగసాలనున్న పురుషులిద్దఱు వ
వారలం జూచి॥ క॥ డింభకుల నన్నగఁ గవి । ప్రారంభకులర మాధిరాధన ల్లాపము
ఖారంభకులము క్తనూనస ప్రారంభకులం జోరగని కతఅమిరధిశా॥ క॥ వారించిన
దమకంబున । వారించు నిలువలేక పడిదిట్టిరిదా । వారికులనసుర యోనిన । వారిత
లై పుట్టుడనుచు వసుధాధీశా॥ వ॥ మఱియు నా పిన్న పెద్దలు వారలం జూచి మీరలిరు
వును సహర లుగారు నారాయణచరణ సమీపంబు విడిచి రజస్తమోగుణులగు న
రాక్షసియోనిం బుట్టుడని శపియించిన నాశాపవశంబున బరిభ్రష్టులై కూలు
చు మొరలిడిన నమ్మహాత్ములు దయాళువులై క్రమ్మఱ అంగరుణించి మూడు జ
న్మంబులకు వైరంబున భగవత్సన్నిధానంబు గలిగెడు నని నిర్దేశించిచని రివ్విధంబున
శాపహతులై హరిపార్శ్వచరులైన పురుషు లిరువురు హిరణ్యకశిపుహిరణ్యా
క్షులనఁ దితికి జన్మించిరందు గనిష్ఠుండయిన హిరణ్యాక్షుని హరి వరాహరూపంబు
న సంహరించె నగ్రజుండయిన హిరణ్యకశిపుం డనునరసింహమూర్తియైన శ్రీ

హరికేత వికలితుఁడయ్యె నతనికొడుకు ప్రహ్లాదుండు తండ్రిచేత హింసితుండయ్యు
నారాయణపరాయణుండై శాశ్వతుండయ్యె రెండవభవంబునం గేశిని యను
రాక్షసికి రావణకుంభకర్ణులై సంభవించిన విశ్వంబునందు రఘుకులంబు
న రాఘవుండయి యవతరించి వధించె తృతీయజన్మంబున వీరు తల్లి చెలియలికి
శిశుపాలదంతవక్త్రులు ప్రభవించి॥ శా॥ చక్రిం జింతయు లేక పాయని మహా
వైరంబుతో నిత్యజా। తక్రోధస్మరణంబు న్వికలితోద్యత్పాపసంఘాతులై
చక్రచ్ఛిన్నశిరస్కులై మునివచశ్శాపావధిం బాపులై। చక్రిం జెందిరి వారిపా
ర్శ్వచరులై సారూప్యభావంబునన్॥ అనవిని ధర్మనందనుఁ డిట్లనియె॥ క॥
బాలున్ హరిపదచింతా। శీలున్ సుగుణాలవాలు శ్రీమన్మధా। జాలున్ సంతో
షింపక। యేలా శిక్షించె రాక్షసేంద్రుఁడు చెపుమా॥ క॥ పరభూతవ్యథనంబులు। ని
రుపమసంసారజలధి నిమజ్జనంబు। ల్నరకేసరికథనంబు లు। పరిరక్షితదేవ
యక్షపక్షిమునిసంఘంబుల్॥ వ॥ మునీంద్రా వినిపింపుమనిన నారదుం డిట్లనియె
మహోదరచేత సూకరాకారుండగు హరిచేత హతుండయ్యె ననిన విని హిరణ్యకశిపుండు రో
షశోకదందహ్యమానమానసుండయి ఘూర్ణిల్లుచు నాభీలదావదహనజ్వా
లావిశాలంబులైన విలోకనజాలంబుల గగనంబున బొగ లెగయ నిరీక్షించుచు
నవిభ్రమాంకురసంకాశ ధగద్ధగిత దంతసంఘట్టనచ్ఛదుండును నదభ్రభయం
కరభ్రుకుటిత ఫాలభాగుండును నిరంతరశాంతదురంత వైరవేగుండును నై సమ
హాప్రభాజ్వాల జటాజాలంబగు శూలంబు కేలం దుకొని సభామంటపంబునం
దుపవిష్టుఁడై త్రిమూర్ధ శక్రత్రిలోచన శకుని శంబర శతబాహు నముచి హయగ్రీవపు
లోమ విప్రచిత్తి ముఖులయిన దైత్యదానవుల నాలోకించి యిట్లనియె॥ శా॥
నాకుం దమ్ముండు నీకు నెచ్చెలి రణన్యాయైకదక్షుండు బా। హాకుంఠీకృతదేవయ
క్షుండు హిరణ్యాక్షుండు వానిన్ మహా। సౌకర్యంబున దాల్చి దానవవధూ
శోకవ్యాప్తిలుగా। వైకుంఠుఁడు వధించిపోయెనట యీవార్తాస్థితింటిరే॥
చ॥ వనములయందు వెచ్చు మునిగణములోపల సంచరించుసం। జననమెఱుంగ
రెవ్వరుఁ జూడఁడె కింతయు లేదుతన్నడా। సినమతి ఢాయువెంటఁబడి చిక్కక
చిక్కక పారిపోక। ఘనమున మెల్లలోఁబడక లోఁబడఁబట్టుకొనంగవచ్చునే॥ సీ॥ భు
జశక్తి తోడఁ బోరాడఁ బిలిచి ముష్టిఁ దునిఁగినమునుగుగాక। యలయించి
సూకరాయచలనంభ్రమమున కెఱఁగి వెన్నిచ్చినం జచ్చుగక। జగడంబు సైప
క సౌకర్యకాంక్ష చాపలక్రీడనిగినసీగుగాక। క్రోధించి చాటుగాక కొంత పౌరుష
మనహ భంగిన్నరింపఁడు గాక। కఠినశూలధారం గంఠంబు విదళించి। వానిశో

శితమున వాడిమెఱసి। మత్సహోదరునకు మహితర్పణము జేసి యెంద త్రుంచు కుమేలు జేత్తు॥ క॥ ఖండితమూలద్రుమమున। జెడి విటపము లెండుభంగిఁ దండ్రుం దలఖండలముఖ్యులు నశింతురు। భండనమున నిశ్శేషమను ప్రాణములు గోల్పోఁగన్॥ సీ॥ పొండు దానవులార భూసురక్షేత్రసంగతమైన భూమికి గమనముఁ గట్టి। ముఖతపస్స్వాధ్యాయమౌనవ్రతస్థు వెదకి ఖండింపుఁడు విష్ణుఁడు గాఁగ। నన్యుఁడొక్కఁడు లేఁడు యజ్ఞంబు వేదంబు తత్తెఱఁగు భూదేవక్రియాదిమూల। మతఁడె దేవర్షి పిత్రాదిలోకములకు ధర్మాదులకు మహాధామ మతఁడె యేస్థానంబున గోభూసురేంద్రవేద। వర్ణధర్మాశ్రమంబులు వరుస నుండు। నాస్థలంబుల కెల్ల మీ రరిగి కాలిచి। దగ్ధములు సేసి రండు మీ దర్పమెప్ప॥ వ॥ అని యిట్లు దేశించి దివిజమర్దనుని నిదేశంబులు శిరంబున ధరియించి రక్కసులు పెక్కండ్రు భూతలంబునకు జని॥ సీ॥ గ్రామపురక్షేత్రఖర్వటఖేటఘోషారామనగరాశ్రమాదికములు। గాలిచి కోలకులు గలచి ప్రాకారగోపురసేతువులు ద్రవ్వి పుణ్యభూజ। చయములు ఖండించి సౌధప్రపాగేహపర్ణశాలాదులు పడఁ జేసి। సాధుగోబ్రాహ్మణసంఘంబుల నహింసగావించి వేదమార్గములు చెఱిచి। కుతలమెల్ల నిట్లు కోలాహలంబుగా। దైత్యులాచరింపఁ దల్లడిల్లి। నష్టమానలగుచు నాకలోకము మాని। యడవులందు జొచ్చి రమరవరులు॥ వ॥ అంత హిరణ్యకశిపుండు మృతభ్రాతృండై యమ్మృతుఁడయిన సోదరునకు నుదకప్రదానాదికకార్యంబు లాచరించి యతని బిడ్డలగు శకుని శంబర కాలనాభ మహోత్కచ ప్రముఖుల నూరడించి వారల తల్లితోఁగూడ హిరణ్యాక్షుని భార్యల నందఱ రావించి తన తల్లియైన దితి విలోకించి యిట్లనియె॥ శా॥ సంసారాగారనివిష్టపాంథుల క్రియన్నిక్కంబునం బౌరసంచారుల్వత్తురు గూడి వత్తురు సదాసంగంబు లేదొక్కచో। శూరుల్వోయెడి త్రోవం బోయెను భవత్సూనుఁడు దల్లీ మహాశూరుం డాతఁడు తద్వియోగమునకున్ శోకింప నీ కేటికిన్॥ సీ॥ సర్వజ్ఞుఁ డీశుఁడు సర్వాత్ముఁ డవ్యయుఁ డమలుండు సత్యుఁడనంతుఁ డాఢ్యుఁ। డాత్మరూపంబున నశ్రాంతమును నమాయాప్రవర్తనమహిమవలన। గుణముల గల్పించి గుణసంగమంబుల లింగశరీరంబు లీలఁ దాల్చి। కంపితజలములోఁ గదలెడి క్రియ నొచు పాదపంబుల భంగి భ్రామ్యమాణ। చక్షువు ధరిత్రి చలితయైనట్లుఁ గానఁగఁబడిన భంగి వికలభావరహితుఁ డాత్మమయుఁడు కంపితాంతరంగంబున గదలినట్లుఁ దోఁచుఁ గదలఁ డతఁడు॥ ❀

బాలవేషము దాల్చిన యముండు చెప్పిన సుయజ్ఞోపాఖ్యానము.

వ॥ అవ్విధంబున లక్షణవంతుఁడు గాని యుశీనరుండు ...లక్షితుండై గన్న

సంస్మరణంబున యోగవియోగంబులనొందించుచు సంభవవినాశశోకవివేకావివే
కచింతాస్మరణంబులువివిధంబులీయర్థంబు నకు బెద్దలు ప్రేతబంధుయమసంవా
దంబనునితిహాసంబునుదాహరింతురు వినుండు సెప్పెద నుశీనరదేశంబునందు సు
యజ్ఞుండను జగలండశేండు శత్రువులచేత యుద్ధంబున నిహతుండై యున్నయె
డ| సీ॥ చినిగినబహురత్నచిత్రవర్ణముతోడ రాలినభూషణరాజితోడ భిశరబా
ణనిర్భిన్నవక్షముతోడ| దలుచుగారెడుశోణితంబుతోడ|గీర్ణమైజారినకేశబం
ధముతోడ రయరోషదంష్ట్రాధరంబుతోడ| నిమిషహీనంబైన నేత్రయుగ్మము
తోడ భూరజోయుతముఖాంబుజముతోడ| దునిసిబడినదీర్ఘదోర్దండములతో
డ| జీవరహితుడగునుశీనరేంద్రు| జట్టిబంధుజనులుసారదినుండగ భయక్రాం
తలెల్ల॥ శా॥ ప్రస్తాకంపితకేసబంధములతో సంఛిన్నహారాళితో| హస్తాబ్జంబు
లుసాచిమోదికొనుచున్ హానాథయంచున్ బహు| ప్రస్తావోక్తులతోడ నేడ్చిరివ
గన్ బ్రాణేశుపాదంబుపై| నస్తోకస్తనకుంకుమారుణవికీర్ణాస్రంబువర్షించుచు
న్॥ మ॥ అవస్థ నిన్ను నుశీనరప్రజలకర్థానందసంధాలుగా|ముని నిర్మిం
చినబ్రహ్మనిర్దయతను చూలించె నేవీరికి| ద్ననయ్యశ్రేణికి మాకు దిక్కుగలదే ధా
త్రీశ నీబోటికిం| జనునే పాసిచనంగ భార్యతృపమలన్ స్నిశ్రులు బుత్రులన్॥
మ॥ జనలోకేశ్వర నిన్ను బాసిననిమేషంబున్ మహాబ్జంబులై| చనులోకాంతర
గామివై మఱలకీచందంబున న్నీవు వో| యిర నెబ్బ గిజా తు మెల్లముగ దాయిలో
లోకవృత్తంబునే| డపలజ్వాలల జొచ్చి వచ్చెదము నీయంఘ్రిద్వయంబు జూడగన్
వ॥ అని యిట్లు రాజభార్యలా రాజశవంబు డగ్గఱి విలపింప బ్రొద్దుగుంకె నీసమ
యంబున వారులవిలాపంబులవిని బాలకుండై యముండు సనుదెంచి ప్రేతబంధు
లం జూచి యిట్లనియె॥ ఉ॥ మచ్చికవీరికెల్ల బహుమాత్రము చోద్యము దేహపుట్టు
చు| న్జచ్చుచు మండజూచెదరు చావునకొల్లడ గవచ్చునే యెచ్చట బుట్టినచ్చటికి
నేగుట నైజము ప్రాణకోటికిన్॥ క॥ జననీజనకుల బాసియు| ఘనవృకముల బాధప
డకగడు బిన్నలమే| మని యెడ మెవ్వడు గర్భం బునమును బోషించెవాడె పోషకు
డడవిన్॥ క॥ ఎవ్వడు సృజించు బ్రాణుల| నెవ్వడు రక్షించు ద్రుంచు నెవ్వడవంతుం
డెవ్వడు విభుడెవ్వడు వా| డివ్విధమ ననచు బెనుచు హెలారతుడై॥ గీ॥ ధనము వీ
ధిబడిన దైవవశంబున| నుండ బోవు మూలమున్నైన| నడవిరక్షలేనియబలుం
డు వర్ధిల్లు| రక్షితుడు నందిరమున జచ్చు॥ క॥ కలుగును మఱిలేకుండును| గలభూత
ములెల్లగాలకర్మవశములయి| నిలువండు ప్రకృతింతద్గుణకలితుడు గాడాత్మ
మయుండగమ్ముదుదలపన్॥ సీ॥ పాంచభౌతికమై సభవనంబు దేహంబుపురు

షుండు దీనిలో బాహ్యకముఁ। వశమున నొకవేళ వెలిఁగించు దీపించుఁ దఱిమెననొ
క వేళదలఁగిపోవు। జెడ నేని దేహంబు చెడుగాని పురుషుండు చెడఁడు తనికినింత జేటు
లేదు। పురుషునకు దేహపుంజంబునకు వేఱుగాని యేకత్వంబుగా నరాదు। దార
వుల వెలుఁగు దహనుని కైవడి। గాయము లజరించు కాలిభంగి। నాశిలిమైన నభ
ః చాటున వేఱు। దెలియవలయు దేహి దేహములకు॥ అని మఱియు నిట్లని యె
క్కి భూపాలకుఁడు ప్రవోమె డినొండేమి విలపింప నేటికి వెఱ్ఱులార। నెవ్వఁడు భా
షించు నెవ్వఁడాకర్ణించు నట్టివాఁడెన్నఁడో యరిగి రాడు ప్రాణభూతుండై వినవను
డాకర్ణింప భాషింప నెందు ప్రాణి దేవ। ములకు వేఱై తాను ముఖ్యుడై యింద్రి
యవంతుడై జీవుండు వలను మెఱయు। భూభవమున భూతపంచకేంద్రియమ
నో। లింగదేహము లనులీల గూడి। విడచు నన్యుఁడొకఁడు విభుఁడ దీనికి మీరు। పొగ
లనేల వగల నేరల నేల॥ క॥ ఏ దాక నాత్మ దేహము। నొందెడు నందాక కర్మ యో
గము లట్లైపై। జెందు పుమాయా యోగ। సందితులై రిత్రజాలి బడ నేమిటికిన్॥ మ॥
చెలుదంద్రు వదల్లు లాత్మజులు సంసేవ్యాల్పతుల్యాయు నిర్మలగేహంబు ఘట ~~ముదూ~~
తుఁ రుమహామాయాగుణభ్రాంతులై కలలో దోచిన యర్థముల్ నిజము లేక
మానుబిదపన్ గర్మాంతకాలంబునన్॥ వ॥ మఱియు మాయాగుణప్రపంచంబు
నెఱుంగడి తత్త్వజ్ఞులు నిత్యానిత్యంబుల గూర్చి సుఖదుఃఖంబులం జెందరజ్ఞులగొం
దఱు యోగవియోగంబుల సుఖదుఃఖంబులనొందుదురు తొల్లి యొక మహా
గహనంబున విహంగంబుల కును తభూతుండైన యెఱుకగలడతండు ప్రభాతంబు
ననొక్కనాడు లేచి వాటంబైన వేటతమకంబున॥ క॥ వలలురులు జిగురుగండెలు
జలిదియు జిక్కంబు ధనువు శరముఁ గొని చుం। బులుగలబట్టెను వేడుక। నలుకు
డు వెడలంగ గదిలి యడవికి నడిచెన్॥ ఇట్లడవికి జనితత్ప్రదేశంబునందు॥ క॥ కట్టు
లుకదిదుక చాటున। బిట్ట మరిచో లంగిచి వసునఱెక। ల్పటివిరిచి చిక్కములో
బెట్టుచు విరిచెలోక భీకరలీలన్॥ వ॥ మయునానా విధంబుల గుళకుంతబు
నొందించుచు సకలపక్షిసంహారబద్ధకుండై దనముందట గాలచోదితుండై సంచరిం
చుచున్న కుళింగపక్షి మిథునంబుఁ గనుగొని యదుగుంగినుఱిం బిగిచి యొ
క్కచిక్కంబులోవైచినఁ జూచి దుఃఖించు కుళింగపక్షి ఇట్లనియె॥ చ॥ అడవుల మే
త మేసి మనుష్యుల కెన్నడు నెగ్గు జేయక యి। క్కడ విహరింప నెడకట కట్టడి బ్రహ్మకి
రాతు చేతిలో। బడుమని వ్రాసె నేను నడబాపవు దైవము కంటికంతనే। కుక్కడు
బరువయ్యనే బ్రతుకుకోమలి యేమని సేతు నెల్లరే॥ క॥ వకమాటు మనలనందఱ
ర। బ్రకటించి కిరాతు వలల బడ జేయకని। నొకటి వల్లబడ జేసె విక టీ త్రతడశ

హైనవిధి నేమందురా॥ ఉ॥ కాకులు రావు పిల్లలకు। తేపటి నుండియు మేతగానమిన్
బాకుచు గూటిలో నెగసి పోవగ నేరవు మున్న తల్లియో। దిక్కున నుండి వచ్చునన
న। త్రిప్పని చూపులన్ నిక్కి నిక్కి నల్దిక్కులు చూచుచున్న వతిదీనత నెట్లు భరింతు
నక్కటా॥ అని విప్రాలంభంబున॥ క॥ కుంఠిత నాదము తోడను। గంఠము శోషింప వగచు
ఖగము విహానన్నో। త్కంఠుండై న కిరాతుడ కంఠిరగతి నేసె నాక్రోలంధరగూ
లెఖగము ఘోషముతోడన్। గాలము డాసిన నేలగూలక పోవశమె యెట్టిగుణవం
తులకున్॥ ఉ॥ గావున మీరు చచ్చుతరి గానరు చచ్చెదరి త్రిబద్ధభా। త్రివిధ దేహముం
గ దిసి దీనత నేడువ నేల పొందుచి। తావతులార వత్సర శతంబునకైనని జేసు చక్కి
కిం। బొప్పుట దుర్లభంబు మృతి బొందిన వారలు సేరవత్తురే॥ వ॥ అని ఇట్లు కపట బా
లకుండైన క్రీడించుచున్న యముని యుపలాలనాలాపంబులు విని సుయజ్ఞుని బంధు
వులెల్ల వెరుగుపడి సర్వప్రపంచంబు నిత్యంబు గాదని తలంచి శోకంబు మాని సుయ
జ్ఞుని సాంపరాయిక కృత్యంబులు సేసి చనిరంత నంతకుండంతర్హితుండయ్యె నని చె
ప్పి హిరణ్యకశిపుండు దనతల్లిని దమ్ముని భార్యలం జూచి యిట్లనియె॥ క॥ పరు లెవ్వ
రు దామెవ్వరు। పరికింపగ నేకమగుట భావింపరు త। త్పర మనజ్ఞానము లేమిని। బ
రులును మేమనుచు దోచు ప్రాణుల కెల్లన్॥ వ॥ అని తెలియం బలికిన హిరణ్యకశిపుని
వచనంబులు విని దితి కోడండ్రును దానును శోకంబు మాని తత్త్వవిలోకనంబు గలి
గి లోకనంబు గలిగి లోకాంతరగతుండై కొడుకునకు వగవక చనియెనని చెప్పి నా
రదుండు ధర్మనందనున కిట్లనియె॥ క॥ అజరామర భావంబును। త్రిజగద్రాజ్యంబు
న ప్రతిద్వంద్వము దో। ర్విజితాఖిల శాత్రవమును। గజరిపుబలమును హిరణ్యకశి
పుడు గోరెన్॥ వ॥ ఇట్లు గోరి మందరాచల ద్రోణికిం జని యందు గాలి పెను వ్రేల నేల
నిలువం బడి యూర్ధ్వబాహుండై మిన్ను జూచుచు వాడి మయూఖంబుల తోడి
ప్రళయకాల భానుండునుం బోలె దీర్ఘ జటారుణ ప్రభాజాలంబుల తోడ నెవ్వరికిం
దేరి జూడరాక పరమ దారుణంబైన తపంబు సేయుచుండె నిర్జరులు నిజస్థానంబున
నుండిరంత॥ మ॥ అదరెం గుంభిని సాద్రియై కలగె నేడంభోనిధుల్ తారక। ల్చెదరెన్ సం
గ్రహసంఘములై దిశలు విచ్చి వ్నాంతలై మండెదల్। లదరెం గుండెలు జంతుసంహ
తికి నుగ్రాజార దైత్యేంద్రమూ। ర్ధన్న దిశోద్ధూత సధూమ హేతిపటలోదంచత్త
పోవహ్నిచేన్॥ వ॥ ఇట్లు త్రైలోక్య సంతాపకరంబైన దైత్యరాజ తపోదహనవి
జృంభణంబు సైరింపక నిలింపులు నాకంబు విడచి బ్రహ్మలోకంబునకుం జని లోకే
శ్వరుండైన బ్రహ్మకు వినతులై యిట్లని విన్నవించిరి॥ క॥ దితికొడుకు తపము వేడిమి।
నతితపులమై తిమింక్ర నలజడి నమరా। పతినుండ వెరతుము దివ్యేది। గతి మాకిట దేవ

దేవ కారుణ్యనిధీ॥ మ॥ శంకాలేశము లేదు దేవ త్రిజగత్సంహారముం దేవతా। సం
కోచంబును వేద శాస్త్రపదవిన్యాసం క్షేపముం జాల నేవంకన్ జేయునటంచు మన్నహా
తపోవ్యాప్తిచిత్తంబులో। సంకల్పించె నిశాచరుండు ప్రతిసంస్కారబు జిం
తింపవే॥ శా॥ నీ వేరీతి దపోబలంబున జగన్నిర్మాణముం జేసి ఈ దేవాధిశుల కంచె
నెక్కుడు శిరిం దీపించితి బ్రహ్మంగిడా। నీ విశ్వంబు తపస్సమాధిమహిమన్ హింసించి
వేరొక్కడవి। శ్యావి ర్భావకర్తృత్వశక్తిమ డిలో నధిష్ఠించినాడీశ్వరా॥ వ॥ అదియు
నుంగాక కాలాత్ములగు జీవాత్ములక నిత్యత్వంబు గలుగుటం జేసి తపోయోగసమా
ధిబలంబున నీకు నిత్యత్వంబు సంపాదింతు నని తలంచినాడని మఱియు నిట్లనియె.

—)*] బ్రహ్మదేవుండు హిరణ్యకశిపునకు వరమిచ్చుట. (*]—

మ॥ భవదీయంబగు మన్నతోన్నత మహాబ్రహ్మీపీఠంబు నం। స్తవనీయం
బగు భూతియు న్విభవము న్సౌఖ్యంబు నంతోషము। న్భవనశ్రేణికిం జి(?)దైత్యా త
పస్స్ఫూర్తిన్ గ్న వారించి యో భువనాధీశ్వర కావవే సువనము ల్పూర్ణ ప్రసాదం
బునన్॥ వ॥ అని దేవతలు విన్నవించిన న్యాయంబు భూతుండును భ వంతుండునై వన
లు మొగంబుల వేల్పుల ప్రోడ భృగుదక్షాదులతోడ మందర పర్వతంబునకు వచ్చి
యందు నియమయుక్తుండును బిపీలికావృత మేదోమాంసచర్మరక్తుండును వల్మీ
కృతణవేణుపటలపరిచ్ఛన్నుండును మహాతపఃప్రభావసంపన్నుండునై కరం
బు బిడ నీరద నీకర వినిరజబంధుండును బోలె నివసించి యున్న నిజకరాతింజూ
చి వెరగుపడినగుచు నిట్లనియె॥ మత్తకోకిల॥ ఓసురారికులేంద్ర నీక్రియను గ్ర మై
న తపంబుము । జేసి చూపిన వారు లేరిక జేయువారును లేరు నే। నీసమాధికి మెచ్చి
తిన్వినసీయభీష్టము లిత్తునా। యాస మేటికి తెమ్ము వేగ మహాత్మ కోరుము కోరికెల్
శా॥ దంశవాత్రములు న్పిపీలికలు మేదఃస్రవ్యరక్తంబుల। న్బంశీర్ణంబులు సేసి కట్టి
తినంగా శల్యావశిష్టుండవై। వంశచ్ఛన్న తృణావళియు తహావల్మీకమందిరం (?)
భక్షింశం బింతయు లేక నీవు నిలువం ప్రాణంబు లెట్లుండెనో॥ ఉ॥ ఉత్సుకతం జలాన్న
ములనొల్లక నీక్రియ నూఱు దివ్యసం। వత్సరములు శరీరమున వాయువులున్నిలుపం
గవచ్చునే। యుత్సవమయ్య మాకు మమునుగ్రతపంబున గెల్చితీవు నేవత్సలతన్ని
మునడియవచ్చితిగోరికెలెల్లనిచ్చెదన్॥ వ॥ అనిపలికి నమత్కికాపిపీలికాభక్షితం
బైనరక్షోవిభుని దేహంబుమీఁదం గమండలుజలంబు ప్రోక్షించిన నర్ధానవేం
ద్రుండుకమలాననకరకమలకమనీయకనకమయదివ్యామోఘకమండలునిర్గత
నిర్మలనిరధారాబిందుసందోహసంసిక్తకనకలాంగుడై తపంబుచాలించిసాంద్ర
కిచకసంఘాతసంఛాదితవామలూరుమధ్యంబు వెలువడి మహాప్రభాబలసౌంద

ర్యతారుణ్యసహితుండును వజ్రసంకాశదేహుండు దుశద ప్తసువర్ణుండును నీరనేం
ధననికరనిర్గతవహ్నియుంబోలె వెలుంగుచుజనుదెంచి। మ॥ వివిజానికనరోధ
ప్రముక్కంగనివాగ్దేవిమనూనేతకు। స్వవిశేషోత్సవసంవిధాతకు సమత్సంత్రాత
కున్న తపో।నివహాభీష్టవరప్రదాతకుజగన్నిర్మాతకుందాతకు। సైవిధప్రాణిలలా
టలేఖదమహావిద్యానుసంధాతకు॥ వ॥ ఇట్లు దైత్యేశ్వరుండుదివిజన్నహానవా
హనునకుకరణీతలంబునదండప్రణామంబులాచరించి సంతోషబాష్పసలిలసం
పరిత పులకా కులండై యంజలిజేసికంజగర్భునివదదృష్టి ఇడిగద్గదస్వరంబునని
ట్లనిస్తుతియించె॥ సీ॥కల్పాంతమునసంధకారసంభృతమైనజగము నెవ్వడుకన
ప్రకాశ।మున వెలింగించుచుమూడుభంగులరజస్సత్త్వతమోగుణసహితుడ
గుచు।గల్పించు రక్షించుగడపటబ్రహరించు నెవ్వాడాద్యుడు స్వహేతుడగుచు
శోభితుండై స్వయజ్యోతిమైయొక్కడవిలసిల్లునెవ్వడువిరతమెసినమయమై
పమానసప్రాణబుద్ధీంద్రి।యములతోడ నెవ్వడలఘుమహిమ।నడచునట్టిసచ్చిదా
నందమయునకు।మహితభక్తినేనవస్కరింతు॥ వ॥ దేవా నీవు ముఖ్యప్రాణంబగు
టంచేసిప్రజాతినిమనోబుద్ధీజ్ఞానేంద్రియంబులకు న నీశ్వరుండవుమహాభూతగ
ణంబులకు నాధారభూతుండవుప్రయాతనువునం గ్రతువు లవిస్తరించుచుసకల
విద్యలునీతనువులుసర్వార్ధసాధకులకుసాధనీయుండవు నీవయాంత నిష్టాగరిష్టుల
కుధ్యేయుంబగునాత్మకాలమయు డవై జనులకువాయుర్నాశంబు జేయుదువు
జ్ఞానవిజ్ఞానమూర్తివాద్య తరహితుస్సవంతరాత్మవుమూడుమూర్తులకు మూ
లంబగుపరమాత్మవుజీవలోకంబునకుజీవాత్మవునీవసర్వంబునునీవనీవుగాదివి
విలేశ బువ్యక్తుండవుగాకపరమాత్మవైపురాణపురుషుండవై యనంతుడవై
ననీవుప్రాణేంద్రియమనోబుద్ధిగుణంబులనంగీకరించిపర వేష్టిపదవిశేషంబునని
లిధగాలశరీరంబునంజేసి ఇంతయుంబ్రపంచింతువుభగవంతుడవైననీవుప్రము
క్కడనని మరియు ట్లనియె॥ క॥కోరినవారలకోర్కులు।నేరుపుతో నిచ్చి మను
పసిక్రియనన్ను।ల్నేరరుకరుణాకరనే।గోరెదనీవిచ్చెదేనిగోరికలభవా॥ శా॥గా
లింగుంభీనిసర్గనంబుపురనాకాస్థలిందిక్కుల।నేరంఘుప్రములందమఃప్రభల
భూరిగ్రాహరక్షమృగ।వ్యాఘ్రాదిత్యనరాదిజంతుకలవ్యాప్తిన్సమస్తాస్త్రశ।స్త్రా
లిస్వ మృత్యువులేవజీవనములోకాశీశ ఇప్పింపవే॥ వ॥మఱియురణంబులందుదన
కెదురులేనిశౌర్యంబునులోకపాలురనతిక్రమించుమహిమయునుభువనత్రయ
జయంబును హిరణ్యకశిపుండుగోరిన తనితపంబునకుసంతోషించి దుర్లభంబు
లైనవరంబులన్నియు నిచ్చి కరుణించివిరించియిట్లనియె॥ శా॥అన్యాకశ్యపపుత్ర

దుర్లభములీయర్థంబులెవ్వారికి। నెన్నెన్నివారలుగోరరీవరములనొందించి
తీర్చెద। నన్నుంగోరినవెల్లనిచ్చితి ప్రవీణత్వంబుతోబుద్ధినం। పన్నత్వంబున
నుండుమీసుమతివైభద్రేకశీలుండవైవ॥ అనియిట్లుమోఘుంబులైనవరంబులి
చ్చిదితినందనుచేతంబూజితుండైయరవిందసంభవుండుబృందారకసందోహ
వంద్యమానుండగుచునిజమందిరంబునకుంజనియెనిట్లుధనంబునిలింపారాతివర
పరంపరలుసంపాదించుకొని॥క॥సోదరుజంపినపగకై।యాదరమించుకయులేక
యసురేంద్రుండుక।జోదరుపైవైరముదు।ర్వారరతుండగుచుజేసెమనుజా
ధీశా॥ సీ॥ఒకనాడుగంధర్వయూథంబుపరిమార్చు దివిజులనొకనాడుదెరలదో
లు।భుజగులనొకనాడుభోగంబులకుబావుగ్రహములనొకనాడుగట్టివేచు। నొ
కనాడుయక్షులనుగ్రతదండించునొకనాడువిహగులనొడిసిపట్టు। నొకనాడుసి
ద్ధులనోడించిబంధించుమనుజులనొకనాడుమర్దించు।గడిమినొకనాడకిన్నర
ఖచరసాధ్య।చారణప్రేతభూతపిశాచవన్య।సత్త్వవిగద్యాధరాదులసంహరించు
దితిసుతాహ్వండుదుస్సహతేజుడగుచు॥ క॥అట్లల్లతోడగోట్టల।కట్టనుకం[illegible]
ద్రోచిక్రవ్యాదులతో।జుట్టువిడిసిదిక్పాలుర।ట్టణములుగొనియొనతకుబలమున
నధిపా॥క॥కృశులైసంప్రాపితదు।ర్దశులైసర్వంకభోగ్యదైతేయాజ్ఞా।పశులైనిశలు
నుదివములు।దిశలెల్లనుగట్టువడియెదితిజనఘా॥ వ॥మఱియునద్దానవేంద్రుం
డువిద్రుమసోపానంబులును మరకతమణిమయప్రదేశంబులును వైడూర్యర
త్నస్తంభసముదయంబులును- చంద్రికాసన్నిభస్ఫటికసంఘటితకుడ్యంబులు
నుపద్మరాగపీఠకనకవాటగేహళివిటంకవాతాయనంబులును-విలంబమానము
క్తాఫలదామవితానశోభితధవళపర్యంకంబులును- వివిధవిచిత్రవిమానంబులు
ను నిరంతరసురభికుసుమఫలభరితపాదపహృద్యోద్యానంబులును- హేమారవిం
దసౌగంధికబంధురసరోవరంబులును-రమణీయరత్నప్రాసాదవిశేషంబులును
మనోహరపరిమళశీతలమందమారుతంబులును- మృదుమధురనినదకీరకోకిల
కులకోలాహలంబులునుగలిగి విశ్వకర్మనిర్మితంబైత్రైలోక్యరాజ్యలక్ష్మీశో
భితంబైన మహేంద్రభవనంబుజొచ్చి॥మ॥ దితిపుత్రుండుజగత్త్రయైకవిభుడై
దేవేంద్రసింహాసనో। ద్ధతుడైయుండహరాచ్యుతాంబుజభవుల్దప్పంగళితస్వ
యం।గతులైతక్కినయక్షకిన్నరమరుద్గంధర్వసిద్ధాదులానతులైకానికలిచ్చి
కొలురతనిన్నానాప్రకారంబులన్॥ శా॥ యేదిక్పాలురజూచినేడలుగునో యే
దేవుబంధించునో। యేదిగ్భాగముమీఱదాడిచనునోయేపౌరులంజంపునో।
యీదయితేశ్వరుడంచునొండొరులుదారింద్రిదులాస్థానభూ। వేదిన్నిల్ల

పనిక్కి చూతురుభయాన్వితరోమాంచులై॥ సీ॥ కోలాహలము మాని
కొలువుఁడీ సురలార కలఁగిదీవింపుచుఁ దపసులార। ఘనలెత్తకుఁడునికి పన్నగేం
ద్రములార ప్రణుతులయినను దిక్పాలులార। గానంబుసేయుఁడు గంధర
వులార పఁదడిబడకుఁడీ సాధ్యులార। యాడుఁడు నృత్యంబులప్సరోజనులా
ర చేరి కమ్రెక్కుఁడు సిద్ధులార। శుద్ధకర్పూరవాసిత సురభిమధుర। భక్ష్య
నూతనమై లేయపానజనిత। సుఖవిలీనతనమరారిసాక్షినాడు। శాంతిలేవం
ద్రునివిచ్చలిఁ జారులధిప॥ శా॥ లీలోద్యానలతానివాసములలో లీలా వహియుక్తు
డయి। హాలాపానవివర్ణమానసమునల్లావిత్తతామ్రాక్షుఁడయి। కేళిం దేల
గనేసదుంబురుఁడు సంగీతప్రసంగంబులు। న్వాలాయంబుగఁ జూంగఁ జేయురుము
దేవద్వేషి సర్వేశ్వరా॥ క॥ యాగములు బుధులు ధరణీ। భాగములం జేయుచుండ
డుబుజువెంచి హవి। ర్భాగములదానగైకొనఁ। జాగింపఁడు దైత్యుఁడమరసం
ఘంబునకున్॥ సీ॥ సకలమహాద్వీపసహితవిశ్వంభరాస్థలినిదున్నకవ దునన్నచ
యమ్ము। కామధేన్వాదులకరణిఁ గర్థులు గోరుకోర్కులు గగనంబు గురియుచుం
డు। వసుధలేడును వాహినీసందోహములును వీచులరత్నములు వహించు। సు
క్షేమహాంశులు లోకకాయంబున ఖిలతుల గుణములనతిశయిల్లు। సంబుసం
పూరితద్రోణులగుచు నొప్పు। బర్వతంబుల నవ్వాదికాలవివిధ। గుణములెల్లను
దానతైకొనుచు దైత్య। విభుండు త్రైలోక్యరాజ్యసంవృద్ధినొందె॥ వ॥ ఇట్లు స
కలదిక్కులు నిర్జించి లోకైకనాయకుండై తనయిచ్ఛాప్రకారంబున నింద్రి
యసుఖంబులనుభవించుచుండ నియతేశాస్త్రమార్గంబు నతిక్రమించి విరించి
వరజనితదుర్వారగర్వాతిరేకంబున సుపర్వారాతియై శ్వర్యవంతుండయి పెద్ద
కాలంబు రాజ్యంబుసేయు నెడ॥ ఉ॥ ఎన్నఁడు నాదిక్కుగల డెన్నఁడు దైత్యునిబా
ధమానమే మెన్నఁడు వృద్ధిఁబొందగల మెవ్వఁడు రక్షకుఁడంచు దేవతాకిన్నరసిద్ధ
సాధ్యమునిఖేచరనాయకులాశ్రయించిరా। పన్నగతల్పు భూరిభవబంధవిమో
చనుఁ బుణ్యలోచనున్॥ వ॥ ఇట్లు దానవేంద్రుని యుగ్రదండంబునకు వెఱచియున
న్యశరణ్యులై రహస్యంబున దలంగూడుకొని॥ ఉ॥ ఎక్కడ నున్నవాఁడు కగధీశ్వ
రుఁడాత్మమయుఁడు మాధవుం। డెక్కడికేఁగి శాంతులు మునీశులు బిక్షులు దారు
క్రమ్మరం। దిక్కులు నెల్ల నెక్కడఁదు దింజోం దిక్కగు నట్టిదిదిక్కు కై। క్రమ్మ
ఱ్ఱెద మేము హస్తయుగములు ముకుళించి మదీయరక్షకున్॥ వ॥ అని మాఱియు నా
కౌకసులు మానిచిత్తంబులు పలాయత్తంబులుగాని సమాహితబుద్ధులై భ
గవంతుండును మహాపురుషుండును మహాత్ముండును విశుద్ధజ్ఞానానందమయుండు

మున నైన హృషీకేశునకు నమస్కరించి చన్న యెడ మేఘవనమాల గంభీరనిన
దంబున దిశలు మ్రోయించుచు సాధులకు నభయంబు గావించుచు నదృశ్యమానుం
డునుంగాక పరమేశ్వరుండైన హరి యిట్లనియె॥ క॥ భయభాజెందకుడయ్య నిర్జర
వరుల్భద్రంబు మికయ్యె న్ననము ధయభూతనంతతికి మత్సందర్శనప్రాప్తి
వ్యయ చే రుఱుంగుదన్ని సుత పారభాషావిస। ర్వ్యయము గాలముగూ
డజ పెజనుండందాత మిత్రోవలన్॥ సీ॥ శుద్ధసాధులందు సుతలందు శ్రుతు
లందు। గోవులందు విప్రకోటియందు। ధర్మపదవియందు దగిలి నాయందు తమవా
డెన్నడలగు నాడె హింసజెందు॥ క॥ కన్న కొడుకు శమదమసం। పన్నుండని ర్వై
రిడనక ప్రహ్లాదునివా। డెన్నడు ద్రోహంబునను। పన్నతనొందించునాడె పట్టిన
ధింతున్॥ శా॥ వేదోదత్తనరప్రసాదగరిమ స్వీడింతవాడయిమిము। న్బాధుంజే
యుచునున్న వాడని మది న్భావింతు భావించినే। సాధింపందగి కాదు కావున గ
డ సెరించితిన్మదట। న్సాధింతున్సురలార నే। పను డాశంకింపమీ కేటికిన్॥
వ॥ అ యిట్లు దనుజమర్దనుండు నిర్దేశించిన లి పులుగుంపులుగొని ప్రెక్కిన్
రక్కసుండు ప్రగ్గుటనిక్క బనితమతంబు దిక్కులకుం జనిరి హిరణ్యకశిపునకు వి
చిత్రచరిత్రులు నలువురు పుత్రులు ప్రభవించిరందు॥ సీ॥ తనయందు నిఖిలభూతము
లందు నొక భంగి సమహితత్వమున జరుగువాఁడు। పెద్దలం బొడగన్న భృత్యుని

—[*] ప్రహ్లాద చరిత్ర ప్రారంభము. [*]—

కై పడి జేరిన మస్కృతుల్సేయువాఁడు కనుదోయికిన్నన్యకాంతలడ్డంబైన మా
తృభావము జేసి మఱలువాఁడు తల్లిదండ్రుల భంగి వత్సలతను దీనులఁగావ
జింతించువాఁడు। సఖులయెడ సోదరస్థితి జరుపువాఁడు॥ దైవతములంచు గురువు
లఁగొలచువాఁడు। లీలలందును బొంకులు లేనివాఁడు। లలితమర్యాదుఁడయిన ప్రహ్లా
దుఁడధిప॥ మఱియును॥ సీ॥ ఆకారజన్మవిద్యార్థవరిష్ఠుఁడయి గర్వసంస్తంభసంయు
తుఁడుగాఁడు। వివిధమహానేకవిషయసంపన్నుఁడయి పంచేంద్రియములచేఁ బట్టు
వడఁడు। భవ్యవయోబలప్రాభవోపేతుఁడై కామరోషాదుల గ్రందుకొనఁడు।
కామినీప్రముఖభోగము లెన్ని గలిగిన న్యాసంసక్తి నావంకఁబోఁడు। విశ్వ ందు
గన్నవిన్న యర్థములందు వస్తుదృష్టి జేసి వాంఛ నిడఁడు ధరణినాథ దైత్యతనయుఁ
డు హరిపరతంత్రుఁ డాత్మదేహతంత్రుఁ డగుచు॥ గీ॥ సద్గుణంబు లెల్ల సంఘంబులై
వచ్చి। యసురరాజతనయునందు నిలిచి। పాసిచనవు విష్ణుఁ బాయని విధమున। నెపు
డు దగిలియుండు నిర్మలాత్మ॥ మ॥ పగవారైన సురేంద్రులున్సభలలో ప్రహ్లాదసం
గాశుల। స్సద్గుణోపేతులనెందు మేమెఱుగ మంచిన్సావ్రత బంధంబులం। బాగ

డంబోత్తరుఁడు నతఁడు వీడ్రుల క్రియ నన్యనాథమిబోటన। భగవద్భక్తులు దైత్యరాజ
తనయుం బోటిం జకీర్తింపరే॥ క॥ గుణనిధియగు ప్రహ్లాదుని। గుణములనేకము
లుగలవు గురుకాలమునన్। గణుతింపనశక్యంబులు। ఫణిపతికిన్ బృహస్పతికిని భా
షాపతికిన్॥ వ॥ ఇట్లు సద్గుణగరిష్ఠుండైన ప్రహ్లాదుండు భగవంతుండైన వాసుదే
వుఁయందు సహజ వర్ధమాననిరంతర ధ్యానరతుండై॥ సీ॥ శ్రీవల్లభుండుద
న్నుఁ జేరిన యట్లైన జెలికాండ్రి నెవ్వరిఁ జేర మఱచు। సురారి తన మ్రోల నాడిన
ట్లైన ననురక్త బాలురతోడ నాడ మఱచు। భక్తవత్సలుఁ డనుసంభాషించిన ట్లైన నపర
భాషణముల మాట మఱచు। సురవంద్యుఁ దన లోనఁ జూచిన యట్లైన నలోకి
త వస్తుంబు జూడ మఱచు। హరిపదాంభోజయుగ చింతనామృతమున। నంతరం
గంబు నిండిన ట్లైన నతఁడు। నిత్యపరిపూర్ణుఁ డగుచు నన్నియును మఱచి। జడత లే
కయయుండును జడునిభంగి॥ శా॥ పానీయంబులు ద్రావుచుం గుడుచుచు న్భా
షించుచు న్హాసలీ। లా నిద్రాదులు సేయుచుం దిరుగుచు న్లక్షించుచు న్సంతత। శ్రీ
నారాయణపాదపద్మయుగళీ చింతామృతాస్వాదనం। ధానుండై మఱచు న్సురా
రిసుతుఁ డేతద్విశ్వమున్ భూవరా॥ సీ॥ వైకుంఠచింతావిచర్జిత చేష్టుఁడై యొకచో
టు నేడుచు నొక్కచోట। నశ్రాంత హరిభావనారూఢచిత్తుఁడై యుద్ధతుఁడై పా
డు నొకచోట। విష్ణుఁడింతియ కాని వేఱొండు లేద యెత్తి లినగుచు నొకచో
ట। నలినాక్షుఁ డను నిధానము గంటి నేనని యుబ్బి గంతులు వైచు నొక్కచోట
బలుకు నొక్కచోట బరమేశ గేధివు। బ్రణయహర్షజనిత భాష్పసలిల। మిళితపు
లకుఁడై నిమీలిత నేత్రుఁడై। యొక్కచోట నగుచు నూరకుండు॥ వ॥ ఇట్లు పూర్వజ
న్మపరమభాగవత సంసర్గసమాగతంబైన ముకుంద చరణారవింద సేవాతిరేకం
బున నఖర్వనిర్వాణభావంబు విస్తరించుచు నప్పటప్పటికి దుర్జనసంసర్గనిమి
త్తంబునం దన చిత్తంబ న్యాయత్తంబు గాక నిజాయత్తంబు సేయుచు నప్రమత్తుం
డు నసంసార నివృత్తుండును బుధజన విధేయుండును మహాభాగధేయుండును సు
గుణమణిగణ గరిష్ఠుండును పరమభాగవత శ్రేష్ఠుండును గర్మబంధలతాలవి
త్రుండును బవిత్రుండైన పుత్రుని యందు విరోధించి సురవిరోధి యను కంపలేక
చంపం బంపెనని పలికిన నారదునకు ధర్మజుం డిట్లనియె॥ శా॥ పుత్రుల్ నేరక
న్న జనకు లోపేక్షింతు రెల్లప్పుడు। న్మిత్రత్వంబున బుద్ధిఁ జెప్పి దురితోన్మేషంబు వా
రింతురే। శత్రుత్వం బుంపలం బరిట్టి యడనా సౌజన్య రత్నాకరుని। బుత్రున్బోకప
విత్రుఁ డం డ్రిమిగుల వ్యాధింప నెట్లోర్చెనే॥ ఉ॥ బాలుఁ బ్రభావిశాలు హరిపాదప
యోరుహచింతనప్రియా। లోలు గృపాళు సాధుగుణలాకపదాసత భాలు సమ్మ

లశ్రీలుసమస్తసభ్యనుతశీలువిఖండితమోహవల్లికా।జాలునదేలతండ్రివదజం
పగబంపుమునీంద్రసెప్పవే॥ అనినారదుండిట్లనియె॥ శా॥ లభ్యంబైనసురాధిరా
జపదముంలక్షింపఁదశ్రాంతమా।న్సభ్యత్వంబునమన్నవాఁడబాలుఁడై జాడ్యంబు
తోపిడువి। ద్యాభ్యాసంబునఁగానితీవ్రమతిగాఁడంచున్విచారించిదై జాడ్యంబు
డొక్కఁడిదంబునంబ్రియసుతుస్వీక్షించిసోత్కంఠుఁడయి॥ క॥ చదువనివాఁడజ్ఞుం
డగు। జదివినసదసద్వివేకచతురతకలుగుం। జదువఁగవలయునుజనులకు। జ
దివించెదనార్యులొద్దజనువుముతండ్రీ॥ వ॥ అనిపలికియసురలోకపురోహితుం
డగుశుక్రాచార్యుకొడుకులబ్రిచండామర్కులరావించి సత్కరించిఇట్లనియె॥
శా॥ అంధపక్షియనున్నవాఁడుపలుకండస్మత్ప్రతాపక్రియా।గ్రంథంబించుక
లేదుమీరుగురుపుత్రకారుణ్యచిత్తుల్మనో। బంధుల్మాన్యులుమాకుపెద్దలు మ
హుంబాటించిఈబాలకున్।గ్రంథంబుల్పదివించినీతికుశలుంగాఁజేసిరక్షింపరే॥
వ॥ అనిపలికివారలకుంబ్రహ్లాదునప్పగించితోడ్కొనిపొండనినవారునుదనుజరా
జకుమారునింగొనిపోయి యతనికిసవయస్కులగుసహస్రోత్తమైనయసురకుమా
రులంగొందరంగూర్చి॥ ఉ॥ అచ్చితభక్తితోడఁదనుజాధిపగేహసమీపమందుబ్ర
వేశించిసురారిరాజసుతుఁజేకొనిశుక్రకుమారకుల్పఠి। పించిరిపాఠయోగ్యము
లుపెక్కులుశాస్త్రములాకుమారుఁడా। లించిపఠించెసన్నయుఁజలింపనివైష్ణవ
భక్తిపూర్ణుఁడై॥ క॥ ఏపగిదివారుసెప్పిరినాపగిదింజెప్పఁగా-ఇట్టనియా।షేపిం
పడుతానన్నియు।రూపించినమిథ్యలనినిరూఢమనీషన్॥ శా॥ అంతంగొన్నిదినం
బులేగినసురేంద్రారాతిశంకాన్వితా।స్వాంతుండైనిజనందనుంగురువులెజాడం
బఠింపించిరో।భ్రాంతుండేమిపఠించెనోపిలిచిసంభాషించివిద్యాపరి।శ్రాంతిం
జూచెదగాకనేఁడనిమహాసౌధాంతరాసీనుఁడై॥ ఉ॥ మోదముతోడదైత్యకుల
ముఖ్యుఁడురమ్మనిచీరబంచెబ్ర। హ్లాదకుమారకున్భవమహార్ణవతారకుఁగామరో
షలోభవిరోధిషడ్వర్గపరిహారకుఁగేశవచింతనామృతా। స్వాదకఠోరకుంగలు
షజాలమహోగ్రవనీధారకున్॥ వ॥ ఇట్లుచారులచేతనాహూయమానుం
డై ప్రహ్లాదుండుచనుదెంచిన॥ శా॥ ఉత్సాహప్రభుమంత్రశక్తియుతమేయుద్యో
మారూఢసం।విత్సంపన్నుడవైతివేచదివితేవేదంబులున్శాస్త్రముల్। వ్యాత్సర
మ్మఁజేరఁజేతికోడుకువాత్సల్యసంపూర్ణుఁడై। యుత్సంగాగ్రముఁజేర్చిదానవవి
భుండుతరంతదీపింపఁగన్॥ క॥ అనుదినసంతోషణములు। జనితశ్రమతాపదుః
ఖసంశోషణముల్। తనయులసంభాషణములు। జనకులకుంగర్ణయుగళసద్భూష
ణముల్॥ వ॥ అనిమరియుఁబుత్రానీకెవ్వదిభద్రంబైయున్నది చెప్పుమనిపెంగ

స్వతంత్రుడికి ప్రియనందనుండిట్లనియె॥ చ॥ ఎలశరీరధారులకు నిల్లను చీకటినూతిలో
పలం। ద్రెళ్లక వీరు నేమనమతిభ్రమణంబున భిన్నులై హరి। చిక్కక సర్వమున్ త
నదివ్యకళామయమంచు విష్ణునం। దుల్లము జేర్చి తా రడవి నుండుట మేలని దాన
వాగ్రణీ॥ వ॥ అని కుమారుండాడిన ప్రతిపక్షసంస్తవరూపంబులయిన సల్లాపంబులు వి
నిదానవేంద్రుండు నగుచు నిట్లనియె॥ క॥ నెటులాడిన నటులాడదు। పట్టలనిపలు
కనెటుగ శల్లశిశువులు। పట్టించి యెవ్వరేని యు। బట్టించు రొ బాలకుబుద్ధుల
పంబుల్॥ శా॥ నాకుం జూడగ జోద్యమయ్యెడు గదా నాతండ్రి యీ బుద్ధి దా। కుర్ల
లోపల వాదోవెనో పరులు దుర్నీతు ల్ప్రతిపించిరో। యేకాంత బుధభార్గవుల్పలికిరో
యాదానవశ్రేణికి। నెవ్వరు తుండుగ్రశాపరాధుడ తని స్వర్ణింపని కేటికిక॥ మ॥
సురలం గోలుట యాసురాధిపతుల స్వీకరించుటో సింహులగ। బర శోధించుట
యామునిప్రవరులవ్వాధించుటో యకుకి। స్సరగంధర్వవిహంగనాగపతులన్నా
శంబు నొందించుటో। హరియంచుం గిరియంచు నెల చెడ మోహాంధుండవై పుత్ర
కా॥ వ॥ అని దండ్రి మాటలకుబురోహితులు రక్షించి ప్రహ్లాదు డిట్లనియె మో
హనిర్మూలంబు జేసి యెవ్వనియందు దత్పరులై సయోజుకగల పురుషులకు బరు
లు దారని యెడు మాయాకృతంబైన యసద్గ్రాహ్యంబగు భేదంబు గానంబడ దట్టి
పరమేశ్వరునకు నమస్కరించెద॥ శా॥ అజ్ఞుల్గొందరు మేము దానను చు మాయం
జెంది సర్వాత్మకుం। బ్రజ్ఞాలభ్యు వరాన్వయ క్రమము లన్వాపింపగా నేర రా। ప్రజ్ఞా
నాపథమందు మానులుగ దాచింతింప బ్రహ్మాదివే। దజ్ఞుల్తత్పరమాత్మ విజ్ఞా
నితరుల క్షింపగానేతురే। గీ॥ ఇనుము యస్కాంతసన్నిధి నట్లు భ్రమిత। మగు
హృషీకేశు సన్నిధి నాపిధము నా। గరగుచున్నది దైవయోగమున జేసి। బ్రాంప
త్తోత్తమచిత్తము భ్రమితమగుచు॥ సీ॥ మందారమకరంద మాధుర్యమున దే
లు మధుపంబు వోవునే మదనములకు। నిర్మలమందాకినీవీచికల దూగు రాయం
చ చను నెతరంగిణులకు। లలితరసాలపల్లవఖాది యై చొక్కు కోయి లసేరు నే కుట
జములకు। బూర్ణేందుచంద్రికాస్ఫురితచకోరకమరుగునే సాంద్రనీహారము
లకు। నంబుజోదరుదివ్యపాదారవింద। చింతనామృతపానవిశేషమత్త। చి
త్తమేరీతినితరంబు చేరనేర్చు। వినుతగుణశీల మాటలు వేయునేల॥ వ॥ అని వినిరోషించి
రాజసేవకుడైన పురోహితుండు ప్రహ్లాదుం జూచి తిరస్కరించి యిట్లని యె॥ ఉ॥
పంచశరస్వయస్కుడవు బాడవిం చుక గాని తేవు భాషి. చెమతర్క వాక్యము
ల జెప్పిన శాస్త్రములలోని యుర్ధము। కింకుచు కయ్యె నజెప్పనను రేం బ్రమని ముందట
మాటువాడలల్ల పుంసనంగ చేసితివి వైరివిభూషణ వంశదూషణా॥ చ॥ తనయు

దుగా హ శాత్రవుడు దానవభత్కురపీడు దైత్యచం| దనవ. మందుగంటకయూత
ష్షి జాత ముభ్భగిబుట్టిదా| దనపతి తంబు రాక్షసకులాంతకు బ్రస్తుతి సేయుచుం
దుదం| దనమునగా. శిక్షలకు దాయహపట్టు కొట్టుమద్ధ॥ క॥ సీపాపనిజపి
వింతుము| పాదవు లాన ఇంక నిపుణతతోడం| గోపింతుము దండింతుము| కోపిం
పకుమయ్యా దనుజకు జరవింటే॥ వ॥ అనిమఱియు నారాచపానికివినిఘోపాయ
మ్బు లంబు కోహితుండు వెరవుజూపుచు రాజసన్నిధిం బాపి తోడుకొనిపోయి యే
కాంతంబున॥ క॥ భార్గవనందనుడతడికి| మార్గము సెడకుండ బెక్కుమారు మని
చ్చ|ల్వర్గత్రితయము జెప్పెన|నిర్గళమగు మతివిశేషము మరనరేంద్రా॥ వ॥ వతి
యుగురుడు శిష్యానకు సామదానభేదదండోపాయంబుల నెఱింగించి నితకోపి
దుండమైనని నిశ్చయించి తల్లికి నెఱింగించి తల్లిజేత నలంకృతుండైన కులదీపకు
నపలోకించి॥ ఉ॥ త్రిప్పకుమన్న మాట తమదీర్ఘములై నతివర్గపారము| ల్లిప్పకు
మన్న నేడు మానదైత్యవరేణ్యుని మోలనేమము| జెప్పిననీతి గాలిముజెప్ప కు
మన్నవిరోధి శాస్త్రము| ల్విప్పకుమన్న దుష్టమగు విష్ణుచరిత్రకథాగ్ధజాలము॥
వ॥ అ. బుజ్జగించి దానవేశ్వరుని సన్నిధికిం దోడి తెచ్చిన॥ సీ॥ అంగనకు మాధ
వానుచింతనసుధామాధుర్యమున మెనుమఱచువాని| నంభోజగర్భాదు లభ్య
సింపగలేని హరిభక్తి పుంభావమైనవాని| మాతృగర్భము సొచ్చియున్నది మొద
లు హాజిత్తమచ్యుతుమీద జేర్చువాని| నంకించితెనలోననఖిల ప్రపంచంబు శ్రీవి
ష్ణుమయమని తెలగువాని| వినయకారుణ్యబుద్ధివివేకలక్ష| ణాదిగుణములకా
టపట్టయినవాని| శిష్యబుధలోకసంభావ్యజేజిగురుని| ముందటికి ద్రోబ్బెదండ్రి
కి ప్రాకు. మనుచు॥ క॥ శిక్షించిరి మన్యములగు| పక్షంబులుమాని నీతిపారగు
డయ్యె| ప్రయోనం శాధీశ్వర| వీచింపు మునీకు మారువిద్యాబలము॥ వ॥ అనిపలి
కిన శుక్రకుమారకు వచనంబులాకర్ణించి దానవేంద్రుండు దనకువందడప్రణా
మంబు జేసి నిలుచున్న కొడుకును దీవించి బాహుదండంబులు సాచి దిగ్గునం డగ్గం
దిగిచి గాఢాలింగనంబు సేసి తన తొడమీద నిడుకొని చుబుకంబుపుని
కి చెక్కులిముద్దుగొని శిరంబు మూర్కొని ప్రేమాతిరేక సంజనిత బాష్పబిందుసం
దోహంబుల నతని వదనారవిందంబు దడుపుచు మందమధురాలాపంబుల నిట్లని
యె॥ శా॥ చోద్యంబయ్యెమునింత కాలమరి నిక్షోధించి యేమేమి నం| వేద్యాం
తంబులు సెప్పిరో గురువులేవెంట పఠింపించిరో విద్యాసారము యుంగనోరదభవ ద్వి
జ్ఞాత శాస్త్రంబులో| పద్యంబొక్కటి జెప్పి నార్థము గ. దాత్పర్యంబు భాషింపు
మా॥ శా॥ నిన్ను నెచ్చరు నీతిపారమహిమన్నితోడి దైత్యార్భకుల్| గన్నారన్ని

యుఁజెప్ప నేర్చెఁ దగ దా గ్రంథార్థముల్దెలుపై। యన్నా యెన్నఁడు నీవు నీతి మాతి
వాదం బున్న మహావాంఛతో। నున్నాఁడ వన్న నుగన్న తండ్రి భవదీయోత్కృష్టతజ్ఞావ
నే॥ వ॥ అనిన గన్న తండ్రికిఁ బ్రియనందనుండైన ప్రహ్లాదుం డిట్లనియె॥ క॥ చదివిం
చిరి నను గురువులు। సదివితి ధర్మార్థముఖర శాస్త్రంబులు నే। జదివినవి గలవు పె
క్కులు। చదువులలో మర్మ మెల్ల జదివితి తండ్రీ॥ మ॥ తనుహృద్భాషల సఖ్యము
శ్రవణముం దాసత్వముం వందనా। ర్చనముల్ సేవయు నాత్మలో నెఱుకయున్ సం
కీర్తనల్ చింతనం। బను నీ తొమ్మిది భక్తిమార్గముల సర్వాత్ముఁ హరి నమ్మి స। జ్జ
నుఁడై యుండుట భద్రమంచుఁ దలంతున్ సత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ శా॥ అంధేందూ
దయముల్ మహాబధిరశంఖారావముల్ మూకస।ద్గ్రంథవ్యాఖ్యానముల్ నపుంసకవ
ధూకాంక్షల్ కృతఘ్నావలీ। బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లుబ్ధద్రవ్యము
ల్ క్రోడస।ద్గంధంబుల్ హరిభక్తివర్జితుల రిక్తవ్యర్థసంసారముల్॥ సీ॥ కమలా
క్షునర్చించు కరములు కరములు శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ। సురరక్షకుని
జూచు చూడ్కులు చూడ్కులు శేషశాయికి మ్రొక్కు శిరము శిరము। విష్ణు నా
కర్ణించు వీనులు వీనులు మధువైరి దవిలిన మనము మనము। భగవంతు వలగొను
పదములు పదములు పురుషోత్తముని మీఁది బుద్ధి బుద్ధి। దేవదేవుని జింతించు దినము
దినము। చక్రహస్తుఁ బ్రకటించు చదువు చదువు। కుంభినీధవుఁ జెప్పెడి గురుఁడు గురుఁ
డు। తండ్రి హరిఁ జేరుమనియెడి తండ్రి తండ్రి॥ సీ॥ కంజాక్షునకుఁ గాని కాయంబు కా
య మే పవనకుంభిత చర్మభస్త్రి గాక। వైకుంఠుఁ బొగడని వక్త్రంబు వక్త్రమే
ఢమఢమధ్వని తోడి ఢక్క గాక। హరిపూజనము లేని హస్తంబు హస్తమే తరుశా
ఖనిర్మిత దర్వి గాక। కమలేశుఁ జూడని కన్నులు కన్నులే తనుకుడ్యజాలరంధ్రము
లు గాక। చక్రిచింత లేని జన్మంబు జన్మమే। తరళసలిల బుద్బుదంబు గాక। విష్ణుభక్తి
లేని విబుధుండు విబుధుఁడే। పాదయుగము తోడి పశువు గాక॥ సీ॥ సంసార జీమూ
త సంఘంబు విచ్చునే చక్రిదాస్యప్రభంజనము లేక। తాపత్రయాభీల దావాగ్ని
లారు సమయునే నారాయణామృతవృష్టి లేక। సర్వంకషాఘౌఘ జలరాసు లింకునే హరిపదనీ
రజ బాడబాగ్ని లేక। ఘన విపదంధకారంబు లడఁగునే పద్మాక్షునుతిరవిప్రభ
లు లేక। నిరుపమాపునరావృత్తి నిష్కళంక। ముక్తినిధి గానవచ్చునే ముఖ్యమైన
శార్ఙ్గకోదండ చింతనాంజనము లేక। తామరసగర్భునకు నైన దానవేంద్ర॥ వ॥
అని యివ్విధంబున వెరపు మఱపు నెఱుంగక తనువులకుఁ జెడిపలికెడి కొడుకును నుడువులు నె
వులను విని కులయమునోదవిన కటములదర బెదవులుగఁ జుచ్చుచు నదరిపడి గురునుతు
ని గనుంగొని నిముతకథనంబు గరపినాఁడవని దానవేశ్వరుం డిట్లనియె॥ చ॥ వ

ఋతర నీతిశాస్త్రచయ వారగుఁ జేసెదనంచు బాలునిన్। వటుగోసిపోయి వానికినన
త్ర్వాముల్లైనవిరోధిశాస్త్రము। లుక్కుటిలతఁ జెప్పినాఁడవు భృగుప్రవరుండ వటంచు
నమ్మితిం। గటకట బ్రాహ్మణాకృతివిగాక యథార్థవు బ్రాహ్మణుండవే॥ క॥ ధర్మే
తరవర్తనులును। దుర్మంత్రులునైనజనులదుఃఖములొందు। న్మర్మములు కల
చికల్మష। కర్ములరోగములునొందుకైవడివిప్రా। అని రాజునకుం బురోహితుం
డిట్లనియె॥ ఉ॥ తప్పులు లేవు మావలన దానవనాథ విరోధశాస్త్రము। ల్సెప్ప
క్రూరులైనరులు సెప్పరు మీచరణంబులానను। మ్మొప్పుడు నీకుమా[illegible]నింత
యునైనమానీవ యొవ్వారుం। జెప్పెడి వాటిగాదు ప్రతిచి తదలంపు మునేర్పునన్వా
డిఁక॥ క॥ పుత్రులము పురోహితులము। పాత్రులమే మదియుగాక భార్గవుఁ ముని
పుత్రుని నిటువలెఁ జేయద। శత్రులమే దైత్యజలధిచంద్రమ వింటే॥ వ॥ అనినగు
రునందనుం గోపి పక దైత్యవల్లభుండు కొడుకునవలోకించి ఇట్లనియె॥ క॥ వా
జ్జలు సెప్పనియీమతి। మజ్జాతుడవైన నీకు మఱి యొవ్వానిచే। నుజ్జాతమయ్యె బాల
క। తజ్జనులం జేరు గొను మతగనా మ్రోల్లక్॥ వ॥ అనిన దండ్రికి బ్రహ్లాదుం డిట్లని
యె॥ ఉ॥ అచ్చపుఁ జీకటింబడి గృహవ్రతులై విషయప్రమత్తులై। చచ్చుచు బుట్టు
చున్న యలజర్విత చర్వణులైనవారికిం। జెచ్చెర బుట్టునే పరులు సెప్పిన నైన నిజేచ్ఛ
నైననే। మెచ్చిననైన గానలకు నేగిననైన హరిప్రబోధముల్॥ ఉ॥ కానని వాని
నూతగొని కానని వాడుః విశిష్టవస్తువుల్। గానని భంగి గర్మములు గైకొని కొందరు
కర్మబద్ధు। కానరు విష్ణుబాందరటగంతరకి. చన వైష్ణవాంఘ్రిసం। స్థానరజో
భిషిక్తులగుసంహ్యాత కర్మ ఋదానవేశ్వరా॥ శా॥ శోధింపంబడెనర్వశాస్త్రము
లురక్షోనాథ వెయ్యేటికి। న్నాథల్మాధవ శేముషీతరణసాంగత్యంబు నంగాకదు।
ర్మేధం దాటగవచ్చునే మవవధూ మీనోగ్రవాఛామక క్రోధోల్లోల విశాలసం
సృతిమహా ఘోరామితాంభోనిధిన్॥ వ॥ అనిపలికిన కొడుకును దిక్కరించి మ
త్కృతసేయక రక్కసుల రేడు దనతొడలపైనుండనీక గొబ్బునదిగ ద్రొబ్బి నిబ్బ
రంబగు కోపంబు దీపింప వేడిచూపుల మింటమంట లెగయ మంత్రులం జూచి ఇట్ల
నియె॥ శా॥ క్రోడంబై పినతండ్రిఁ జంపెననితా గ్రోధించిచిత్తంబులో। వీడం జే
యఁడు బంటు భంగి హరికిన్ ద్వేషికిన్ భృత్యుఁడై। వాడం గాకుటపా[illegible]ణవాయువు
లు వీడొప్పించుచున్నాడునా। తోడనైరము పట్టెనిట్టి జనక ద్రోహిన్ మహిం
గంటిరే। అనిరాక్షసవీరులవీక్షించియిట్లనియె॥

హిరణ్యకశిపుండు ప్రహ్లాదుని వధాదినివిధోపాయంబుల శిక్షించుట,

శా॥ పంచాబ్దంబుల వాఁడుతండ్రినగునా పక్షంబునిందించెయు। త్యజించిద్వే

తియులేక విష్ణునిహితుంగీర్తించుచున్నాఁడు వ। ద్ధింపుఁ జెప్పినమాడంగమునఁ
బుత్రాకారత వ్యాధిజ। న్మాఁ చెనీ నిషధించిరందురనుజులీ విూపటుత్వంబు
లన్॥ శా॥ అంగవ్రాతములోఁ జికిత్సకుఁడు దుష్టాంగంబుఖండించి। శేషాంగత్రాణ
కరత్వ సేయుక్రియ నీయజ్ఞాంగుల ద్రోహిండు। స్వాంగుం గేశవపక్షపాతి నథఘుం జం
పించి వీరవ్రతో। త్తుంగఖ్యాతిఁ జరించెదం గులము నిర్దోషంబు గావించెదన్॥
క॥ హంతవ్యుఁ డరక్షింపను। మంతవ్యుఁడు గాఁడు యమనియమందిరమునకున్।
గంతవ్యుఁడు వధమునకుఁ బ। రంతవ్యుఁడు కిచ తీఱ దండింపుఁడు చురన్॥ వ॥ అనిదాన
వేంద్రుం డానతిచ్చిన వాఁడికోఱల రక్కసులు పెక్కండ్రు శూలహస్తులై వ
క్త్రంబులు దెఱచి యుబ్బి బొబ్బలిడుచు ధూమసహిత దావదహనంబునుం
బోలె దామ్రసంకాశంబులైన కేశంబులు మెఱయ భేదనచ్ఛేదనంబులు సేయు
చు॥ చ॥ బాలుఁడు రాచబిడ్డఁడు కృపాళుఁడు సాధుఁడు లోకమాన్యసం। శీలుఁడు
వీఁడు వధ్యుఁడని చిక్కక స్రుక్కక క్రూరచిత్తులై। శూలములం దదంగములసుస్థి
రులై ప్రహరించిరుగ్రవా। చాలతనందఱున్ విభుత్రుఁడు వల్లనఁ దప్పె భూవరా॥
చ॥ పవనుఁడు దానవుల్ వొడువ బాలుని దేహము లేశమాత్రము। న్నొవ్వదు తూలదుల్
పలుక రుధిరముబ్బదు కందదు శల్యసంఘము। న్నలియదు దృష్టిఁ వేభవము నష్ట
గాదు ముఖేందుకాంతియుం। బోలియదు దానవశ్రమము ఘట్టవ మోము దీప
ఛాపముల్॥ ఉ॥ తన్ను నిశాచరుల్ వొడువఁ దైత్యకుమారుఁడు మాటిమాటికిన్।
పన్నగశాయి యో దనుజభంజన యో జగదీశ యో మహా। పన్నశరణ్య యో నిఖి
లపావన యంచు నుతించుఁ గాని తా। గన్నుల నీరుఁ దెచ్చి భయకంపసమేతుఁడుఁ గా
డు భూవరా॥ ఉ॥ పాఱఁడు లేచి దిక్కులకు బాహుపు గ్రుడ్డఁడు బంధు రాజిలో।
దూఱఁడు ఘోరకృత్యమని జేరఁడు తండ్రిని మిత్రవర్గముం। జీఱఁడు మాతృసం
ఘము వసించు సువర్ణగృహంబులోనికిం। దాఱఁడు కావరే యనఁడు తాపము
నొందఁడు కంటగింపఁగన్॥ వ॥ ఇట్లు సర్వాత్మకుండై యట్టిగట్టిదని దేశకాల పరా
నివరబ్రహ్మంబు ధానయై శ్రీమహావిష్ణుని యందుఁ జిత్తంబు జేర్చి తన్మయుండై పర
మానందంబు నున్న ప్రహ్లాదుని యందు రాక్షసేంద్రుండు కితసంకరుల జేయిం
చు మారణకర్మంబులు పాపకల్పుని యందు ప్రయుక్తంబులైన సత్కారంబు
లంబోలె విఫలంబులగుటం జూచి॥ మ॥ శూలములన్ నిశాచరులు స్రుక్కక దేహ
ముని గ్రహింపఁగా। బాలుఁడు నేలపైఁ బడఁడు పాఱఁడు చావఁడు తండ్రి నైననా। బా
లికి వచ్చి చక్రధరుపక్షము మానితి కావుమంచు దా। ఫాలము వ్రాక త్రొక్కఁడ
నపాయమితం బిటు లేమి హేతువో॥ అని శంకించుచు॥ సీ॥ ఒకమాటు దిక్కులఁ

భియోధంబుఁ దెప్పించి కరలి దంభకుంభి ద్రొక్కింపఁబంపు। నొకమాటు విషభీకరో
రగశ్రేణుల నడుమఁ బడిన యర్భకుఁ గఱవఁబంపు। నొకమాటు హేతిసంఘాగ్రానల
ములోన విసరి మాఱు వ్రేయఁబంపు। నొకమాటు కూలంకషోల్లోలజలధిలో
మొత్తించి బాలకుఁ గుంపఁబంపు। విషము బెట్టఁబంపు పుడకలింపఁగాఁబంపు। దొడ్డ
కొండచఱులఁ ద్రోయఁబంపు। బట్టి కట్టఁబంపు బాధింపఁగాఁబంపు। బాలుఁ గినిసి దనుజ
పాలుఁ డధిప॥ సీ॥ ఒకవేళ నభిచార హోమంబు సేయించు నొకవేళ నెండల నుండ
బంపు। నొకవేళ వానలను పహతిఁ బొందించు నొకవేళ రంధ్రింటు లుకె నెట్టు। నొ
కవేళ దసమాయ నొదవించి బెగడించు నొకవేళ ముంచు నంటివిలువు। నొక
వేళ ఝంఝాగాలి కుఱ్ఱంగ గావించు నొకవేళ శాంతి చునుర్వీయుంచు। నీరున న్నం
బు నిడ నీక నిగ్రహించు। నలనడిపించు బుద్బుచు గండశిలలఁ గదల మొత్తించు ద్రే
యించు ఘనశరములు। గొడుకు నొకవేళ సురారి క్రోధియగుచు॥ వ॥ పుజేయు
వనేకమారణోపాయంబులఁ బాపరహితుండైన పాపనిరూపు మానలేక యే
కాంతంబున దురంతచింతాపరిక్రాంతుండై రాక్షసేంద్రుండు దనమనంబున॥ ఉ॥
ముంచితి వార్ధులన్ గలను ముంచితి శైలతటంబులందు। ద్రొబ్బించితి శస్త్రరాజి బొ
డిపించితి దంతినిభేద్రపక్తిరా। ప్పించితి ధిక్కరించితి శపించితి ఘోరదవాగ్ను
లందుఁ ద్రో। యించితి బెక్కు బాధలఁ బంచితి జావఁడిదేమి చిత్రమో॥ చ॥ ఎఱు
గఁడు జీవనౌషధము లెవ్వరు భర్తలు లేరు బాధలం। దగుగఁడు నైజతేజమునఁ ద
ధ్యము జాడ్యము లేదు మిక్కిలి। న్నెఱిఁ జరచుచున్నవాఁ డొకనిమేషము దైన్యము
నొందఁడింకనెట్లగునొ ద్రుంతు వేరిశాదివ్యము వీని ప్రభావమెట్టిదో॥ వ॥ అది
యుఁ గాక తొల్లి శునశ్శేపుండను మునికుమారుండు హరిశ్చంద్రుచేత యాగపశు
త్వంబునకు నిత్తుండైన దేవతలనుపకారులని తలంపక ప్రతికివచ్చిందము॥
క॥ ఆగ్రహమున జేసిన। నిగ్రహములు పగులతోడ నెఱి వాకొనఁడు। విగ్ర
హములను జంపకడ। నుగ్రహములుఁ గాన్పించునొవ్వడు మదిలో॥ వ॥ కా
వున వీఁడు మహాతపః ప్రభావసంపన్నుండు వీని కెందును భయంబు లేదు వీనితోడి
విరోధంబున తనకు మృత్యువు సిద్ధించును నిని విన్నభావ ఖిన్నుండై ప్రసన్నుండుగా
క క్రిందజూచు మవివన్నుండై చింతనంబు సేయుచున్న రాజునకు మంతనంబున
ఝామగు లిట్లనిరి॥ శా॥ శుభ్రఖ్యాతి విని ప్రతాపము మహాశౌర్యంబుదై త్రైలో
క్యరో। నభ్రూ యుగ్మనిజృంభణంబునదిగీశవ్రాతముం బారులు। న్వభ్రూలతాంబు
గ జేసి నేలిత నదావిశ్వంబు వీడెకతయాదభ్రూ క్షుల్లుణకోప హేతువును చింతం
బొందదె కీలికి న క్రుండఁడు నజమువృద్ధగురుసేవం జేసి మేధానయా। ప

క్రాంతిన్విలసిల్లుమీఁదటవయఃపాకంబుతో బాలకు। న్వక్రద్వేషణబుద్ధిఁజేయు
మనుడిం జాలింపుమీరోహము। న్శుక్రాచార్యులువచ్చునంతకితఁడు సుశ్రీయు
తుండయ్యెడుఁ॥ వ॥ అనిగురుపుత్రులుపలికిన రాక్షసేశ్వరుండుగృహస్థులైన
రాజులకునుపదేశింపఁదగినధర్మార్థకామంబులు ప్రహ్లాదునకుఁ బదేశింపుఁడని
యనుజ్ఞజేసినవారునతనికిత్రివర్గంబుపదేశించిన నతండురాగద్వేషంబుల
చేత నయినాసక్తునయినవారలకు గ్రాహ్యంబులయినధర్మార్థకామంబులు
దనకునగ్రాహ్యంబులనియునువ్యవహారప్రసిద్ధికొరకైనభేదంబుగానియాత్మభే
దంబులేదనియు ననర్థంబులయందర్థకల్పనసేయుట దిగ్భ్రమంబనినిశ్చ
యించి గురూపదిష్టశాస్త్రంబులుమంచిదనితలంపకగురువులుతమగృహస్థ క
ర్మానుసంధానంబునకుంజనినసమయంబున॥ క॥ అటలకునన్నురమ్మని। పా
టించిని కొటసుతులుభాషించునదో। సాటకులేంద్రకుమారుడుపాటవమునవా
రిజేడిప్రజ్ఞాన్వితుడై ॥క॥ చెప్పెడొకచదువుమంచిది। చెప్పెడిదగులములుచెపులు
చిందరగొనగా। నెప్పుడుమనమెడనొజ్జలు। సెప్పెలనొకచదువువినఁడు చిత్త
ములారఁ॥ వ॥ అనిరాజకుమారుండుగావునగరుణించిసంగడికాండ్రతోడన
గిమొదుచందంబున క్రీడలాడుచునవయస్కులయిన దయిత్యదానవకుమారు
లకెల్ల నేకాంతంబుననిట్లనియె॥ ఉ॥ బాలకులారరండుమవప్రాయపుబాలురు
కొందరుర్విలో। గూలుటగంటిరేగురుడుక్రూరుడునర్థచయంబునిందురు।
శ్శీలతనర్థకల్పనముజెప్పెడిగ్రాహ్యముకాదుశాస్త్రము। ల్మేలెఱిగించెదన్వి
నినఁబిశునిరంతరభద్రమయ్యెడిఁ॥ వ॥ వినుఁడుసకలజన్మంబులందును ధర్మా
ర్థాచరణకారణంబయినమానుషజన్మంబుదుర్లభంబందు బురుషత్వంబు
దుర్లభంబదియు శతవర్షపరిమితంబయినజీవితకాలంబున నియతంబగు
యుండు నందు సగమంధకారబంధురంబగు రాత్రిరూపంబుననిద్రాదివ్యాపా
రంబుల నిరర్థకంబయి చనుఁజిక్కినపంచాశద్వత్సరంబులందును బాల్యయౌ
వనకౌమారక కయిశోరతయో విశేషంబుల వింశతిహాయనంబులుగడుచుఁగ
డమనుప్పదియబ్దంబులు నింద్రియంబులచేత బట్టువడి దురవగాహంబులయి
న కామక్రోధలోభ మోహమదమత్సరంబులను పాశంబులగట్టువడివిడివడ
సమర్థుఁడుగాక ప్రాణంబులకంటెమధురాయమానమైనతృష్ణకులోనైభృ
త్యతస్కరవణిక్కర్మంబుల ప్రాణహానియైన నంగీకరించి పదార్థంబు స
ర్థించుచు రహస్యసంభోగచాతుర్య సౌందర్యవిశేషంబుల ధయిర్యవల్లికా
లవిత్రంబులయిన కళత్రంబులను మహనీయమంజుల వధురాలాపంబులుగలి

గిరులయినశిశువులను శీలవయోరూపధన్యలగు కన్యలను వినయవివేకవిద్యా
లంకారులయినకుమారులను గామితఫలప్రదాతలగు భ్రాతలను మమత్వప్రేమ
దైన్యజనకులయిన జననీజనకులను సకలవాంఛ్యసింధువులయినబంధువులను ధ
నకనకవస్తువాహనసుందరంబులైన మందిరంబులను సుకరంబులైనపశుభృత్య
నికరంబులను వంశపరంపరాయత్తంబులైనవిత్తంబులను వర్జింపలేక సంసా
రంబునిర్జింపనుపాయంబగానకతతువర్గంబున గృహమద్వారశూన్యంబయిన
మందిరంబుచేరి చిక్కుపడి వెడలెడివాటవంబుచాలక తగులుపడు కీటకంబుచం
దంబున గృహస్థుండు స్వయంకృతకర్మబద్ధుండయి శిశ్నోదరాదిసుఖంబుల భ్రమ
త్తుండయి నిజకుటుంబపోషణపారవశ్యంబున విరక్తిమార్గంబు దెలియనేరక స్వ
కీయపరకీయభిన్నభావంబున నంధకారంబున బ్రవేశించుగావున గౌమారవ
యంబున వసీమాగరిష్ఠుండై పరమభాగవతధర్మంబనుష్ఠింపవలయు దుఃఖంబు
లు వాంఛితంబులుగాక చేకురుభంగి సుఖంబులు కాలానుసారంబులయి లబ్ధంబుల
గుంగావున వృథాప్రయాసంబున నాయుర్వ్యయంబు సేయందగదు హరిభజనం
బున మోక్షంబు సిద్ధించు విష్ణుండు సర్వభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు
ను ముత్తుండగు దేహికి దేహావసానపర్యంతంబు నారాయణచరణారవింద సే
వనంబు కర్తవ్యం॥ సీ॥ కంటిరే మనవారు ఘనులు గృహస్థులై విఫలులైరెకొన్న
వెఱ్ఱితనము। భద్రార్థులై యుండి పాయరు సంసారపద్ధతి నూరకపట్టువడిరి। కల
యోనులందెల్ల గర్భాద్యవస్థల బురుషుండు దేహియై పుట్టుచుండు। దన్నెఱుంగక
కర్మతంత్రుఁడై కడపట ముట్టడు భవశదమలకునైన। దీనశుభము లేదు దివ్యకీర్తి
యు లేదు। జగతిబుట్టిపుట్టి చచ్చిచచ్చి। పొరలనేలకు మనకుబుట్టనిచావని త్రోవ
వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి॥ శా॥ హాలాపానవిజృంభమాణ మదగర్వాతీత దే
హోల్లస। ద్బాలాలోకనశృంఖలానిచయసంబద్ధాత్ముడయి లేశము। న్వాలాని
స్వరణంబుగానక మహావిద్వాంసుడుం గామినీ। హేలాకృష్టకురంగశాబకము
గుణహీనస్థితిం బొందిరే॥ గీ॥ విషయసక్తులైన విబుధాహితులతోడి। మనికి వల
దు ముక్తిమార్గవాంఛ। నాదిదేవు విష్ణు నాశ్రయింపుడు ముక్తి। సంగజనులగూ
డిశయిశవమున॥ వ॥ కావున విషయంబుల జిక్కుబడిన రక్కసులకు హరిభజనం
బు శక్యంబుగాదు రమ్యంబయ్యును బహుతర ప్రయాసగమ్యము తలంచితిరేని నై
ప్పెడు సర్వభూతాత్మకుండై సర్వదిక్కాలసిద్ధుండై బ్రహ్మకడపల గాగలచరా
చరస్థూలసూక్ష్మజీవసంఘంబులందును నభోవాయుకుంభినీసలిల తేజంబులని
యెడు మహాభూతలంబులందును భూతవికారంబులయిన ఘటపటాదులందును

గుణసామ్యంబయిన ప్రధానమందును గుణవ్యతిరిక్తంబయిన మహత్తత్త్వాది
యందనురజస్సత్త్వతమోగుణంబులయందును భగవంతుండవ్యయుండీశ్వరుం
డుపరమాత్మపరబ్రహ్మమనియెడు వాచకశబ్దంబులం గేవలానుభవానంద స్వ
రూపకుండునవికల్పితుండునిర్దేశ్యుండు ననిర్దేశ్యుండునయినపరమేశ్వరుండుత్రి
గుణాత్మకంబయిన తనదివ్యమాయచేత నంతర్హితైశ్వర్యుండై వ్యాప్యవ్యాప
కరూపంబులం జేసి దృశ్యుండును ద్రష్టయుభోగ్యుండును భోక్తయునయి నిర్దేశిం
ప దగివికల్పితుండై యుండు దత్కారణంబున నాసురభావంబువిడిచి సర్వభూ
తంబులందునుదయాసహృద్భావంబులుకర్తవ్యంబులుదయగలిగిననధోక్షజుం
డుసంతసించుననంతుండాద్యుండుహరిసంతసించిన నలభ్యంబెయ్యదియులేదు
జనార్దనచరణసరోరుహయుగళస్మరణసుధారసపానపరవశులమైతిమేనిమనకుదై
వవశంబునకాంక్షితంబులై సిద్ధించుధర్మార్థకామంబులుకాంక్షితంబులై సిద్ధించు
మోక్షంబననేలత్రివర్గంబును నాత్మవిద్యయుం దర్కదండనీతి జీవికాదులన్ని
యుం ద్రైగుణ్యవిషయంబులైనవేదంబులవలనం బ్రతిపాద్యంబులు నిస్త్రైగుణ్యం
లక్షణంబునం బరమపురుషుండైనహరికినాత్మసమర్పణంబు సేయుటమేలు పర
మాత్మతత్త్వజ్ఞానోదయంబునం జేసి స్వపరభ్రాంతి జేయకపురుషుండు యోగా
వధూతతత్త్వంబున నాత్మవికల్పభేదంబునంగలలోగన్నవిశేషంబుభంగి దగ్ధం
బనకమిథ్యయనితలంచునని మఱియుబ్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ మ॥ నరుడుందాను
ను మైత్రితో మెలగుచున్నారాయణుండింతయు। న్వరుసన్నారదసంయమీశ్వరు
నకున్వ్యాఖ్యానముం జేసెముక్తి। హరిభక్తాంఘ్రిపరాగశుద్ధతనులేకాంతుల్మ
హాకించను। లప్పరతత్త్వజ్ఞగానినేరరుమదిన్భావింపనిజ్ఞానముల్॥ వ॥ తొల్లినేనుది
వ్యదృష్టిగలనారదమహామునివలననవిశేషంబయినయీజ్ఞానంబునుబరమభా
గవతధర్మంబునువింటిననిన విఱగుపడిదైత్యబాలకులుదనుజరాజకుమారున కి
ట్లనిరి॥ ఉ॥ మంటిమికూడిభార్గవకుమారకునొద్దననేకశాస్త్రము। ల్వింటిమి
లేదుసద్గురుడు వేరొకడెన్నడురాజశాలకు। న్కంటికినైనరారుసురగావెలికిం
జనరాదునీకును। ప్కంటకవృత్తినెవ్వడుప్రగల్భుడుసెప్పెగుణాఢ్యసెప్పుమా॥
క॥ సేవింతునిస్నేహ్యుడు। భావింతుమురాజవనుచుబహుమానంబుల్। గావింతు
ముతెలియమనీ। జీవింతమతిప్రకాశమెక్రియగలిగెన్॥ వ॥ అనిఇట్లుదైత్యనంద
నులుదన్నడిగినపరమభాగవతకులాలంకారుండైనప్రహ్లాదుండునగితనకుబూ
ర్వంబునందువినంబడిన నారదునిమాటలుదలంచిఇట్లనియె॥ శా॥ అక్షీణోగ్ర
తపంబుసుందరమ్ముపెనధిలంచిమాతద్రిశుద్ధస్తోంభంపనియుండ జేనగమిచే

తన్నొగిచందంబున। న్నక్షింపంబడెపూర్వపాపములచే బాపాత్మకుండంచుము
ప్రతుస్ఫంఘముమిదనిర్జరులుసంరంభించియుద్ధాత్ములై॥ శా॥ ప్రస్థానోచితభే
రిభాంకృతులతో। బాంకారియుందారుశౌ। ర్యగ్రస్యైన్యంబున నేగుదెంచినదదీ
యాటోపవిభ్రాంతులై। స్వస్థేమల్లిగనాడిపుత్రధనయోషామిత్రసంపత్కళా
ప్రస్థానంబులుడించిపాఱిరసురుల్ప్రాణావనాద్యుక్తులై। మత్తకోకిల॥ వ్రీల్లి
దంబునవేల్పులుద్ధతిబారిరాజనివాసముఁ। గొల్లబెట్టిసమస్తవిత్తముగ్రూర
తఁగొనిపోవగా। నిల్లుజొచ్చివిశంకుడయియమరేశ్వరుండదలించిమా। తల్లి
దాజెరబట్టెసిగ్గునత్రపయొవిలపింపగాఁ॥ వ॥ ఇట్లునురేంద్రుండుమాతల్లింజెఱ
కొనిపోవుచుండ నమ్ముగుదకురరియనువులగుక్రియమొఱలిడినదెరువునందయి
వయోగంబున నారదుండుపొడగనియిట్లనియె॥ ఉ॥ స్వర్భువనాధినాథసురస
త్తమవేల్పులలోనమిక్కిలి। న్నిర్భరపుణ్యమూర్తివిఁక నీతివిమానుసబట్టనే
లయా। గర్భిణిగాతుగన్విపుసకల్మషమానసురాలుగాదుసీ। దుర్భరరోషము
న్నిలువుమర్జయుండవైననివంపవైరిపై॥ అనినవేల్పుతపసికి వేయిగన్నులదొర
యిట్లనియె। ఉ॥ ఆ తఁ ఖానమైనదివిజాధిపువీర్యముదీనికుక్షిన। త్యంతసమృ
ద్ధినొందెడిమహాత్మకకావునఁబత్సరిసూతిప। ర్యంతముబద్ధజేసి జనితార్భకువ
ధపుధారద్రుంచెదని। శ్చింతుఁడనైతుదిన్విడుతుసిద్ధముదానవరాజవల్లభఁ॥ అ
నిపలికినవేల్పుతెనికిఁదపసియిట్లనియె। శా॥ నిర్భీతుండు ప్రశస్తభాగవతుడు
న్నిర్వైరిజన్మాంతరా। విర్భూతాచ్యుతపాదభక్తిమహిమావిష్టుండు దైత్యాం
గనా। గర్భస్థుండగుబాలకుండు బహుసంగ్రామాద్యుపాయంబులఁ। దు
ర్భావంబుసంబొందిచావఁడుభవద్గోర్దర్పవిభ్రాంతుడై॥ వ॥ అనిదేవముని
ర్దేశించిననతనివచనంబులు మన్నించి తానును హరిభక్తుండుగావున దేవేం
ద్రుండు భక్తిభావంబునమాయవ్వనువిడిచి వలగొనిసురలోకంబునకుఁ జని
యె మునీంద్రుడు మజ్జననియందు బుత్రికాభావంబు జేసి యూరడించి ని
జాశ్రమంబునకుం గొనిపోయినీవు పతివ్రతవు నీయుదరంబున బరమభాగవ
తుండయిన ప్రాణియున్నవాడు తపోమహాత్మ్యంబున ంగృహార్థుండై నీపె
నిమిటిరాగలడందాక నివిక్కడనుండు మనినసమ్మతించి॥ శా। మోహారత్న
ముధాదేశతవిశాలోద్యోగమాతల్లిని। వైష్వంబునసాధురాకమదిలో
వాంఛించి ద్రోషమై యాశద్భృతియులేకగర్భపరిశ్రేచ్ఛ్వేచాంచెంచిశుశ్రూ
షచేయుదునుండెనారదునకు స్సువ్యక్తశీలంబునఁ॥ వ॥ ఇట్లుతనకు బరిచర్య
జేయుచున్నదైత్యరాజకుటుంబినికి నాశ్రితరక్షావిశారదుండయిన నారదుం

డు నిజసామర్థ్యంబున నభయంబిచ్చి గర్భస్థుండయిన నన్ను నుద్దేశించి ధర్మతత్త్వంబును నిర్మలజ్ఞానంబు నుపదేశించిన నమ్మునీంద్రుని యుపదేశంబు పెద్దకాలంబు నాటి వినికి గావున నాఁడు దియగుటం జేసి పరిపాటి తప్పి నూటిలేక మఱచె నారదుండు నామీఁద గృపగలనిమిత్తంబున॥ క॥ వెల్లి గాఁగ నాటనుండియు। నుల్లసితంబైన దైవయోగంబున శో। భిల్లెడు మునిమతమంతయు। నల్లబున మఱపుపుట్టదాక నాడైన॥ గీ॥ వినుఁడు నాదు వల్కు విశ్వసించితిరేని। సతులకైన బాలజనులకైన। దెలియవచ్చు మేము దేహాద్యలంకార। దళనవిపులమై నతపసిమతము॥ వ॥ అనిన నారదోక్త ప్రకారంబున బాలురకు ప్రహ్లాదుండిట్లని యె నీశ్వరమూర్తియైన కాలంబునం జేసి వృక్షంబుగలుగు చుండ ఫలంబునకు జన్మసంస్థాన వర్ధనాపక్షీణత్వ పరిపాక నాశంబులు ప్రాప్తంబులైన తెఱంగున దేహంబునకుంగాని షడ్భావవికారంబు లాత్మకు లేవ త్మ నిత్యుండు క్షయరహితుండు శుద్ధుండు క్షేత్రజ్ఞుండు గగనాదులకు నాశ్రయుండు క్రియాశూన్యుండు స్వప్రకాశుఁడు సృష్టిహేతువు వ్యాపకుండు నిస్సంగుఁడు పరిపూర్ణుండొక్కఁడని వివేకసమర్థంబులగు నాత్మలక్షణంబులు పండ్రెండు నెఱుంగుచు దేహాదుల దు మోహజనకంబ లగు మహాకార మనుకారంబ లువిడిచి పసిండిగబులు గలనెలపున విహారిటమాన కనకలేశంబుల పాషాణాదులందు బట్టుబువెటి పహ్నియోగంబునఁ గఱగనూదిహేమకారుకుండు పాటవంబున హాటకంబుఁ బడయుం భంగి నాత్మకృతకార్య కారణంబుల నెఱింగెడినేర్పరి దేహంబుపం దాత్మసిద్ధికొఱకు నైన యుపాయంబులం జేసి బ్రహ్మభావంబు నఁబడయు మూలప్రకృతియును మహదహంకారంబులుఁ బంచతన్మాత్రంబులు ని విమొనికుడియుం బ్రకృతులనియును రజస్సత్త్వతమంబులును మూడునుఁ బ్రకృతిగుణంబులనియును గగమేంద్రియంబులైన వాక్పాణిపాద పాయూపస్థలును జ్ఞానేంద్రియంబులయిన శ్రవణనయనరసనాత్వగ్ఘ్రాణంబులును మనంబును మహీసలిల తేజోవాయుగగనంబులు నివి పదాఱును వికారంబులనియును గపిలాదిపూర్వాచార్యులచేతం జెప్పంబడియె సాక్షిత్వంబున వీనినిరువది యేడింటిని నాత్మగూడియుండు బెక్కంటికూటున దేహమదియు జంగమ స్థావరరూపంబుల రెండువిధములయ్యె మూలప్రకృతి మొదలయినవర్గంబునకు నేనైనమణిగణ బులం జొచ్చియున్న సూత్రంబుచందంబ ననాత్మయిన్నింటియందును జొచ్చి దీపించు నాత్మకు జన్మస్థితిలయంబులు గలవంచుమిథ్యాతత్త్వదులుగాక వివేకశుద్ధమైన మనంబున విచారించి దేహంబునందాత్మ వె

దుకవలయు నాత్మకు నవస్థలు గలయట్లుండుగాని యవస్థలులేవు జాగరణ
స్వప్న సుషుప్తులను వృత్తులెవ్వనిచేత నెఱుంగంబడు వాఁడాత్మయండ్రు కు
సుమధర్మంబ లయిన గంధంబులచేత గంధాశ్రయుండయిన వాయువు నెఱింగె
డు భంగిఁ ద్రిగుణాత్మకంబులయి కర్మజన్యంబులయిన బుద్ధిభేదంబుల నాత్మ
నెఱుంగందగునని చెప్పి॥ సీ॥ సంసారమిది బుద్ధిసాధ్యము గుణకర్మగణబద్ధమ
జ్ఞానకారణంబు । కలవంటిదింతియ కానినిక్కముగాదు సత్స్వార్థముల మనస్సం
భవములు । స్వప్నజాగరములు సములు గుణశూన్యుండగు పరమునికి గుణా
శ్రయమున । భవవినాశంబులు పాటిల్లినట్లుండుఁ బట్టిచూచిన లేవు బాలులార।
కడఁగి త్రిగుణాత్మకములయిన కర్మములకు । జనకమైవచ్చు నజ్ఞానము దయ
మున । ఘనతరజ్ఞానవహ్ని చేఁగాల్చివుచ్చి । కర్మవిరహితులై హరిఁగనుట మే
లు । అదిగావున గురుశుశ్రూషయు సర్వలాభ సమర్పణంబును సాధుజన
సంగంబు నీశ్వరప్రతిమా సమారాధనంబును హరికథాతత్పరత్వంబును వాసు
దేవునియందలి ప్రేమయు నారాయణ గుణకర్మకథానామకీర్తనంబును
వైకుంఠచరణ కమలధ్యానంబును విశ్వంభరమూర్తి విలోకనపూజనంబులు
మొదలైన విజ్ఞాన వైరాగ్య లాభసాధనంబులైన భాగవతధర్మంబుల పైర
తిగలిగి సర్వభూతంబులయందు నీశ్వరుండు భగవంతుండాత్మ గలండని సన్మా
నంబు సేయుచు గామక్రోధలోభ మోహమదమత్సరంబులం గెలిచి యింద్రి
యవర్గంబు నిరోధించి భక్తిసేయుచుండ నీశ్వరుండయిన విష్ణుదేవునియందు
లగ్గసిద్ధించు॥ సీ॥ తనుజాదిలీలావతారంబులందలి శౌర్యకర్మంబులు సద్గుణ
ములు। వివిధ క్రీడగువాడు వేడ్కతోఁ బులకించు గన్నుల హర్షాశ్రుకణములొ
లుక । గద్గదస్వరముతోఁ గమలాక్ష వైకుంఠ వరద నారాయణ వాసుదేవ । య
నుచు నొత్తిలి పాడు నాడు నాక్రోశించు నగు జింతనము సేయు నతియొనర్చు । మ
ఱులుకొనియుండుఁ దనలోన మాటలాడు । వేల్పుసోకిన పురుషుని వృత్తి దిరుగు
బంధములు వాసి యజ్ఞాన పటలిఁ గాల్చి । విష్ణుఁ బ్రాపించు మది భక్తివివశుఁడగు
చు॥ వ॥ కావున రాగాది యుక్తమనస్కుండయిన శరీరికి సంసార చక్రనివర్త
కంబైన హరిచింతనంబు బ్రహ్మమందిర నిర్వాణసుఖంబని బుధులు దెలియుదు
రు హరిభజనంబు దుర్గమంబుగాదు హృదిసకల ప్రాణిహృదయంబులయం
దు నంతర్యామియై యాకాశంబుభంగి నుండు విషయార్జనంబులన య్యెడ లే
దు నిమిషభంగుర ప్రాణులైన మర్త్యులకు మమతాస్పదంబులు చంచలంబు
లయిన పుత్రమిత్రకళత్ర పశుభృత్యంబులు బంధురాజ్యకోశ మణిమందిరమం

త్రి మాతంగమహి ప్రముఖవిభవంబులు నిరర్థకంబులు యాగప్రముఖపుణ్య
లబ్ధంబులయిన స్వర్గాదిలోకభోగంబులు పుణ్యానుభవక్షీణంబులుగాని నిత్య
ంబులుగావు నరుండు విద్వాంసుండనని యభిమానించి కర్మంబులాచరించి యమో
ఘంబులయిన విపరీతఫలంబుల నొందు గర్మంబులు గోరక చేయవలయు గోరి చేసి
న దుఃఖంబులు ప్రాపించు బురుషుండు దేహంబుకొఱకు భోగంబుల నపేక్షించు
దేహంబు నిత్యంబుగాదు తోడరాదు మృతంబయిన దేహమును శునకాదులు
భక్షించు దేహి కర్మంబులాచరించి కర్మబద్ధుండై క్రమ్మఱం గర్మానుకూలం
బైన దేహంబు దాల్చు నజ్ఞానంబునం జేసి పురుషుండు కర్మదేహంబుల విస్తరిం
చు నజ్ఞానతంత్రంబులు ధర్మార్థకామంబులు జ్ఞానలభ్యంబు మోక్షంబు మోక్ష
ప్రదాతయగు హరి సకలభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు దన చేతనై
న మహాభూతంబులతోడ జీవసంజ్ఞితుండై యుండు నిష్కాములయి హృదయగ
తుండయిన హరిని నిజభక్తిని భజపవలయు॥క॥ దానవచైత్యభుజంగమ। మా
నవగంధర్వసురసమూజములోల। శ్రీమాధుచరణకమల। ధ్యానంబున నెవ్వ
డైనధ్యలనొందుర్॥ క॥ చిక్కడు వ్రతములగ్రతువుల। జిక్కడు దానముల శౌ
చశీలతపములం। జిక్కడువృత్తినిభక్తిని। జిక్కని క్రియనచ్యుతుండు సిద్ధము సుం
డీ॥ క॥ చాలదుభూదేవత్వము। చాలదు దేవత్వమధికశాస్త్రత్వంబుల్। జాల
దుహరిమెప్పింపవి। శాలలోద్యములారభక్తి బాలినభంగిన్॥గీ॥ దనుజభుజగ
యక్షదైత్యమృగాభీర। సుందరీవిహంగశూద్రశబరు। లయినబాప జీవులైన
ముక్తికిబోదు। రఖిలజగము విష్ణుడనుచుదలచి॥క॥ గురువులుదమకునులోనడు।
తెరువులుసెప్పెదరువిష్ణుదివ్యపదవికిం। దెరువులుసెప్పరుచీకటి। బరువులువెట్టం
గనేలబాలకులారా॥క॥ తెండెల్లపుస్తకంబుల। నిండాచార్యుననుమలలం నేకత
మునకుర్। రండువిశేషముజెప్పెద। బొండొల్లనివారుకర్మపుంజముపాలై॥
క॥ ఆపదము మనము హరిరతిం బాపుదమే ప్రొద్దువిష్ణుభద్రయశంబుల్। వ్యాపుదను
జసంగతి। గోపుదము ముకుందభక్తకోటినిస్ఫూర్తిన్॥ క॥ విత్తముసంసృతిపటల
ము। ప్రతముకామారివైరివర్గంబులనె। డిత్తము చిత్తముహరికిని। జొత్తము
నిర్వాణపదము శుభమగుమనకున్॥వ॥ అని యిట్లు రహస్యంబున బ్రహ్లాదుండు
దయిత్యవేల రాక్షసకుమారులకునపవర్గమార్గంబెఱింగించిన వారును
గురుశిక్షితంబైన చదువులుసాలించి నారాయణభక్తి జితంబులంగీలించియుం
డుటంజూచి వారలయేకాంతభావంబు దెలిసి వెఱచివచ్చి శుక్రాచార్యనంద
నుండు శక్రవైరికిట్లనియె॥ శా॥ రక్షోబాలుర నెల్లనీకొడుకు చేరంజీరి లోలో

సనా। శిష్టామార్గము లెల్ల గల్లు లనియా క్షేపించి తానందఱన్ శిష్టాయత్తుల జేసి
నాడు మనకున్ మ్మానంబు వాటిల్లెనే। దక్షత్వంబున జక్కఁ జేయవలయున్ దైతే
యవంశాగ్రణీ॥ క॥ ఉల్లసితవిష్ణుకథనము। లెల్లప్పుడు మాకు జెప్పె గురుఁడనిన॥
న్నెల్లంఘించి కుమారకు। లొల్లరు చదువంగ దానవోత్తమ వింటే॥ క॥ ఉడుగఁడు
మధురిపుకథనము విడువఁడు జడుపగిది దిఱుంగు వికసనమున నే। నొడివిన నొడువు
లునొడువడు। దుడుకు నిజదివి-షమాకు దుర్లభమధిపా॥ క॥ చొక్కపు రక్క
సకులమున। బెక్కురు జన్మించిరిందు బీతాంబరుని। న్నిక్కపు మక్కువ గోలి
చెడు నెక్కడి సుతుఁ గంటి రాక్షసేశ్వర వింటే॥ వ॥ అనియిట్లు గురుసుతుండు సె
ప్పిన కొడుకు వలని విరోధవ్యవహారంబులు కర్ణరంధ్రంబులందు ఖడ్గప్రహారం
బులై సోఁకిన బిట్టుమిట్టిపడి పాదతాడితంబయిన భుజంగంబు భంగి బవనప్రేరి
తంబయిన దవానలంబు చందంబున దండతాడితంబైన కంఠీరవంబు కైవడి భీ
షణరోష రసావేశ జాజ్వల్యమానచిత్తుండును బుత్రసంహారోద్యోగయుక్తుం
డును గంపమాన గాత్రుండును కరుణీకృత నేత్రుండునై కొడుకు నరప్పించి
సంమాన కృత్యంబులుదప్పించి నిర్దయుండయియుని సంకాశ భాషణంబులద
ల్చుచు॥ శా॥ నూనున్యాంతగుణపంనునతిసంశుద్ధాంచితజ్ఞానునజ్ఞాన। జ్ఞానా
రణ్యకృశానునందలి పుట్టిసంభ్రాజమానున్ సదా। శ్రీనారాయణపాదపద్మయు
గళీదంతామృతాస్వాధనా। ధిసుస్థికారణంబు చేసిపలికెన్ దైవాహితుండుగ్ర
తక్॥ సీ॥ అస్మదీయంబగు నాదేశమున గాని మిక్కిలి రవియుంట మేఱయ వెఱచు
నన్ని కాలముల దునను కూలుఁడయి కాని విద్వేషమునగా లివీవ వెఱచు। మ
త్పత్రాపానమందీకృతార్చిమై విచ్చలవిడినగ్ని వెలగవెరదు। నతితీక్ష్ణమై
న నాయాజ్ఞనుల్లంఘించి శమనుండు ప్రాణులంజంప వెఱచు। నింద్రుడాదల
నాద్రమోలవెత్త వెఱచు। నమరకిన్నరగంధర్వయక్షవిహగ। నాగవిద్యాధరా
వలినాకు వెఱచు। నెం వెఱవపు పలువని కేగిదిక్కు॥ శా॥ ప్రజ్ఞానంతులు లోక
పాలకులు శుంభద్వేషులయ్యున్మదీ। యాజ్ఞాభంగము సేయనోడుదురు రోషా
పాంగదృష్టిన్ వే। కజ్ఞానాచ్యుత మైజగత్రతయముం గంపింపసీవిట్టిజో। నాజ్ఞో
లంఘున మెట్లు చేసితివిపాహంకారతందుర్మతీ॥ శా॥ కంఠక్షోభముగా గనోతి
లిమహాగాఢంబుగా డింభనై। కుంతం జెప్పెదు దుర్జయుఁడను చుమైకుంతుండు
వీరవ్రతో। తంత్రాబంధురుడేని సేనముర్ఖండింపదండింపంగా। గుంఠీభూతు
డుగాక రావల దెమధ్ఘోహవక్షోణికిన్॥ శా॥ ఆచార్యోక్తము మాని బాలుర
కు మోక్షాసక్తి బుట్టించిసీ। నాచాలత్వము జూపివిష్ణువహితున్ స్వర్ణించి మ దై

త్యకంశాచారంబులునీఱుజేసితివిమూఢాత్ముండగుకులద్రోహిని। నీచుంజగపు
టమేలుచంపి కులమునిర్దోషముంజేసెదన్॥ క॥ దిక్కులుగెలిచితినన్నియు। ది
క్కెవ్వఁడురోరినీకుదేవేంద్రాదుః। ల్దిక్కులరాజులువేరోక। దిక్కులుగకకొలు
చురితఁడెదిక్కనినన్నున్॥ క॥ బలమంతుఁడనేజగముల। బలములతోజనకవీర
భావమునమహా। బలులజయించితినెవ్వని। బలమునఁనాడేదవునాప్రతివీరు
డవై॥ అనినతండ్రికిమెల్లనవినయంబుతోఁగొడుకిట్లనియె॥ క॥ బలయుతులబు
ర్బలులకు। బలమెవ్వఁడునీకునాకు బహ్మాదులకు। న్బలమెవ్వఁడుప్రాణులకును
బలమెవ్వఁడట్టివిభుఁడు బలమసురేంద్రా॥ క॥ దిక్కులమొదలయి। దిక్కుగల
రేనివారికి। దిక్కయ్యాదియుదియనాకు దిక్కుమహాత్మా॥ సీ॥ కాలరూపంబు
లుగలవిశేషంబులనలఘుగుణాశ్రయుండయినవిభుడు। సత్వాఖిలేంద్రియసహ
జప్రభావాత్ముఁడయివినోదంబునఖిలజగము। గల్పించురక్షించుఖండించునవ్య
యుండన్నిరూపములందునతఁడు। చిత్తంబునసమముగాఁజేయుమువార్గంబుద
ప్పివర్తించుచిత్తంబుకంటె। వైరులెవ్వరుచిత్తంబువైరిగాక। చిత్తమునునీ
వశముగాఁజేయుమయ్య। మదయుతాసురభావంబు మానుమయ్య। య
య్యానీవ్రమాలమేలాడరయ్యాలనులు॥ ఉ॥ లోకములన్నియుంగడిఁదులోనయిం
చినవాడనింద్రియా। నీకముచిత్తముంగెలువనేరవునిన్నునిబద్ధుజేయునీ। భీక
శత్రులాఱ్వురబ్రభిన్నులజేసినప్రాణికోటిలో। నీకువిరోధిలేడొకడునేర్ప
నజూడుముదానవేశ్వరా॥ క॥ పాలింపుము శేముషీను। న్మాలింపుముతమముం
బంధములనమదృష్టిం। జాలింపుమునంసారము। గీలింపుముహృదయమందు
గేశవభక్తిన్॥ అనిపరమభాగవతశేఖరునకుదోశాచరశేఖరుండిట్లనియె॥ క॥
చంపినజచ్చెదననుచును। గంపింపకయోరిపడుచకరినోక్తుల నన్। గుంపిం
చెదుచావునకుం। దెవకిపైపదరువానిఁదెలుగునగుమతీ॥ శా॥ నాతోఁడఁబ్రతి
భాషలాడెదుజగన్నాథుండువాకంటెబే। భూతశ్రేణికిరాజులేనారాయణు।
డేతద్విశ్వముఁలోలవేడుమరివాడెందుండు రాడుమతీ॥ క॥ ఎక్కడఁగలడేక్రి
యనే। చక్కటిపతిఁంచునట్టిజాడనువచ్చుం। జక్కడతునిన్నువిష్ణుని। బెక్కు
లుప్రేలెదవువానిభృత్యునిపగదిన్॥ వ॥ అనిహరికింకరుండుశంకింబునహరిం
దలంచి నమస్కరించి బాలవర్తనంబున నర్తనంబుసేయుచునిట్లనియె॥ మ॥
కలఁడంభోధిగలండు గాలిగలఁడాకాశంబునంగుంభినిం। గలఁడగ్నిన్దిశలంబగ
ల్లనిశలన్ఖద్యోతచంద్రాదులం। గలఁడోంకారమునంద్రిమూర్తులత్రిలింగ
వ్యక్తులందంతటం। గలడీశుండుగలఁడుతండ్రికుదుకంగానేలయీయాయెడన్॥

క॥ ఇంపగల డందు లేడని। సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుం। డెం
దెందు వెదకి చూచిన। నందందే కలఁడు దానవాగ్రణి వింటె॥ ఇవ్విధంబున ॥ ౧ ॥ వారి
సర్వాకృతులండనుచు బ్రహ్లాదుడు భాషింపగ లంపటత్వరుడయి యెందును లేడు
లేడని సుతుఁ దైత్యుఁడు తర్జింప శ్రీనరసింహాకృతి నుండెను అచ్యుతుఁడు నానాజం
గమస్థావరోత్కరగర్భంబులం దన్నిదేశముల దద్దండప్రభావంబునన్॥ అయ్య
వసరంబునన్దానవేంద్రుండు॥ క॥ డింభక సర్వస్థలములనంభోరుహనేత్రుఁడుం
డుననుచు మిగులఁ బ్రసం। రంభంబున బలికెదవీ। స్తంభంబునఁ జూపగలవె చక్రిం గి
క్రిన్॥ క॥ స్తంభమునఁ జూపవేనియు। గుంభినిని శిరము ద్రుంచి కూల్పఁగ రక్షా। రం
భమునవచ్చి హరి విస్తంభంబుననడ్డపడఁగ శక్తుండగునే॥ అని విభక్తవత్సలుని భ
టుండిట్లనియె॥ శా॥ అంభోజాసనుఁ డాది గాఁగ తృణపర్యంతంబు విశ్వాత్ముఁడయి
సంభావంబుననుండఁ బ్రోఁడ విపుల స్తంభంబునం దుండఁడే। స్తంభారిగ్రతుడౌ
టకుం దెలపనే సందేహముం లేమని। ర్ధంభత్వంబున వేఁడు గానఁబడు బ్రత్యక్షస్వ
రూపంబునన్॥ వ॥ అనిన వినికరాళించి గ్రద్దన లేచి గద్దియనురికి యొఱ బెరికిన ఖడ్గం
బు కేలనమర్చి ఝళిపించుచు మహాభాగవతశిఖామణి యైన ప్రహ్లాదుని ధిక్కరిం
చుచు। మ॥ వినరా డింభక మూఢచిత్త గరిమన్నిష్ఠుండ విశ్వాత్మకుం। డని భా
షించెదవయి నిందుఁ గలఁ డేయంచున్నరోద్రేకినై। దనుజేంద్రుం డిఁ బ చేత వ్రేసె
ను మహాహ్లాదగ్ర ప్రభా స్తంభము। జనదృగ్భీషణ దంభమున్ హరిజనుస్సంరం
భమున్॥ వ॥ ఇట్లు దానవేంద్రుండు పరిగృహ్యమాణ వైరుండును, వైతాను

శ్రీహరి నరసింహరూపంబెత్తి స్తంభమునుంచి వెడలివచ్చుట.

బంధజాజ్వల్యమానరోషానలుండును రోషానలజంఘన్యమానవిజ్ఞానవినయుం
డును వినయగాంభీర్యధైర్య జేగీయమానహృదయుండును, హృదయచాంచల్య
మాన శాశ్వతుండును, దామసగుణచంక్రమ్యమాన స్థైర్యుండునై విస్రంభ బు
సహాయ కరించి బాలుని ధిక్కరించి హరి నిందుఁ జూపుమని కనత్కనకమణిమయకం
కణక్రేంకారశబ్దపూర్వకంబుగా భుగ్నంతిదంత భేన పాటవప్రకాశ స్తంభగుహ సమ్మాన
సభామంటప స్తంభంబు వ్రేసి వ్రేటుతోడన శిదిశలఁ దుంగుడురు చెదర జిటి
లిచిటిలి పడి బంభజ్యమానంబు నగు నమ్మహా స్తంభంబున బ్రళయవేళా సంభూ
తన ప్రస్కంధ బంధుర సమీరసంఘటిత రజోఘుష్యమాణ మహాబలాహక వర్గనిర్గ
తసటిడనిష్టుర స్పహ నిర్ఘాత సంఘ నిర్ఘోష నీకాశంబులయిన ఘటఘటస్ఫుటస్ఫుట
ధ్వని ప్రముఖ భయంకరారావపుంజంబులు జజన్యమానంబులై యెగసి యా
కాశకుహరాంతరాళంబు పరకాశంబు చేసి నిండిన బచాలోద్ఘోష యమాన

హృదయంబులై పరవశంబులయిన పితామహమహేంద్రవరుణవాయుశిఖిప్రము
ఖచరాచరజంతుజాలంబులతోడ బ్రహ్మాండకటాహంబు గిరివిస్ఫోటితంబు
గాఁ బ్రఫుల్లపద్మయుగళసంకాశ భాస్వరచక్రచాపహలకులిశవజ్రధ్వజరేఖాంకిత
చారుచరణతలుండును సారణాచంక్రమణఘనవినమిత విశ్వంభరాభారాధారేయ
దిక్కుంభికుంభీనసకుంభీనస ధరకూర్మకులశేఖరుండును దుగ్ధజలజాతకుంజాల
సందాదంబుదితప్రకాండప్రచండమహోరుస్తంభయుగళుండును ఘణఘ
ణాయమానమణికింకిణీగణముఖరితమేఖలావలయవలయిత పీతాంబరశోభిత
కటిప్రదేశుండును నిజోదరనిమ్నగావర్తావర్తులకమలాకరగభీర నాభివివ
రుండును ముష్టిపరిమేయవినుతతనుతరస్నిగ్ధమధ్యుండును, కులాచలసామభా
గసదృశదృఢవిలాసవక్షుండును దుర్జనదమనపటుదైర్ఘ్యలలితాలవిభ్రాయ
మానవక్షోరాజవక్షోభాగవిశంకటక్షేత్ర విలేఖనముంచులాంగలాయుధాన ప్ర
తాపజ్వాలాజ్వాలాయమానశరణాగతమానసచకోరకచంద్రరేఖాయమానవ
క్త్రాయుతప్రతిమానభాసమానవిశాలనఖరతర ముఖనఖరుండును శంఖచక్రగ
దాఖడ్గకుంతతోమరప్రముఖనానాయుధమహితమహోత్తుంగ మహీధర
శృంగసన్నిభశరీరసాగరవేలాయమాన నిరర్గళానేకశుభజార్గకుండును మంజు
మంజీరమణిపుంజరంజిత మంజులహారకేయూర కంకణకిరీటమకరకుండలాది
భూషణభూషితుండును, ద్రివక్త్రోద్ధూతశిఖరిశిఖరాభపరిణద్ధబంధురకంధరుండును
సత్కంపకంపితపారిజాతపాదపవల్లరీకాకోశకోపాటవేనసంచలితాధరుండును
శరత్కాలమేఘజాలమధ్యమధగగనాయమానతటిల్లతాయమాన దేదీప్యమాన
దంష్ట్రాంకురుండును కల్పాంతకాలసకలభువనగ్రసనవ్యసనవిజృంభమాణ
సప్తజిహ్వాజిహ్వాతులితతతచలితరాయమానవిభాసమానజిహ్వాగ్రుండును మేరు
మందరమహాగుహాంతరాళవిస్తారవిపులవక్త్రనాసికావివరుండును నాసికావివ
రనిస్సరన్నిబిడనిశ్వాసనికరసంఘట్టనసంక్షోభితసంత్యజ్యమానసప్తసాగరుండును
పూర్వపర్వతవిద్యోతమానఖద్యోతమానమండలసదృశ [illegible] ంచితాలోచనుండును
లోచనాచలనమూర్ఛితపూర్ణవిలోలనీలాభీలవిపులభ్రుకుటీవిఖ్యాతనరోమధ్యమా
నతారకాగ్రహామండలుండును శక్రచాపసుకుచిరోదగ్రమహాభ్రూలతాబంధ
బంధురభయంకరవదనుండును ఘనఘోరగంభీరకంఠరవతుల్యకమాసీయుగ దభా
సుండును సంధ్యారాగరక్తధారాధరమాలికాప్రతిమమహోగ్రభంకెపుతంతస్య
జ్వ నవమకేసరసటాచ్ఛటుండును సటాజాలసంచాలితసజాతనూతనోల్లాయ
మానవిరాజమానసుందరుండును [illegible] దిక్తటి [illegible] మహా [illegible]

దును మందదండాయమాన మందర వసుంధరాధర పరిభ్రమణ వేగ సముత్పన్న
మానవిమచ్ఛండల మండితసు ధారాశికల్లోల శీకరాకార భాసుర కేసరుండును
గర్వాఖర్వ శిశిర కిరణమయూర గౌర తనూరుహుండును నిజగర్జనినినాదనిర్ధళి
తకుముదను ప్రతీక వాహనయిరావణ సార్వభౌమ ప్రముఖదిగిభరాజకర్ణకో
టరుండును మధుధవళధరాధరదీర్ఘ దురవలోకనీయ దేహుండును దేహప్రభాపట
లనిర్మథిత నభశ్శివ ధిమూశుభానని కురంబగర్వాంధ కాయుండును బ్రహ్లాదపీ
రణ్య కశిపురంజన భంజననిమిత్తాంతరంగ బహిరంగ జగేయమాన కరుణావీరర
సస్యందియుండును మహాప్రభావుండునయిన శ్రీనృసింహదేవుండావిర్భవించిన
గనుంగొని॥ క॥ నరమూర్తిగాదు కేవలహరిమూర్తియుగాదు మానవాకా
రము కేసరియాకారము నున్నది। పరిమాయారచితముగు యథార్థము నూ
డక॥ ఉ॥ తెంపున బాలుడాడిన సుధీరత సర్వగతత్వ నిబ్రతిష్ఠింపదలంచి యం
దునరసింహమూర్తి సముదాత్తచక్రి। క్షింపగవచ్చె నా హరి చేమ్మ యందు
దలంటినయిననా। సొంపును జెంపునందటున జూడజడింతు నహరింతు శత్రుపుర॥

శ్రీనృసింహమూర్తి తన యూరువుల యందు హిరణ్యకశిపుని వధించుట.

వ॥ అని మొత్తంబడని చిత్తంబునగడమొత్తికొని తత్తరంబున వార్చుచున
కుంభికేక రవంబు డగ్గఱు గంధసింధురంబు చందంబున వక్త్రంచర కుంజరుండు
నరసింహదేవుని కెదురునడచి తదీయ దివ్యతేజోజాల సన్నికర్షంబున జేసిన
పావకంబు డగ్గఱు ఖద్యోతంబునుంబోలెం గతతేజస్కుండయి తెలియక
నిగ్గతప్రముండయ్యెనప్పుడు॥ మ॥ ప్రకటంబై ప్రళయావసానమున బ్రహ్మాం
డభాండావళి। ధరికప్పియున్నతమిస్రము జగమును ద్రావి చూర్ణోద్రా
విసా। త్విషాంతేజోనిధియైన విష్ణు వెడను దీపించు నే నష్టమై। వికలంబై చెడుగాక
తామసుల ప్రాపీణ్యంబు రాజోత్తమా॥ వ॥ అంత నద్దానవేంద్రుండును హెబ్బదం
దరిబగు గదాదండంబు గిరగిరం ద్రిప్పి నరమృగేంద్రుని వెసిన తంమ సర్పంబున
సర్పంబునొడిసిపట్టు సర్పశత్రువంధి నేర్పున దితిపట్టంబట్టికొనిన సమిట్టిపడిగటి. ఛి
బిట్టు కట్టిమకనయ్యసురం పరిదృఢుండు వృథబలంబున నిట్టిట్టు మిడిసినట్టు దప్పిం
చుకొని విడివడి దిట్టతనంబు తప్పకతప్పించి యుప్పరంబునకెగసి విహంగకుల
రాజచరణనిగళిత భుజంగంబు తెఱంగునందలంగనుఱికి తనభుజాటోపంబు
ననరకంఠీరవుండు కుంఠితొండయ్యెడినని తలంచికలంగక చెలంగుచుండ దన్ని
బిడనీర ఘనికరంబుల మాటు ననిలింపులు సంపులుగొనిడాగి మూగి క్రన్న
నాత్మీయ జీవనశంకాలంకితులయి మంతనంబుల జింతనంబు సేయుచు నిర్బు

వనక్షీణసమరదక్షతా విశేషంబు పరిక్షించి ఖడ్గచర్మంబులు ధరియించి భూనభోగంబుల వివిధవిచిత్రలంఘనలాఘనంబులం బరిభ్రమణభేదంబులం గరాళవదనుండయి యంతరాళంబునం దిరుగు సాళ్వపక్షీంద్ర వేగంబున సంచరించు చకసహింప క॥ సీ॥ పంచాననోద్ధూతపావకజ్వాలలు భూనభోంతరమెల్ల బూరితములు దంష్ట్రాంకురాభీలధగధగాయితదీప్తి నసురేంద్రు నేత్రము లంధములుగ కంటకసన్నిభోత్కటకేసరాహతి నభ్రసంఘము భిన్నమై చలింప । బ్రళయాభ్రచంచలాప్రతిమభాస్వరములై ఖరనఖరోచులు గ్రమ్మి తేర । సటలు జళిపించి గర్జించి సంభ్రమించి। దృష్టి సారించి దోర్దండములు బంధించి కెరలి। జిహ్వ యాడించి లంఘించి చేతనొడిసి। పట్టె నరసింహుండా దితిపట్టి నధిప॥ క॥ సరకుగొనక లీలాగతి। నురగేంద్రుండు మూషకంబు నొడిసిన భంగిన్। నృకేసరి తన నొడిసినను రవిమతుండు ప్రాణభీతి సుంవడియె నృపా॥ క॥ సుర జనవైరిం లోబడె। పరిభావిత సాధుభక్తపటలుడి హరునకు నరసింహునకును దంచత్కర తేజోహరునకును గ్రతురంహునకున్॥ అంత ॥ హిమగేంద్రుండు హిరణ్యకశిపుని దవ్వక తిన్న సింహుడు సా। గ్రిహముండై యూరువులను జేర్చిన ఖసంఘాతంబులన్ వ్రచ్చెదు। స్వహృదంభోళికఠోరదేహునచలోత్సాహున్ మహాబాహునిం । గ్రహుతాశాంతకభీకరుం ఘనకరున్ దైత్యాన్వయశ్రీకరున్॥ శా॥ చించున్ హృత్కమల బు శోణితము వర్షించుం ధరామండలిం। ద్రెంచుం గర్కశనాడికావళుల భేదించున్ మహావక్షముం। ద్రుంచున్ మాంసము సూక్ష్మఖండములుగా ద్రోసున్ మహాత్మజము। వ్రేల్చుం జెండున్ గతమాలికలు గల్పించున్నఖోద్భాసియై॥ సీ॥ వక్షకవాటంబు వ్రక్కలు సేయుచో ఘనకుఠారంబుల కరణి నొప్పు । గంభీరహృదయపంకజము భేదించుచో గుద్దాలముఖభంగి గొమరుమిగులు । ధమనీవితానంబు దవిలి ఖండించుచో బటువిత్రంబుల పగిది మెరయు। జఠరవిశాలాంత్రజాలంబు ద్రెంచుచో గ్రకచసంఘంబుల గరిమ జూపు। సంకటతుడయి దైత్యుని నాగహమున। శస్త్రచయములనోంపక సంహరించి। యమరు నరసింహు నఖరంబులం విచిత్ర। సమరముఖరంబులయియుండె జనవరేణ్య॥ క॥ స్ఫురితవిబుధజనముఖములు, పరివిదళితదనుజనివహవలితసుఖములు। రురుచిజితశిఖములు। నరహరికరనఖములమరు నతజనసఖముల్॥ వ॥ ఇట్లు కేవలపురుషరూపంబును మృగరూపంబునంగాని నరసింహరూపంబున రేయునుం బవలునుంగాని సంధ్యాసమయంబున నంతరంగంబును బహిరంగంబునుంగాని సభాద్వారంబున గగనంబును భూమియుంగాని యూరుమధ్యంబున బ్రాణిసహితంబునుంగాని నఖం

బులండై త్రిలోక్యజనహృదయభల్లుండయిన దైత్యమల్లుని వధించి నహహహ యనుచు అఖిలకర్ణనుండు నగరాళవదనుండును లేలిహానభీషణజిహ్వుండును శోణితపంకాకితకేసరుండునై ప్రేవులు మాలికలుగ ధరించి కుంభికుంభ విదళనంబు జేసిన చందంబున చానంబునుంబోలెదనుజకుంజరహృదయకమలవిదళనంబు జేసి తదీయరక్తసిక్తంబులైన నఖంబులు సంధ్యారాగరక్త చంద్రరేఖల చెనుపు వహింపవహింపలేచి తనకట్టెదురనాయుధంబులెత్తికొనితత్తరంబున రణంబునకుకును రువణిచురకక్కసులం బెక్కుసహస్రంబులం జక్రాది స్వకీయసాధనంబుల నొక్కటి క్కకుండ జక్కడించె నివ్విధంబున॥ శా॥ ఖోవీధుల నెల్లద్రుంచి రణసంరంభంబు చాలి చిద్విక్షేపంబు భయకంరంబుగ సభామండపనాయకుడై సింహాడుకరాళాస్యంబుతోనొప్పెడ। నీక్షింపం బరికింపనోడిరమరుల్బ్రభ్రాంతులయిడాడగగ॥ క॥ సురచారణవిద్యాధర। గరుడోరగయక్షసిద్ధగణములలోనొక్కరుడయినడాయవెఱచున। నహరిన గ్గవసరమునరలోకేశా॥ క॥ తర్జ బులనరసింహునిః పర్జంబులజూచి నిర్జరాంగనలు మ్మహహా। త్కర్షంబులంగునమాబులవర్షంబులగురిసిరుత్సవ బులనధిపా॥ వ॥ మఱియునయ్యవసరంబున మంటననేక దేవతావిమానంబులును గంధర్వగానంబులు నప్సరోగననర్తనసంవిధానంబులును శంఖభేరి పటహమురజాది ధ్వానంబులును బ్రకాశమానంబులయ్యె ననందకుమారాదులయిన హరిపార్శ్వచరులును మహేశ్వరవిరించి మహేంద్రపురస్సరులగు త్రిదశకిన్నరకింపురుష పన్నగసిద్ధసాధ్యగరుడగంధర్వజారణవిద్యాధరాదులును బ్రజాపతులునునరకళంటీరవదనునో త్కరింతులయిగనుదెంచి॥ క॥ కరకమలయుగళకీలిత। శిరులయుగ్గఅభక్తి జేసిరిబహుసం। సరణాబ్ధితుకినఖరికి।నరభోజనహంస్థిహరికినరకేసరికి॥ వ॥ ఆ

—(బ్రహ్మాది దేవతలు శ్రీనృసింహమూర్తిని వేర్వేఱుగా స్తుతించుట.)—

సమయంబున దేవతలందఱు వెఱువేఱవినుతించ నందుగమలాసనుండిట్లనియె॥

మ॥ ఘనలీలాగుణ చాతురిన్భువనముల్గల్పించిరక్షించిభే। ధనముంజేయుదురంతశక్తికినంతజ్యోతికింజిత్రవీ। ర్యకిన్నిత్యపవిత్రకర్మునికి నేనుత్కంఠతోనవ్యయాత్మునికిన్వేదనమాచరించెదగృహామాఖ్యప్రవాదార్థినై॥ రుద్రుండిట్లనియె॥ చ॥ అమరవతేణ్యామీదటసహస్రయుగాంతము నాడుగానికో। పమునకు వేళగాదు సురబాధకుడయినతమస్వినీచరు। న్నమశమునన్వధించితివిచారుదాత్మజుడయిపీడునన। ద్విమలుడు నీకు భక్తుడు పవిత్రుడుగావుము భక్తవత్సలా॥ ఇంద్రుండిట్లనియె॥ సీ॥ ప్రాణిసంఘముల హృత్పద్మమధ్యంబుల

నివసించి భాసిల్లు మమ్మెఱుంగు । దింతకాలము దానవేశ్వరుచే బాధపడి చిక్కి
యున్న యాపన్నజనుల । రక్షించితివి మమ్ము రాక్షసేశ్వరు జంపి క్రమమహావ్యా
ములు మాకు గలిగె నాడు । మా టిమి సేవ మఱిగినవారలు కైవల్యవిభవంబు
గాంక్ష సేయ । రితరసుఖము లెల్ల చ్ఛాయింపగ నేల । యస్థిరబుద్ధివియనంత భక్తి
గొలువ నిమ్ము న్న ఘోరదైత్యానీక । చిత్తభయదుమహ శ్రీనృసింహ । రుద్రు
లిట్లనిరి మ॥ భవదీయాదరలీల లోకములను త్పాదించి రక్షింపవ । దని దైత్యే
శ్వరుచేత ఛేదితు లయి హ్రాస్వంబు లయి తాము దనీ । యూవిసితున్న రసిహ్మారూ
పము సంహారంబు నొంది చివే । రవిధిం గ్రమ్మఱ ధ్ధరి చిగ దాధర్మానుసం
ధాయులై పెపిస్వ సేవ తతిట్లనిరి ॥ శా చండక్రోధము తోడ దైత్యుడు వడిం గ్రొద్ధం
బుల నృతుం తం । ల్పిండంబుల్ నతిలోదకంబులుగ ల్పింపంగ నాకీకయు । ద్ధం
డక్క బున దానగై కొన మహాగ్రహంబు వీడి కండ । ఖండింపంబడెనీ నఖం
బులమ త్తుల్గావి తుమహాత్మేశ్వరా । సిద్ధు లిట్లనిరి ॥ క ॥ క్రుద్ధుండయి యణిమాదికసి
ద్ధులు గై కొనిన దైత్యు జీ లివిచు హా ॥ యోద్ధవు నిక్కము కుసి ద్ధులు మజలం గలి
వె శ్రీనరసింహ ॥ విద్యాధరు లిట్లనిరి ॥ క ॥ దానవుని జపియుంత । ధా దిక వి
ద్యాత్తల్లి యతో మఱలం । గానిచ్చితి విచిత్రము । నీ నిరుపమ వైభవ బుని జము
న్ను సింహా ॥ భుజంగు లిట్లనిరి ॥ క ॥ రత్నముల మము తా తా । రత్న బుల బుచ్చి
నాకు రముక । యత్నమున వచ్చి వైచితివి । పత్నులు రత్నములు గలి
గె బ్రతికితిమి శౌరీ ॥ మనువు లిట్లనిరి ॥ క ॥ మహాయుని దైత్యు బారిగాని । వర్ణాశ్ర
మధర్మసేతువగ మము మఱల । బాణము జేసితి వేమన । పణిం లేము
కొని బ్రతుకువారము దేవా ॥ ప్రజాపతు లిట్లనిరి ॥ మ ॥ ప్రజలం జేయుటకై సృజి
ప్చితి మము నంబాటించి దైత్యాజ్ఞ బ్రజల జేయక యింత కాలము మహాభారంబు
తో మమ్ము కుజన న్యాకము చీరి చంపితివి నుకో నన్ను లేకెల్ల నా బ్రజలం జేయుచు
నుండువారము జగ భ్ద్రా మహానోరము గంధర్వు లిట్లనిరి ॥ క ॥ ఆడుదుము రే
యుబగలు । బాడుదుము నీ శాటు గోద్ద బాధించు దా । జూడను తేజము నిం
గా డైత్యు పాకున కుంకు లెము గలదే । చారణు లిట్లనిరి । క ॥ గవన జవహృదయ
భల్లము । దవి జే క్రవిరోధి నేడు డగని చేత । స్భవరోగ సివకమగు । భవదంఘ్రి
యుగంబు జేరి బ్రతికెద మీశా ॥ యక్షులిట్లనిరి । ఉ ॥ భ్రంశము లేని నిభటులం గవి
మము త్తుమ్ము నేడ్కని । స్సంశయవృత్తి దిక్కు ప్రచారము జేయుచునుండు మీ
డని । ప్రంశముతోడ వీసగడ గేర్చితినాపద మాం నాచతు । వికశతిత
త్స్వా సతి విష్ణవు న్వ్యాకగన్న దానకా ॥ ంపురుషో త్తా నేరము కిం । పురుషుల

వేల్పులమున్న భూషింపఁగఁడు। పూరుషుఁడు కిలసుజనహిత। త్పురుషుండవై
త్రివిజగముఁ బ్రోచెనఁట శా॥ వైతాళికులిట్లనిరి॥ క॥ త్రిభువనజనశత్రుని వడి మొన
సభలందు సుముఖుల మగు జగదీశ్వర నీ సభ॥ గీ॥ ఈ లుపకిన్నెర నభయులమై
సంచరితుమీ కీర్తనల్॥ కిన్నరులిట్లనిరి॥ క॥ ధర్మములుం గడుపు నీ తరకర్మము నే
యిచ్చు సంగముగ నీ పాదమ్ములు మహత్మ్యజ పశుపున్నత। శస్త్రముల నీ నీమనక్త్రిమ
లి నైన మశా॥ విష్ణుసేవకులిట్లనిరిట్లనిరి॥ ఉ॥ ... చితవిప్రశాప ... జ ... నిశాచరుడై
నవీనశక్తి చుటుకీ మనాదు కృపజేసి శ్రీ విశ్వర భక్తితోడ సేవి చుటకంబు వైరము
న వేగమె చేరగ నచ్చునిత్య। యంత నారసింహ తనుద్భుత మాపద బోసి యుండ
ఆఁగె॥ వ॥ ఇట్లు బ్రహ్మ రుద్ర ఇంద్ర సిద్ధ సాధ్య సుర సరులైన దేవముఖ్యులందఱు నే
కప్రకారంబుల వినుతించి రంత రోషవిద్ధ భయంకరుండైన నరసింహదేవుని డ
గ్గర జేర వెరచి లక్ష్మీదేవి బిలిచి యిట్లనిరి॥ క॥ హరికిం బట్టపుదేవివి హరి సేవానిపుణ
మతి హరిగతివి నమహరతి నీవు వినవె॥ హరిరోషము విడ్వఁ దంమహరి కడకు
దయావా॥ అని యిట్లు కొనియాడు తఱి తోడ నా కలకఁ కినర కంతిరవు యుహ
కంతటబు కు జనస॥ శ్రీ॥ ... సూర్యబింబంబు గిదిగాని నెమ్మోము నూర్ణేందు
బింబము గాదు। ... ంబు చెఱువు జాపెగా నిచూడ్కి ప్రసాదభాసుర
ముగాదు। వీర రౌద్రాకృత వేష మొప్పె దుశాల భూరికృపారసస్ఫూర్తి గాదు భ
యుదయ ప్రక్రియ కుర ప్రభలు గప్పెదు గావిరహాసి తాంబుజాతంబు గాదు। కఠినన
ర ... రసిన్నా నిగ్రహంబు గాని। కాముసీజనసులభవిగ్రహము గాదు విన్నయూరి యుతి
గాము తోల్లి నవినాపల ... దియుగాదు భీమణా కా... మగుచు॥ క॥ పలికె వనని
యంక ... గాన బలికిన గడు లిగివి భడు ప్రతివచనములు బలుకదని నిలుచు శిము
... రయము ... ంబున ప్రభయుము నగ దూరమ॥ వ॥ ఇట్లు సరమపురుషావం
బు ... వాసి నిపిత్త్రంచి శంకించి శాంతుడ యున వెనుక దగ్గరి కేదనని చింతిం
చుచున్న వారిజసంభవుండ దేవుని రోషంబు నివారింప నితరులకలవిగాదని బ్రహ్మా
ముంగరియుండి యొక॥ తీండ్ర మగు రోషకమానని। తండ్రి నిమిత్తమున జక్రిదాడుడా
నమూ। నీవం ప్రసము విడుచుడు మెల్లనెద ప్రీతి తలుశ జేసి యుసేయఁగదే॥ వ। అని
సనాగాం యని మహాభాగవత శేఖరుండైన బాలకుండు గరికి పుల బులు కము
... కంచి మందగమనంబున సమండ వినయవివేకంబులు నరసింహదేవుని సన్నిధికి జని
సాష్టాంగదండ ప్రణామంబుఁ జేసిన భక్తపరాధీనుండనగు యీశ్వరుండు లోకిం
చి కరుణాయత్తచిత్తుండై॥ ఉ॥ ప్రాభవమొప్పగ గోనికృపామతియైక దియంగ జే
... శోభితేస్తు ... జూచుచు బాలు మోలి ... । కాఘినతో డు

పైబైననురాంతకుఁడుగ్భటకాలసర్ప భీతాభయదానశస్తమునగణ్యమంగళ
హేతువహస్తము॥ వ॥ ఇట్లుహరికరస్పర్శనంబునభయవిరహితుఁ డనుబ్రహ్మ
జ్ఞానసహితుండునుపులకితదేహుండును సముత్పన్నసంతోషబాష్పసలిలధారా
సమూహుండును ప్రేమాతిశయగద్గదభాషణుండును వినయవివేకభూషణుండు
ను నేకాగ్రచిత్తుండుభక్తిపరాయత్తుండునై యద్దేవునిచరణకమలంబులు దహృ
దయంబుననిలిపికొని కరకమలంబులుముకుళించియిట్లనియె॥మ॥ అసురుల్సిద్ధులు
నంయమీశ్వరులు బ్రహ్మాదుల్సతాత్పర్యచిత్తులునిన్నుబహుప్రకారములని

—[ప్రహ్లాదుండునరసింహమూర్తినిస్తుతించుట.]—

త్యంబున్నిత్యంబున్విచారించిపారముమిటన్నుతిసేయనోపరటనేరక్షస్తనూజుండగ
ర్వమదోద్రిక్తుడబాలుడంజడమతిన్వర్ణింపశక్తుండనే॥వ॥ తపమున్వంశము తేజ
ముశ్రుతిసౌందర్యంబునుద్యోగమున్నిపుణత్వంబు ప్రతాపపౌరుషములున్ని
ష్ఠాబలప్రజ్ఞలు।జంపహోమంబులుచాలవీశ్వరభవత్సంతుష్టికైదంతియూ। థ
పుచ్ఛదంబునభక్తిస్థేయవలయుం దాత్పర్యనంయుక్తుడై॥మ॥అచలజ్ఞానసధానధ
మశరతిత్వక్షాంతినిర్మత్సరత్వములన్వర్జ్ఞతపోనసూయలఁగడుందర్పించిధాత్రి
సురోత్తమటకన్నశ్వపచుండుముఖ్యుడుమనోర్థప్రాణవాక్కర్మముల్స మత
నిన్నునయించునేనిభగవత్సంతోషకుండై తుదన్॥ సీ॥ ఆజ్ఞుడుగేసినయపరాధ
ములనుజేపట్టండీశ్వరుండుకృపాళుడగుట।జేపట్టునొకచోటసిద్ధవిశ్వ నకునరం
బులేకుండునతఁడుపూర్ణుడైయర్థములనీశ్వరార్పణంబులుగాగచేయుధర్మనిం
ణ్ణనేసెనేని। నద్దంబుజూచినవళికలలామంబుప్రతిబింబతంబగుపగిదినఅలనఫణ
ములుదోచుగాపునకేకబుద్ధి।భక్తిసేయంగవయంగవలయునభక్తిగానిమెచ్చ
డర్థంబులొనగెడుమేరలందుఁబరమకరుణుండుహరిభక్తబాంధవుండు॥క॥ కావు
నప్పుడనంనుతిగావించెదవెఱపులేకకలనేనువున। న్నివర్ణనమునముక్తికిబో
పునవిద్యనుజయించిపురుషుడసంతా॥సీ॥సత్యాకరుడనైసనస్త్వీశసియాజ్ఞశిరము
లనిడుదునిచేయువారు।బ్రహ్మాదులుసురులుభయమొందుచున్నారునిభీషణాకృతి
నేడుచూచి। గోపంబుమానునీరుచివిగ్రహములుకల్యాణకరములుగాభీతి।
కరములుగావులోకములకున్వృశ్చికపన్నగంబులభగిభయముజేయు। కరములు
గావులోకములకువృశ్చికపన్నగంబులభంగిభయముయు। జేయునసురమర్దించితివి
సాధుహర్షమయ్యె। నవతరించినపనిదీరెనలుకయేలగలుపహరివినంతోషకా
రివగుచు।నిన్నుదలతురులోకులునిర్మలాత్మ॥ క॥ ఖరదంష్ట్రాభ్రూకుటీనటానఖ
రగ్రధ్వానయుగ్రక్తకేసరయుగ్దీర్ఘతరాంత్రమాలికయుభయన్నేత్రయునైన

నని। నరసింహాకృతిగాంచి నేవెరవఁబాఱఁ గ్రూరదుర్వారదు । ర్భరసంసా
రదవాగ్నికి న్వెఱతుని పాదాశ్రయుం జేయవే॥ వ॥ దేవా సకల యోనులందు
నుసుఖవియోగ దుఃఖసంయోగజనితంబయిన శోకానలంబున దందహ్యమా
నుండనయి దుఃఖ నివారకంబుగాని దేహాద్యభిమానంబున మోహితుండ
నయి పరిభ్రమింపుచున్న యేను నాకుఁ బ్రియుండవు సఖుండవు పరమదేవ
తయునయిన నీ బ్రహ్మగీతంబులయిన లీలావతార విశేషంబులఁ బఠియించు
చు రాగాది విముక్తుండనయి దుఃఖపుంజంబు లుత్తరించి భవదీయచరణశ
రణ స్మరణ సేవా నిపుణులయిన భక్తులం జేరియెద బాలని దల్లిదండ్రు
లును రోగిని వైద్యదత్తంబయిన యౌషధంబును సముద్రంబున మునింగె
డి వానినావయును దక్కొరులు రక్షింపలేని తెఱంగున సంసారతాపసంత
ప్యమానుండయి నీచేత నుపేక్షితుండయిన వాని నుద్ధరింప నిన్నుఁ దక్కన
న్యుండు సమర్థుండు గాఁడు జగంబుల నెవ్వఁ డేమి కృత్యంబు నెవ్వనికి
చేతఁ బ్రేరితుండయి యే యింద్రియమ్ములఁ జేసి యేమిటికొఱకు నెవ్వ కిన
మ్మన్ని యేయే స్థలంబున నేని యెప్పుడు నేమి రూపమ్మున నేగుణమ్మైన నే
పరమ్మున నయిన జనకాదిభావంబు నుత్పాదించి పరంబయిన బ్రహ్మాదిభా
వమ్మున రూపాంతరమ్ము నొంది చునట్టి వివిధప్రకారంబులన్ని నీవ సత్యము
క్తుండవు పురుషుండవు నీయంశంబయిన పురుషునికి నీయనుగ్రహంబునఁ గాలం
బుచేతం బ్రేరితయై కర్మమయంబును బలయుతంబును బ్రధానలింగంబును
నయిన మనంబును మాయ సృజియించు నవిద్యాకల్పిత వికారంబును వేదోక్త
కర్మప్రధానంబును సంసారచక్రాంతకంబయిన యీ మనంబున నిన్నుసే
వింపక నిరసించి తరియింప నొక్కండును సమర్థుండు లేడు విజ్ఞాననిర్ధూ
తబుద్ధిగుణుండవు నీవు వలన వశీకృత కార్యసాధన శక్తియైన కాలంబు మా
యతోడంగూడ షోడశ వికార యుక్తంబయిన సంసారచక్రంబు జేయుచుం
డు సంసారదావదహన సంతప్యమానుండ నగు నన్ను రక్షింపుము॥ సీ॥ జనులు
దిక్పాలకుల సంపదాయుర్విభవము లుత్సుకులు భవ్యంబులనుచు। నడియం
తము రోషహాస జృంభితమయిన మా తండ్రి భ్రూవిక్షేపమాత్రంబున జేసి। విహ
తంబులగునట్టి మీరుండు నీచేత నిమిషమాత్రంబున నేడు గాడిసె। గావున ధ్రు
వములు గావు బ్రహ్మాదులశ్రీ విభవంబులు జీవితములు। కాలరూపకుఁడగు నీ
యుక్రమునిచేత। విచ్ఛిత్తములగు నీలునివృత్తియు నేల। యుపరమము నొల్లనీ విఖ్యాతి
నెఱుక గోలేత। గలిగియున్న నీగోలు తొంగింపకఁడసగుచ॥ మత్తకోకిల॥ దాం

దమాత్రులన విభ్రమ మెల్ల సాధ్యమాలింపవు । భృత్యాండురోగనిధానదే
హము తోడి క్షుద్రుగాకయు। ద్దండమన్మథవహ్ని నెప్పుడును బుడయియొకవా
మజె। రండువారముదుష్టవాఖ్య వరవరాక్రమణంబునకు। ఉ॥ శ్రీమహిళా
మహేశ్వర సీరుహగర్భులకైన నీమహిమా। ద్దామకథంబుచేనభయదాన
ముశేయనినీవు బాలుడవు। దామసవంశసంభవుడ దైత్యుడనుగ్రరజోగుణుం
డని। స్త్రీమదయంగరాంబుజము శీర్షముజేర్చుట భాగ్యవిశ్వవా॥ వ॥ మ
హాత్మా సుజనులయిన బ్రహ్మాదులందును దుర్జనులైన మాయందును నీ
వారదూరంబున బక్షపాతంబులులేక కల్పవృక్షంబుచందంబున ఫలప్రదా
నంబు సేయుదువు కందర్పదర్ప సమేతంబగు సంసారకూపంబునం గూలుచు
న్న మాదృశు లంగూడి కూలెడినేను భవదీయభృత్యుండగు నారదుని య
నుగ్రహంబునం జేసి నీకృపపాత్రుండనయితి నన్నురక్షించి మజ్జనకుని వధించు
టు నా యందుల బక్షపాతంబుగాదు దుష్టజన సంహారంబును శిష్ట భక్త
జనరక్షాప్రకారంబును నీకుననుజగుణంబులు విశ్వంబు నీవగునాత్మ
క బయిన విశ్వంబు సృజియించి యందుం బ్రవేశించి హేతుభూత గుణయు
క్తుండవయి రక్షక సంహారకాది నానారూపంబుల నుండుదువు సదసత్ప్రకార
ణా కార్యంబయిన విశ్వంబునకుం బరమకారణంబు నీవనిమాయచే వి
షు దానవియడి బుద్ధివికల్పంబు దోచుగాని నీకంటె నొండెద్దియులేదు బీజం
బున దు వస్తుమాత్ర భూతసాక్ష్యంబును వృక్షంబునందు నీలత్వాదివర్ణంబు
నుం గలుగుతెరంగున విశ్వంబునకు నీయందిజన్మస్థితి ప్రకాశ నాశంబులుం
గలుగు నీచేతనయిన విశ్వంబు నీయందునిలుపుకొని తొల్లి ప్రళయకాలపారా
వారంబున బన్నగేంద్ర పర్యంకంబున క్రియారహితుండవయి నిజసుఖాను
భవంబు సేయుచు నిద్రితునిభంగి యోగనిమీలితలోచనుండవయి యుండుచు
గొంత కాలంబునకు నజాకాల శక్తిచేత ప్రేరితంబులయి ప్రకృతి ధర్మంబులై
యున సత్త్వాది గుణగణంబుల నంగీకరించి నమాధి గాలించి మెలంగుచున్న
నీనాభియందు వటపీటమువలన నుద్భవించు నటంబు తెరంగున నొక్కకమ
లంబు సంభవించె నట్టి కమలంబుల వాల్గు మోముల బ్రహ్మజనియించి దిశ
లువీక్షించి కమలంబునకు నొండయినరూపంబు లేకుండుట జింతించి జలాం
తరాళంబు బ్రవేశించి జలంబులందు నూరు దివ్య వత్సరంబులు వెదకి తనజ
న్మంబునకు నుపాదాన కారణంబయి నిన్ను దర్శింప సమర్థుండుగాక మ
గుడి కమలంబు కడకుంజని విస్మయంబునొంది హిరణ్యగర్భుండు చిరకాలంబు

నిశ్చల శిరంబు జేసి పృథివియందు గంధంబుగను జలంబున రసరూపయం
డు నానాసహస్రవదన శిరోనయన నాసాకర్ణవక్త్ర భుజకర చరణాం
డు బహువిధాభరణుండును మాయాకలితుండును మహాలక్షణ లక్షితుం
డును నిజప్రకాశ దూరీకృతతముండును బుధపోత్తముం డనఘన నిష్కల
శీలుండౌ నయ్యనంతుండు॥ క॥ ఘోటకవదనుడవై మధు। కైటభులం ద్రుం
చి నిగమ గణముల నెల్ల । చాటి విధిజనకిచ్చిన। కూటస్థుడ వీశ్వరుడవు కో
విదవంద్యా॥ వ॥ ఇవ్విధంబున గృతత్రేతద్వాపరంబులను మూడుయుగంబు
లందును తిర్యఙ్మానవ నిజల చరాకారంబు నవతరించి లోకంబులను
రక్షించుచు శిక్షించుచు యుగానుకూల ధర్మంబులం బ్రతి
ష్ఠించుచు నుండుదువు దేవా యవధరింపుము॥ సీ॥ కామహాపాదిసంకలి
తమయి చిత్తంబు భవదీయచింతన పదవిశారదు। మధురాదిరసముల మరిగి
జాహ్నవిజిహ్వ నీకీర్తనము కుతుకమీను। సుందరీముఖగళ లజ్జాదిగోరెడి
దృష్టి దావకాకృతులకై దగులువడదు। వివిధదుర్భాషలు వినగోరువీను
లు వినవు నీపవిత్రకథా విశేషములు। ఘ్రాణముగుబడిదిగు దుర్గంధ
ములకు। దనువు గోలుపదు వైష్ణవ సదనాదులకు। నడిగియుండవు కర్మేంద్రి
యములుపురుషు గలచునంటు సృహామెధిగలచునట్లు॥ వ॥ ఇవ్విధంబున నిం
ద్రియంబుల జితంజయ్యవడి స్వకీయపరకీయశరీరంబులందు మిత్రామిత్రభావ
మ్ములుసేయుచు జన్మమరణంబులనొందుచు సంసారవైతరణిని మగ్నుండై నలో
కంబును దరించుటలోకన భవస్థితిలయ కారణుండవై నీకు గర్తవ్యంబు భవదీ
యసేవకులమైన మాయందు బ్రియభక్తులైనవారలం బ్రోవుము॥ మ॥ భగవ
ద్దాసువర్గము ధాత్రపైకిత్తుండనై। తెగడన్నంసారణో గ్రవై తరణిన్విభా
త్మ్రాత్రా దాచకీ। యగణస్తోత్రపరాబ్జభక్ష ముసమాయా సౌఖ్యభావంబుల
స్నగది గాడమూఢులకగనిమదిశ్లోకింతున శ్వేశ్వరా॥ వ॥ దేవా మునీంద్రము
లు నిజముక్తకాములై నిజవసంబులం దపంబులాచరింతురు కామకస్వం
బు నొల్లకనుండు వారికి నీక టనొండు శరణంబు లేదు నిన్ను సేవించెదంగొం
దరు కాముకులు కరద్వయకందూతి జేతందగాని చందంబు నుచ్చనపశు
పక్షి క్రిమికీట సామాన్యంబయిన మైధునాది గృహమేధసుఖంబులం గనియు క
డపటనతిదుఃఖపంతు గెమరు నీ ప్రసాదంబుగల సుగుణుండునిష్కామము
డై యుండు మౌనవ్రతజపతప శ్రుత్యాధ్యయన హేతువులగు నయనవివి
ధంబులైన జయంబులో వారికి భోగార్థంబులై వీ శమించువారికి శివనో

లందు భృత్యులర్థకాములై రాజుల సేవింతురు రాజులుం బ్రయోజనంబు లపే
క్షించి భృత్యులకు నర్థంబు లొసంగుదు రివ్విధంబునఁ గాదు నాకుం గామంబు
లేదు నీకుం బ్రయోజనంబు లేదయిన దేవా వరదుండ వయ్యెదవేని గామంబు
వృద్ధిఁ బొందని వరంబు గృపసేయుము కామంబుల విడిచిన పురుషుండు నీతో
డ సమానవిభవుండగు నరసింహ పరమాత్మ పురుషోత్తమ యని ప్రణవపూ
ర్వకంబుగా నమస్కరించిన హరి యిట్లనియె॥ సీ॥ నివంటి విజ్ఞాననిపుణులే
కాంతులు గోర్కులు నాయందు గోరనొల్ల। గావున ప్రహ్లాద యసురేంద్ర
భర్తవై సాగుము మన్వంతర సమయమెల్ల। నిఖిలభోగంబులు నీవు భోగింపుము
కల్యాణబుద్ధిని కథలు వినుము। సకలభూతములందు సంపూర్ణుఁడగు నన్ను
యజ్ఞేశు నీశ్వరు నాత్మ నిలిపి। కర్మచయములెల్ల ఖండించి పూజన। మాచ
రింపుమీశ్వరార్పణముగ। భోగములనశించు పుణ్యంబు వరితముల। పా
పంచములు బాపునిన్ను॥ వ॥ మఱియునట మీఁద గాలవేగంబున గళేబరంబు
విడిచి త్రైలోక్య విరాజమానంబును దివిజరాజ జేగీయమానంబు నుం
బరిపూరిత సకలదిశంబు నయిన యశంబుతోడ ముక్తబంధుండవై నన్ను
డగ్గఱియెదవు వినుము॥ గీ॥ నరుఁడు ప్రియముతోడ నాయవతారంబు। నీయు
దారనీతి నికరములను। మాటిసించె నేని మఱి సంభవింపడు। కర్మబంధచయ
ముగడచిపోవు॥ అనిన బ్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ సీ॥ దంష్ట్రివై తొల్లి సోదరుని హి
రణ్యాక్షు నీవు సంపుటఁ జేసి నిగ్రహమున। మాతండ్రి రోష నిర్మగ్నుఁడై సర్వ
లోకేశ్వరుఁ బరముని న్నెఱుఁగలేక। పరిపంథివగి నీ భక్తుండనగు నాకు నప
కారములు సేసె నతఁడు నేఁడు। నీకాంత దృష్టిచే నిర్మలత్వమునొందె గావున
పాపసంఘములవలన। బాసి శుద్ధాత్మకుఁడుగాఁగ భవ్యగాత్ర। వరము వేఁడె
దనాకిందు వనజనేత్ర। భక్తసంఘాత సుఖపద్మ పద్మమిత్ర। భక్తకల్పకవల్లి
కా పటుచరిత్ర॥ వ॥ అనిన భక్తవత్సలుండిట్లనియె॥ మ॥ నిజభక్తుండవు
నాకు న్నగంటన్నీతండ్రి త్రిసప్తపూర్వజులంగూడి పవిత్రుడై శుభగతిన్వై
కుంఠముం జొచ్చె విజ్ఞాపదీ। నజితానేకభవాంధకారులగు సద్భక్తులు నీవు నోదించు డే।
కజనుల్ దుర్జనులైన శుద్ధులగుదురు మీసత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ సీ॥ సనసూత్మభూత
సంఘాతములోపల నెల్లవాంఛలు మాని యెవ్వాని। నీచ ముననన్ను నెలయ
సేవించి సమస్తభక్తులగుదురు మత్పరులై। గుణిసేయ నీవ యోగ్యుఁడవై తినిట
మీఁద వేదచోదితమైన విధముతోడ। జిత్తంబు నామీఁద జేర్చి పితృకిప్రేత కార్య
ములు సంప్రీతిఁ జేయుము సుతుఁడు రణము నేను సూయంగ మర్శనముల నిర్మల దేహు

దైవవ్యవహిమ। నవగ్రహాభిషేకర్మతుండయి తనర్చి। పుణ్యశ్లోకంబునకు నైష్ఠి
త్య చరిత॥ వ॥ అని నరసింహదేవుండు ఆనతిచ్చిన హిరణ్యకశిపునకు బ్రహ్లాదుండు
పరలోకక్రియలు చేసి భూసురోత్తముల చేత నభిషిక్తుండయ్యె నయ్యెడ బ్రసాద
సంపూర్ణముఖుండగు నరశ్రీనృసింహదేవునిం జూచి దేవతా ప్రముఖసహితుండ
యి బ్రహ్మదేవుండిట్లనియె॥ సీ॥ దేవదేవాఖిలదేవేశ భూతభావన వినుమా నేతఁజర
మునడచి। సృష్టిజనులచే మరణంబునొందక మత్తుఁడయి సకలధర్మంబులు చె
ఱచి। నేను భాగ్యంబు నీచేత హతుఁడయ్యెఁ గల్యాణము లోకములకెల్ల। బాలు
నితని మహాభాగవతశ్రేష్ఠు బ్రతికించితివి మృత్యుభయము బాపి। వరము కృప జే
సితి మేలు వారిజాక్ష॥ నీ నృసింహావతారంబు నిష్ఠతోడ। దగిలి చదువు వారలు దం
డధరుని। బాధనొందరు మృత్యువు బాధిబడరు॥ అన నరసింహదేవుండిట్లనియె॥
ఆ॥ మన్నించి దేవశత్రులకెన్నడును ఇటువంటి వరము లీకుము పాపోత్పన్నులకవ
రములిచ్చుట। పన్నగములకమృతమిడుట వలెక జగద్గర్భ॥ వ॥ అని యిట్లానతిచ్చి
బ్రహ్మాది దేవమునులచే పూజితుండై భగవంతుండయి శ్రీనృసింహదేవు
డంతర్హితుండయ్యె బ్రహ్లాదుండును శూలికి బ్రణతుండయి తమ్మిమూలికి వం
దనంబులు చేసి ప్రజాపతులకు ముక్కు భగవత్కళలైన దేవతలకును నమ
స్కరించినం జూచి బ్రహ్మదేవుండు శుక్రాముని ప్రముఖసహితుండయి దై
త్యదానవరాజ్యంబునకు బ్రహ్లాదుం బట్టంబుగట్టి తనచేత బూజితుండయి
దీవించెనంత నీశానాదిసకలదేవతలు వివిధంబులగు నాశీర్వాదంబుల చేతనా
ప్రహ్లాదుని గృతార్థుంగా జేసి తమ్మిమూలిని ముందిడుకొని జనస్థానంబులకు జ
నిరిట్లు విష్ణుదేవుని నిజపార్శ్వచరులిరువురు బ్రాహ్మణశాపంబున దితిపుత్రు
లయిన హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులను వరాహనారసింహరూపంబుల వధియించె
ద్వితీయజన్మంబున రావణకుంభకర్ణులైన శ్రీరామరూపంబున సంహరించె
తృతీయజన్మంబున శిశుపాలదంతవక్త్రులైన శ్రీకృష్ణరూపంబునఁ ఖండించె
నివిధంబున మూఁడుజన్మంబులఁ గ్రోధవైరానుబంధంబున నిరంతర సంభావిత
ధ్యానులై వారలు హరినిందాదిపాపనిర్ముక్తులై హరిం గలిసిరని చెప్పి నారదుండి
ట్లనియె॥ ఉ॥ శ్రీరమణీయుఁడు మేనరసింహుని హరమునీంద్రకీర్తిసం। హారము బు
ద్ధ్యాభాగవతుఁడయిన నిశాచరనాథపుత్ర సం। చారము నెవ్వఁడయిన వినువిచారవి
హీనబుద్ధి చిత్తశుద్ధి। కారముతోడ నేఁడు జయముం గలవైలోకము జెందు భూవరా॥
వ॥ జలజాతసంభవాదులకన్నముముల జర్పించి భావింపలేక। బలుక నేనిజ వా
క్యనామ్నాయ పరబ్రహ్మంబు నీయుంటిరో। జెలిమైమేన మానుంది దైమైన చిహ్న

జయి చిత్తప్రియుండయి మహా| ఫలనిధాయకుడై చరించుట మహాభాగ్యం
బు రాజోత్తమా॥

— * త్రిపురాసుర సంహారం. * —

క॥ బహుమాయుడైన మయుచే।
విహితంబగు హరుని యశము విఖ్యాతజయా।
వహనుగ నీ భగవంతుడు।
మహిమాత్మకుము న్నెసర్చె మనుజవరేణ్యా।

వ॥ అనిన ధర్మనందనుం డిట్లనియె.

క॥ ఏకర్మంబున విషదగు । శ్రీకంఠ నిమ్యము మయు నీచేనుడివడియె।
నే కృకుంఠుడెవ్విధ బున। గం కొనితతి తిత్ చకశగానా నరి చెక॥ అనినా
రదుం డిట్లనియె॥ క॥ చక్రాయుధబలయుతులగు। శక్రాదుల కోహడి చిత్రిమ
మనకును। సురుల్స్రోధ బ నరిగిరి। విక్రమము మానిమయుని వెంకకు
వధిపా॥ వ॥ ఇట్లు రక్కసులు దనవెంక జొచ్చిన మాయా నిలయుండును
దుర్గముండు నయిన మయుండు దన మాయాబలంబున నయోరజత సువ
ర్ణంబులను యొవ్వికిలక్షింపరాని గమనాగమనంబులును వితర్కింపగాని
కర్కశపరిచ్ఛదంబులు గలిగిన త్రిపురంబులు నిర్మించి ఇచ్చిన నత్తంచరు
లందరు నందుం బ్రవేశించి కామసంచారులై పూర్వవైరంబు దలంచినాకనా
యకానీకంబులైన లోకంబు లనస్తోకంబు లన బలాతిరేకంబ లశోకంబులనొ
ప్పిన॥ క॥ లోకాధినాథు లెల్లను। శోకాతురులగుచు వేగి చొచ్చిరి ముష్టా।
నీక ధళిం కంఠుత । శ్రీకంఠ న్మునభరణచితోత ంత ॥ వ॥ ఇట్లు సకల
లోకేశ్వరుండగు మహేశ్వరు జేసి లోకపాలకులు శరణాగతులయి ప్రార్థించి కర
కమలంబులు సాచి॥ క॥ త్రిపురాలయులగు దానవు। లవరాజితులగుచు
మాకు నక్రాంతంబు। న్నృపు ధపీడజేసెద। దపరాధికులను వధి వృమగజా
ధీశా॥ క॥ దీనులను గాకయున్నధ। దీనులపై యుండుమేను దేవా హితదా।
దీనులపైనార ముబల। హీనులగుము ను గావుమీ శశాంకశివా॥ వ॥ అనినధ
క్తవత్సలుండగు పరమేశ్వరుండు శరణాగతులయి సగీర్వాణుల నెఱవకుండని
దుర్వారబలంబు బాణాసన బ గొలనదికొని యొక్క దివ్యబాణంబు సంధిం
చి త్రిపురంబులపై వేసిన మార్తాండ మండలంబున వెలువడుమయూఖజాలం
బుల చందంబున దన్బాణంబువలన దేదీప్యమానంబులైన యనేక బాణసహ
స్రంబులు సంభవించి ఘోరాంతరాళంబలు నిండియుండి తెప్ప గానుప్ప

గాని త్రిపురంబులకై గప్పినప్పుడు తద్బాణపావకహేతిసందోహ దందహ్య
మానులైన త్రిపురనివాసులం దెచ్చి మహాయోగియైన మయుండు సిద్ధరస
కూపకంబున వైచిన॥ క॥ సిద్ధామృతరసమహిమను। శుద్ధమహావజ్రతుల్యశోభిత
తనులై। వృద్ధిం బొందిరి దానవు। లుద్ధతనిర్ఘాతపావకోపములగుచున్॥ క॥ కూపా
మృతరససంగతి। దీపితులై నిలిచియున్న దేవాహితులన్। రూపించి చింతనొందె
డు। గోపధ్వజుఁ జూచి చక్రి కుశలాన్వితుడై॥ ఉ॥ ఉత్సాహంబున నొక్క పాడి యు
ధ్వవై యూథంబు ఘూర్ణించుచున్। వత్సంబై తన వెంట బ్రహ్మ నడవ న్వైకుంఠుఁ
డేతెంచి యు। ద్వృత్తస్ఫూర్తిం బనగూపమధ్యరసముం ద్రావెన్ విలోకించుచున్।
దత్సౌభాగ్యనిమగ్నులై మఱచిరా దైత్యుల్ని వారింపఁగన్॥ వ॥ ఇట్లు విష్ణుండు
మాహేశాకారంబున ధేనువై వచ్చి త్రిపురమధ్య కూపామృతరసంబు ద్రావిన
నెఱింగి శోకాకులచిత్తు నరసకూపపాలకులం జూచి మహాయోగియైన సురుం
డు వేఱుగుపడి దైవగతిం జింతించి శోకింపక యిట్లనియె॥

గీ॥ అమరులైన దనుజులైన నరులైన। నెంతనిపుణులైన నెవ్వలైన
దైవకార్యచయము దప్పింపగా లేదు। వలదు దనుజ రావగ దనునకు॥

వ॥ అనిపలికె నంత విష్ణుండు నైజబులైన ధర్మజ్ఞానవిద్యాతపోవిరక్తిస
మృద్ధిక్రియాశక్తిని సేశంబుల శంభుతికి భార్యాన్యంబు సమర్థించి రథసూత
కేతువర్మవాహన ఘోణబాణాసన ప్రముఖసంగ్రామసాధనంబులుఁ జేసి
నగ్గికొని॥ మ॥ శరియై కార్ముకియై మహావజ్రియై సన్నాహియై వాహియై।
వరథుండై నియంతయైన సబలుండై సత్కేతుచ్ఛత్రుడై। వరమేరుం డొక
చాలుమున్విడిచెడిదదానానలజ్వాలలం। బురములన్ గాల్చెఁ జటచ్చటారవనినభో
భూమధ్యము న్నిండగన్॥ వ॥ ఇట్లు హరుండు మురవగాహంబులైన త్రిపురంబులన
భిజిన్ముహూర్తంబున భస్మంబు జేసి కూల్చిన నమరగరుడగంధర్వసిద్ధసాధ్య
యక్షవల్లభులు వీక్షించి జయజయ శబ్దంబులు సేయుచు గుసుమంబులు
గురిసిరి పరిజలు హాపింకంచరి బ్రహ్మగులు గీతిం బాడిరి యప్సరసలు నర్తించిరి
దివ్యకాహళ దుందుభిరవంబులును మంగళోత్సవంబులు ప్రచురంబులయ్యె
నిట్లు విశ్వంజనీనంబగు త్రిపురాసుర సంహారంబున నఖిలలోకులు సంతసి
ల్లియుండనయ్యవసరంబున॥

గీ॥ తుత్రిణకముఖభంగి త్రిపురంబుల దహించి। పరముడవ్యయుండు శో
ధ్రియశుడు। శిపుడువర్మ జాగి చేగియపూనుడై। నిజనివాసమునకు నెమ్మి జ
నియె॥ వ॥ ఇట్లు నిజమాయావిశేషంబున మర్త్యలోకంబున విడంబించుచు

నారదుండు ధర్మరాజునకు వర్ణాశ్రమధర్మనిర్ణయం బుపదేశించుట.

ష్ణవిష్ణుని వర్ణాశ్రమవిధానంబులు మునిజనసంస్తూయమానంబులయి సకలలోక కల్యాణప్రధానంబులయి యుండు నని విని నారదునకు ధర్మనందనుం డిట్లనియె॥ సీ॥ అనఘాత్మ సకలవర్ణాశ్రమాచార సమ్మతిధర్మమె య్యది మానవులకు। నేధర్మమున నరుం డింద్రియవిజ్ఞాన భక్తియు బ్రాపించు బద్మజునకు। సాక్షాత్పదంబున నెఱుఁగ రా నిది వర్మ మింత లేదు। నారాయణపరాయణ స్వాంతులనఘులు శాంతులు సదయులు నాథుస్ఫూర్తి। కోరయాచున్న ఘనులు మీవంటి వారెట్టి। పరధర్మసంచుభక్తి గలుగు। రట్టిధర్మవిధాన మార్గంబు నెరిగింపు। వినగనిష్టంబు విపులచరిత॥ వ॥ అనిన నారదుండు ధర్మరాజుం జూచి దాక్షాయణీదుహితృ ధర్మాంశంబున జన్మించి భువనశోభనంబు కొరకు బదరికాశ్రమంబునం దపోనిష్ఠుండై యున్న నారాయణునివలన సనాతనధర్మంబు వింటి నది సెప్పెద సకలవర్ణంబుల జనులకు సత్యంబును దయయు నుపవాసాదితపంబును శౌచంబును సైరణయు సదసద్వివేకంబును మనోనియమంబును బహిరింద్రియ జయంబును అంతరింద్రియ జయంబును హింసలేమియు బ్రంహ్మచర్యంబును దానంబును యథోచితజపంబును సంతోషంబును మార్గసంబును సమదర్శనంబును మహాజన సేవయు గ్రామ్యంబులయిన కోరికలు మానుటయు నిష్ఫలక్రియలు విడుచుటయు మితభాషిత్వంబును దేహంబు గాని తన్ను వెదకి కొనుటయు నన్నోదకంబులు ప్రాణులకుం బంచియిచ్చుటయు బ్రాణులందు దేవతాబుద్ధియు నాత్మబుద్ధిం జేయుటయు శ్రీనారాయణచరణ స్మరణ కీర్తన శ్రవణ సేవార్చన నమస్కార దాస్యాత్మసమర్పణ సఖ్యంబులనియెడి త్రింశల్లక్షణంబులు గలుగవలయు నందు సత్కులాచారుండయి విధిగోచరంబులయిన గర్భాధానాది సంస్కారంబుల విచ్ఛిన్నంబులుగా గలవాఁడు ద్విజుండు ద్విజునకు యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనదాన ప్రతిగ్రహంబులను షట్కర్మంబులు విహితంబులు రాజునకు బ్రతిగ్రహవ్యతిరిక్తంబులయిన యజనాది కర్మంబులఁ బొందుచు బ్రజాపాలనమ్మును బ్రాహ్మణులుగాని వారివలన దండశుల్కాదులు గొనుటయు విహితకర్మంబులు వైశ్యునికి కృషివాణిజ్య గోరక్షణాది కర్మంబులు బ్రాహ్మణ కులానుసరణంబును విహితంబులు శూద్రునకు ద్విజశుశ్రూష సేవావలయు॥ సీ॥ వినుకర్షణాదిక వృత్తిచే మేలు యాచింపనొల్లని యట్టి వృత్తి। ప్రాప్తంబుగయినను బ్రతుకు కంటెను లెస్స యనుదినంబు ధాన్య మడు

గికొనుట। యాయావరముకంటె నధికకళ్యాణంబు పరిగణియున్నలధ్యాభ
క్షణంబు। శిలజీవనముకంటె శ్రేయసాధనముల బద్ధగించలుదిని బ్రతుక
ట। యుడనుచోటన్నృపతిగీనాల్గువృత్తులు। దగుబ్రతిగ్రహంబుదలపదగదు।
సాపవవసరముల నధమఃడెక్కవజాతి| వృత్తినున్నదోష విధముగాదు॥ వ॥
వినుము శిలవృత్తియు నుంఛవృత్తియు బుతమనియు నయాచితవృత్తి య
మృతమనియు యాచ్నావృత్తి మృతమనియు గర్షక వృత్తి ప్రమృతమని
యు నెన్నదు రట్టివృత్తుల జీవించుటయుఁ శ్వవృత్తి నీచసేవయనిపలుకుదురు
సర్వవేదమయుండు బ్రాహ్మణుండు సర్వదేవమయుండు క్షత్రియుండు బ్రా
హ్మణక్షత్రియులకు నీచసేవనంబు గర్తవ్యంబుగాదు॥ క॥ దమమును శౌచ
మునదపమును। శమమును మార్దవము గృపయుసత్యజ్ఞాన। క్షమలును హరి
భక్తియుహా। సమయోనిజలక్షణము లగ్రజాతికినధిపా॥ ఉ॥ శౌర్యము దాక్షిణ్య
ము బ్రసాదము నాత్మజయంబు దేజముల్। దయ్యిర్యము దేవభక్తియును ధ
ర్మముసర్థము గామములెబ్బుదా। చార్యముకుంద సేవలును సత్కృతియుం
బత్తోషమంబున। ద్వైర్యము రక్షణంబు బృథివీచర శేఖర రాజచిహ్నముల్॥
క॥ ధర్మార్థకామవాంఛయు। నిర్మలగురుదేవవిప్రనిపహార్చనము। ల్నిర్మ
లభావము ప్రమదము। కర్మకరత్వములువయిశ్య జనలక్షణముల్॥ ఉ॥ స్తే
యము లేనివృత్తియును చిత్తముసన్నతియున్నిజేశుల। న్మాయలులేకడాయు
టయు మాత్రముజెప్పక పంచయజ్ఞముల్। సేయుటయుర్ధరామరుల సేవ
గుహగోవుల రక్షణంబున। న్యాయము లేమియున్మనుజనాదశూద్రుంగుణము
హిందధర్మముల్॥ సీ॥ నిలయము పాటించి నిర్మలదేహయై శృంగారము
ప్రోద్దుజేయవలయు। సత్యప్రియాలాపచతురయుం బ్రాణేశు చిత్తంబు ప్రేమ
రంజింపవలయు। దాక్షిణ్యసంతోషధర్మమేధాసుల దయితమనిప్రియుడ
లపవలయు। నాధుడేనత్త్వతి నడచునాపద్ధతి నడిచి సంబంధుల నడుపవలయు।
మార్దవమునబతికి మృష్టభోజన| శయనపాదరతులజరుపవలయు। విభుడుప
తితుడయిన వెలదిపాతివ్రత్య। మహిమబుణ్యుజేసి మనుపవలయు॥ క॥ తరుణి
తన ప్రాణవల్లభు| హరిభావముగా భజించి యతనునాను। సిరికయిపడి
నలరించును। హరిలోకమునందునంత తానందముసన్॥ క॥ ఉపవాసంబులు
వ్రతములు। దపములు వెయ్యేల భర్తదయితమనీన। వ్రమ్మపటుతగొల్చిన
సాధ్వికి। ప్రపరమార్థభూమిలేదు నిఖిలజగముల॥ వ॥ మఱియు సంకర
జాతులయిన రజకచర్మకారకనట బురుడకకైవర్తకమ్లేచ్ఛభిల్లురగు నం

తృణాతు లేశ్వరకుజంబాల వృత్త్యనమాతంగజాతులకును నాయాకులాగతం
బులయిన వృత్తులచౌర్యహింసాదులు వర్జించి సంచరింపవలయు మానవుల
కు ప్రతియుగంబునయిన నిసర్గకంబులయిన ధర్మంబులు రెండులోకంబులం
దుసుఖకరంబులని వేదవిదులయిన పెద్దలు సెప్పుదురు కారుకారున దున్నెడు
క్షేత్రంబు లావుచెడునందు జల్లినబీజంబులు నిస్తేజంబులయియుండి లెస్సగ
నంకురింపవు నిరంతరఘృత ధారావర్షణంబున దహనంబునకు దాహకత్వం
బులేక శాంతింజెందునందు ప్రేల్చినహవ్యంబులుఫలింపవు తద్విధంబుననన
వరత కామానుసంధానంబునగా మోపముఖంబయినచిత్తంబు కామంబుల
దనిసి నిష్కామంబయి విరక్తినొందుగావున సత్వస్వభావంబుతోడ నెవ్వడు
దప్పక నిజవంశానుగతవిహితధర్మంబున వర్తించునరుండు మెల్లనస్వాభా
వికకర్మపరత్వంబు విడిచి ముక్తినొందుజాతిమాత్రంబున బ్రాహ్మణవర్ణం
బు నిర్దేశింపలేదు శమదమాదివర్ణలక్షణవ్యవహారంబుల గనవలయునని
నారదుండిట్లనియె॥ క॥ క్రమమున వర్ణంబులచిహ్నములెల్లను జెప్పబడి
యెనాశ్రమముల। ధర్మము లెఱిగించెదనన్నియు। సమదాహితక్రూరదయా
శాలనమకశీలా॥ వ॥ వినుము బ్రహ్మచారి మౌంజీకౌపీనయజ్ఞోపవీతకృష్ణా
జినపాలాశదండకమండలుధరుండును సంస్కారహీన శిరోరుహుండును ద
ర్భహస్తుండును శుచిప్రశస్తుండును మౌనియునయి త్రిసంధ్యంబుల బ్రహ్మగాయ
త్రిజపియించుచు సాయంప్రాతరవసరంబుల నర్కపావకగురుదేవతోపాసనం
బులుసేయుచు గురుమందిరంబునకుంజని దానునిచ్చందంబున భక్తివినయసౌ
మనస్యంబులుగలిగి వేదంబులుసదువుచు నధ్యయనోపక్రమావసానంబుల
గురుచరణంబులకు నమస్కరించుచు రేపుమాపువిహితగృహంబుల భిక్షిం
చి భైక్షంబుగురువునకు నివేదించియనుజ్ఞగొనిమిత భోజనంబుగావించుచు వి
హితకాలంబున నుపసించుచు నంగనయందు నంగనాసక్తులందుం బ్రయోజ
నమాత్ర భాషణంబులొనర్చుచు గురుపరాంగనలవలన నభ్యంగన కేశప్ర
సాధన శరీరమర్దనమజ్జనరహస్య యోగంబులువర్జించుచు గృహంబున
నుండక జితేంద్రియత్వంబున సత్యభాషణుండయి సంచరింపవలయు॥ గీ॥ పొ
లతిదావవహ్నిపురుషు డాజ్యఘటంబు। గాగకూడరాదు గదిసినే। బ్రహ్మయై
యునగూతు బట్టకమానడు। వటువు సకింతిపొత్తు వలదు వలదు॥ వ॥ వినుము స్వ
రూప సాక్షాత్కారంబున దేహబహిరింద్రియాదికంబయిన యంతయునా
భాస మాత్రంబుగా నిశ్చయించి యొందాక జీవుండు స్వతంత్రుండయి నయినా

శ్వరుండుగాక మనంతదశీవునంగనయిది పురుషుండు నేనని యెడి బుద్ధిగా
నుట కర్తవ్యంబు బ్రహ్మచారి యతి గృహస్థులందెవ్వండైన నజితంబుప
పక్వంబుగాక నద్వైతానుసంధానంబు సేసిన మూర్ఖుండగుం గావున రహస్యం
బున బుద్ధికనైన జాయకుండవలయు॥ చ॥ శిరమున మౌనసంస్కృతులు సేయక
చ దనభూషణాద్యలంకరణములెల్ల మానియుతుకాలములన్నిజభార్య బొందు
చుం దరుణులజూడ బాలకదృఢవ్రతుఁడై మధుమాంసవర్జనుండై గురుతరవృ
త్తితో మెలఁగుకోవదుఁడా కృగృహస్థభావరా॥ వ॥ మఱియు ద్విజుండు గృహ
స్థుడై గురువులవలన నుపనిషదంగసహితంబుగ వేదమంత్రంబును బఠియించి
నిజాధికారానుసారంబు నర్థవిచారంబు సేసి తనబలంబు కొలంది గురువునకు న
భీష్టంబులొసంగి గృహంబునకుం జని నైష్ఠికత్వంబు నాశ్రయించి ప్రాణులతోడ
జీవించుచు గురువునందు నగ్నియందు నాత్మయందు సర్వభూతంబులందును నచ్యు
తదర్శనంబు జేయుచు నింద్రియంబులు నాదిగ జయించుచుండంగాక యెఱుకగలిగి వర్తిం
చుచు పరబ్రహ్మంబునొందు॥ క॥ వినుము వానప్రస్థకులా। మునిశేఖరులైన
యమనియమములుగలవాచో। వ్యసనవగతుఁయు మెలగెడు। ఘనుఁడు మహర్లోకమున
కుగ మనించి నృపా॥ వ॥ అటమీఁద గృహస్థాశ్రమంబు విడిచి వనమునకుం జనుదున్న
కపంచెఘుని వారాదికంబులగ్ని పక్వంబు చేసి యుండెనాహ బుజచేసి యుండె
ర్కపక్వంబున ఫలైలాదులొందె నత్తించుచు వన్యాహారంబులు నిత్యకృత్యంబు
లయిన చరుపురోడాశంబులొనర్చు ప్రతిదినంబును నంబరార్హసంచితంబులు పరి
త్యజించి నూతన ద్రవ్యంబులు సంగ్రహించుచు నగ్నికొఱకు బర్ణశాలయైన
బర్వతకందరంబయిన నాశ్రయించుచు హిమవాయువహ్ని వర్షాతపంబుల సహి
ంచుచు నఖశ్మశ్రుకేశతనూరుహంబులు పరిసాధితంబుల సేయక జటిలుం
డయి వసియించుచు దండాజినకమండలు వల్కలపరిచ్ఛదంబులు ధరి
యించి పండ్రెడయిన వెనిమిదయిన నాలుగైన రెండయిన నొకవత్సరంబ
యిన తపఃప్రయాసంబున బుద్ధినాశంబు గాకుండ మునియయి చరించుచు మద
యువశంబున జరారోగంబులచేత జిక్కి నిజధర్మానుష్ఠానసమర్థుండు
గాని సమయంబున నిరశనవ్రతుండై యగ్నుల నాత్మారోపణంబు సేసిన
న్యసించి యాకాశంబు నందు శరీరరంధ్రంబులు గాలియందు నిశ్వాసంబును
దేహంబులోపలనూష్మంబును జలంబులందు రసంబును ధరణియందు శల్యమాంస
ప్రముఖంబులును వహ్నియందు నక్తంబుతోడ వాక్కునింద్రునియందు శి
ల్పంబుతోడ హస్తంబును విష్ణునందు గతితోడ బదంబులను ప్రజాపతియం

వ. తితోడను పస్థంబును మృత్యువునందు విసర్గంబుతోడ వాయువును దిక్కు
లందు శబ్దంబుతోడ శ్రోత్రంబును వాయువునందు స్పర్శంబుతోడ ద్వక్కును
సూర్యునియందు రూపంబుతోడ జక్షువ్వులును సలిలంబు లందుఁ బ్రచేతస్స
హితయయిన జిహ్వయు క్షితియందు గంధసహితంబయిన ఘ్రాణంబును
జంద్రునియందు మనోరథంబులతోడ మనంబును కవియయిన బ్రహ్మయం
దు బోధంబుతోడ బుద్ధియు రుద్రునియం దహంకారంబుతోడ మమ
త్వంబును క్షేత్రజ్ఞునియందు సత్వంబుతోడ జిత్తంబును జొదించి యట
మీఁద బృధివి నుందు బృధివిని జలంబునందు జలంబును తేజంబునందు తేజంబు
ను వాయువందు వాయువును గగనమందు గగనము నహంకారతత్వమందున
హంకారమును మహత్తత్వమునందు మహత్తత్వమును బ్రకృతియం దు
బ్రకృతి నక్షరుండయిన పరమాత్మయందును లయంబునొందించి చిన్మాత్రా
వశేషితుండయిన క్షేత్రజ్ఞుండగు తన్ను నక్షరత్వంబున నెఱింగి ద్వయరహితుం
డఖండకాష్ఠుండునవహ్నిచందంబున బరమాత్మయైన నిర్వికారపరబ్రహ్మం
బునందు లీనుండగావలయు॥ క॥ అనఘువనప్రస్థుండయి చతుర్థమంబ లిట్లును
లుపుమమతియు। న్మనె నేని సన్న్యసింపం। జనునట మీఁదట నుముక్తిసంగత్వము
నకు ॥ వ॥ ఇట్లు వానప్రస్థాశ్రమంబు జరిపి సన్న్యసించి దేహమాత్రావసి
ష్టుండును నిరపేక్షుండును భిక్షుండును నిరాశ్రయుండును నాత్మారాముం
డును సకలభూతసముండును శాంతుండును సమచిత్తుండును నారాయణప
రాయణుండునై కౌపీనంబును నాచ్ఛాదనమాత్రంబైన వస్త్రంబు ధరియించి
దండాదివ్యతిరిక్తంబులు విసర్జించి యాత్మపరంబులగాన శాస్త్రంబులు వి
చారించి గ్రహనక్షత్రాది విద్యలజీవింపక భేదవాదంబైన తర్కంబులుతరిం
పక నెందును బక్షీకరింపక శిష్యులకు గ్రంథంబులు వచించి యుపన్యసింపక బ
హువిద్యలజీవింపక మత్తాది వ్యాపారంబుల నుల్లసిల్లక పెక్కుదినంబు లొ
క్కచో డవసియింపక యూరనూర నొక్కొక్క రాత్రి నిలుచుచు గార్యకారణ
వ్యతిరిక్తంబై పరమాత్మయందు విశ్వంబు దర్శించుచు సదసన్మయంబైన విశ్వం
బునందు పరబ్రహ్మంబైన యాత్మ నవలోకించుచు జాగరణస్వప్నసంధిసమయం
బులనాత్మనిరీక్షణంబు సేయుచు నాత్మకుబంధమోక్షంబులు మాయామాత్రం
బులు గాని వస్తుప్రకారంబున లేవని యును దేహంబునకు జీవితంబు ధ్రువంబు
గాదనియును మృత్యువు ధ్రువంబని యెఱుంగుచు భూత దేహంబుల సంభవనా
శంబులకు మూలంబయిన కాలంబు బ్రతీక్షించుచు నిర్విధము సజ్ఞానోత్పత్తి

ష్వంతరంబున సంచరించి యాటమీఁద విజ్ఞానవిశేషంబున సంభవించిన పరమహంసుం
డయి దండాదిచిహ్నంబులు ధరించియుండెడి ధరింపకయుండెడి బహిరంగవ్యక్త
చిహ్నుండుగాక యంతరంగవ్యక్తుండై నయాత్మానుసంధానంబు గలిగి మునిపి
మై బాహ్యానుసంధానభావంబు మానవ్యులకు దనవలన నున్మత్తబాలమూకులకీ
లిఁ జూపుచుండవలయు॥ క॥ మునివల్లభుఁ డజగరుఁడును। నునయుండు హిరణ్యకశిపు
మాతనుఁడును మా। న్పెనరించిన సంవాదము। వినుమీ యర్థంబునందు వెల

—[*) ప్రహ్లాదాజగరముని సంవాదము. (*]—

యున్నరేంద్రా॥ తొల్లి భగవత్ప్రియుండయిన ప్రహ్లాదుండు ప్రియామా
త్యసమేతుండయి లోకతత్త్వంబు సెఱింగెడి కొఱకు లోకంబుల సంచరించుచు
సహ్యాద్రి కావేరీతీరంబునందు మలినధూసరితంబు లైన కరచరణాద్యవయవంబు
లతోడ గూఢంబయిన నిర్మలతేజంబుతో గప్పంబడిన కారవ చోలింగవర్ణాశ్రమాదు
ల నెవ్వరికి నెఱుంగంబడక నేల నిద్రించుచున్న జగరవ్రతధరుండయిన మునిం గనిడా
యంజని విధిత్రిప్రకారంబున నర్పించి ముని చరణంబులకు శిరంబు మోపి మ్రొక్కి
యతని చరిత్రంబు దెలియ నిచ్ఛయించి యిట్లనియె సీ॥ భూమి నుద్యోగివై
భోగివైయుండెడి వాని కైవడి మునినాథ నీవు। ఘనశరీరము దాల్చి కదలవు చి
త్రము ద్యమయుక్తునకు గాని ధనము లేదు। ధనవంతునకు గాని తగు భోగములు లే
వు భోగికి గాని సంపూర్ణమైన। తనువు లేదం ద్యోగధనభోగములు లేక నేలమీఁద
కపడి నిద్రపోవు। నీకు నెట్లు గలిగెను నిరవమ దేహంబు। సముదపార్శ్వుడవు విశా
రదుడవు। బుద్ధిసిద్ధి విజ్ఞాన లబోధవు। నిద్రప్రతిబింబ నిచటను నేల॥ వ॥ అని యి
ట్లు ప్రహ్లాదుం డడిగిన వికసితముఖుండయి మునీంద్రుండు దదీయమధురాలాప
సుధారస ప్రవాహంబులగు కర్ణరంధ్రంబుల బరిపూర్ణంబులయిన నతనిం బలికిం
చె నిట్లనియె॥ సీ॥ ఆంతరంగికదృష్టి నంతయు నెఱుంగుదువు ఆర్యసంమతుండవీ
వసురవర్య। విశ్వజంతువుల ప్రవృత్తి నివృత్తి లక్షణములు నీ వెఱుంగనివి లేవు। భ
గవంతుఁడగు వారి సాయక నీమనో విధి రాజిల్లుచు వెలుఁగు చేని। క్రమమున బహి
రంధకారంబు బరిమార్చు బరమసాధ్వీకుడవు భ ప్రబుద్ధ। వచన నీవు నన్ను నడి
గెదు గావున। విన్నదము నెల్ల వివరింతు। నిన్ను జూడ గలిగె నితోడి మాటలు
నాత్మశుద్ధి గలిగె ననఘచరిత॥ వ॥ వినుము ప్రవాహకారిణియయి విషయంబు
లంచేత బూరింపరాని తృష్ణచేతం గర్మంబుల బరిభ్రామ్యమానుండ నయిన
నేను నానావిధ యోనులయందు బ్రవేశించుచు వెడలుచు నెట్టకేలకు మను
ష్య దేహంబు ధరియించి యందు ధర్మంబున స్వర్గద్వారంబును నధర్మం

బులు శునకసూకరాదితిర్యగ్జంతు యోనిద్వారంబులనొంది క్రమ్మరమనుష్య
యిఁ బుట్టువలంటునని వివేకించి సుఖతరణంబులకొఱకు ధర్మంబుసేయుదం
పతుల్య వ్యవహారంబుని సర్వక్రియానివృత్తి గలిగినజీవుండు స్వతంత్రుండై యు
ప్రకాశించుననినిర్ణయించి భోగంబులు మనోరథజాలమాత్రంబులుగాని
శాశ్వతంబులుగావనిపరీక్షించినివృత్తుండనయియుద్యోగంబులేక నిద్రించుచు
ప్రారబ్ధభోగంబు లనుభవించుచు నుండుదు నిర్విఘ్నంబైన దశ సుఖరూపం
బైన పురుషార్థం బరయుండుగలుగుట యెఱుంగక పురుషుండు శబ్దా
లజాలవిరుద్ధంబులయిన శుద్ధజలములవిడిచి యెండమావులంబు జలములని పాతే
డుమూఢునివడువున సత్యంబుగాని ద్వైతంబు జొచ్చి ఘోరసంసార చక్రప
రిభ్రాంతుండయి దైవతంత్రంబులైన దేహాదులచేత నాత్మకును దుఃఖనాశం
బునుగోరుచు నిరీశుండయిన దాని ప్రారంభంబులు నిష్ఫలంబులగు నదియునుం
గాక మర్త్యసంభవంబు ప్రాప్తంబయినది దుఃఖకరంబు గాని సుకరంబుగాదు
లోభవంతులయిన ధనవంతులు నిద్రాహారంబులు లేక రాజచోరయాచకశ
త్రుమిత్రాదిసర్వసలక్షణంబులందు శంకించుచు దానభోగంబులనుడిచియుందు
దురు ప్రాణార్థవంతులకు భయంబు నిత్యంబు శోకమోహాభయక్రోధరా
గశ్రమాదులు వాంఛామూలంబులు వాంఛలేకుండవలయును ॥ మ ॥ సరఘుల
గూర్చినతేనె మానవుఁడుకున్నం బ్రాప్తమయినట్టులో। భరతుల్గూర్చినవిత్తము
ల్పనుజుకుం బ్రాప్తించి ప్రాపించిరము యితిరుగంబ్రటుకేఁ దిఘూర్ణంగవుండు
యుండియున్। కర కాల బంను వానివర్తనముల నంజంతించి మొకాంతినయి ॥క॥
అజగరమునుఁ బటిగయును । నిజగురువులగాదలంచినిశ్చిత్తుఁడనయి విజనస్థలి
సమర్ణంబుల । గజిబిజిలేకున్నా వాఁడగానవవత్తిఁ॥ సీ॥ అపలలలదుకూ
లాంబరంబులుగట్టియుండఁ గట్టకయుండఁ నుండుచుడు। నాట్లోఫికారదహ
యనాగములనెక్కి యయిన నెక్కకనయిన నరుగుచుండు। గర్పూరచందనక
స్తూరికాలేపమయిన నలఁదికొండు। ధర్మశయ్యాలనయిన బర్హశిలాత్రణాస్నం
బులంతయిన బడుచునుండు। మానయము త్తముయిన హీనంబయిన। ఁయైన యిన
మిగులవిత్తమయినగాని తుసగుణమయి నగుణాశ్రితంబు । దియానయిన
జాలసభకమయిన॥ క॥ లేదనిమొవరినడుగము । రావసి చింతింపబరులురప్పిం
ఛినచో। గాదనియెద్దియుమాననను । ఖేదము మోదము నులేక క్రీడింతుమదిఁ॥
క॥ నిందింపబరులనెన్నఁడు । పంధింపననేకపీడవచ్చిననదినా। క్రందింపవిభ
వములకా । సందింపబ్రకామవర్ణనలబునథిపా॥ వ॥ ఇట్లుకోరిక లేకయొ

క్క సమయంబున దిగంబరుండనయి పిశాచంబు చందంబున నుండుదుం గొన్ని
దినంబులు గోలె నీ పాము వర్తనంబు గైకొని నిమీలితలోచనత్వంబున
నేకాంతభావంబున విష్ణుని యందుఁ జేర్చి భేదగ్రాహక చిత్తవృత్తుల నర్థరూప పరి
భ్రమంబు గల మనంబు నందు మనంబు నహంకారంబునందు నహంకారంబు
మాయయందు మాయ నాత్మానుభూతి యందు లయంబు నొందించి సత్యంబు ద
ర్శించుచు విరక్తి నొంది స్వానుభవంబున నాత్మస్థితుండనయి యుండుదు నీ ప్రభ
గవ్వరుండవు గావున రహస్యంబయిన పరమహంస ధర్మంబు స్వానుభవగో
చరంబయిన తెఱంగున నీకు హృద్గోచరంబగునట్లు చెప్పితి ననిన విని॥ క॥ ఘనుడ
నజగర మునివల్లభు దనుజేంద్రుడు పూజ చేసి తగ వీడ్కొనిన । జనియెన్ నిజ చే
హామునకు శశికులతిలకా॥ అనిన యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె ॥ క ॥ నను బోటి జడ
గృహస్థుడు । మునివల్లభ యిట్టి పదవి మోదంబున నే । యనువున నెందును వేడ
మ । వినవింపుము నేడు నాకు విజ్ఞాననిధీ ॥ వ ॥ అనిన నారదుం డిట్లనియె గృహ
స్థుడయినవాడు వాసుదేవార్పణంబుగా గృహోచిత క్రియలు సంధించుచు
మహామునుల సేవించి వారలవలన నారాయణ దివ్యావతార కథా శ్రవణంబు
జేయుచు నయ్యై విహిత కాలంబుల శాంత జనులం గూడియుండుచు బుత్రమి
త్ర కళత్రాది సంగంబులు గలలవంటివని యెఱుంగుచు లోపల నాసక్తి లేక సక్త
నికయి వలె వెలుపలం బురుషాకారంబులోనర్చ్యమాడగులంబాలులేక చిత్తంబులి
చ్చి జనక సుత సోదర సఖి జ్ఞాతి జనుల చిత్తంబులు గావించుచు ధనధాన్యనిదాన
దయిన లబ్ధంబులవలన నభిమానంబు మాని యనుభవించుచు గృహక్షేత్రంబు
లబ్జొచ్చి యుదరపూరణమాత్రంబు దాం గిలినవాని దండింపక భుజగమృగ
మూషక మర్కట మక్షికా ఖరోష్ట్రంబుల హింసింపక పుత్రుల భంగి నీక్షిం
చుచు దేశకాలదయివంబులకొలందిని ధర్మార్థకామంబుల బ్రవర్తించు
చు శునక పతిత చండాలాదులకయిన భోజ్య పదార్థములు తన భంగి నిచ్చుచు నిజ
వృత్తిలబ్ధంబులగు సశనాదులచేత దేవ ఋషి పితృ భూత మానవుల సంతర్పిం
చుచు బలిచమహాజ్ఞావశేషంబుల నంతర్యామి పురుషయజనంబు నాత్మజీవనో
పాయంబును సమర్థించుచు నుండవలయు॥ గీ॥ జనగురులనయిన జంపునర్థ
మునపయి । ప్రాణమయిన విడుచు భార్యకొఱకు । నట్టిభార్య పురుషుండతిథుల
శుశ్రూష జేయించెన డలుచు నజితునీశు నయిన ॥ గీ ॥ పరమేశ్వరుండు బ్రాహ్మ
ణ ముఖమున । నాహరించు తుష్టుడయిన భంగి నగ్నిముఖము । నందు హవ్యరా
సులు గొని । యయిన దుష్టి నొందడనఘచరిత ॥ వ ॥ కావున గృహస్థుండు బ్రా

హ్మణులందును, దేవతలందును, మనుష్యాదిక్రమ భవబుజాతులందును, సంత
ర్ప్యమియగు బ్రాహ్మణాననుండైన క్షేత్రజ్ఞుండు వసియించుటకొరకులుసమర్పిం
చి సంతర్పణంబు జేయవలయు భాద్రపదంబున కృష్ణపక్షంబునందును దక్షిణో
త్తరాయణంబులందును. రేయుం బగలు సమము లగు నకాలంబులందును. వ్యతీ
పాతంబులందును, దినక్షయంబులందును, సూర్యచంద్రగ్రహణంబులం
దును, శ్రవణద్వాదశియందును, వయిశాఖశుక్లతృతీయయందును, కా
ర్తిక శుక్లనవమియందును, హేమంతశిశిరంబులలోన నాలుగష్టకలందును,
మాఘశుక్లసప్తమియందును, మాఘనక్షత్రంబులతోడ గూడినపున్నమలందు
ను, ద్వాదశితోడంకూడిన యుత్తరా శ్రవణానూరాధలందును, నుత్త
రాయణసహితులయిన యేకాదశీతిథులయందును జన్మనక్షత్రయుక్తదివసం
బులందును, మఱియుంబ్రశస్తకాలంబులయందును, జననీజనకబంధుజనులకు
శ్రాద్ధంబులును, జపహోమస్నానవ్రతంబులును, దేవబ్రాహ్మణసమారా
ధనంబులు నాచరింపవలయు, భార్యకుం బుంసవనాదికంబు సత్యంబునకుజా
తకర్మాదికంబును దనకుయజ్ఞదీక్షాదికంబును, ప్రేతజనులకుదహనాది
కంబును మృతదివసంబున సాంవత్సరికంబును జరుపవలయు॥ మ॥ విను మే దే
శములందు యాగుణాతపోవిద్యాన్వితంబులు నవి। ప్రసిద్ధాయంబు వసించు నేస్థల
ములభాగీరథీముఖ్యవా। తునులుండుఁ హరిపూజలెయ్యెడల భూమిస్థప్ర
కారంబులం। దనరున్భావరయిట్టిచోటులఁ డగునదమఁగంబులఁజేయఁగఁ॥క
హరియందుజగములుండును। హరిరూపము సాధుపాత్రము దుండు శివం।
కరముగు పాత్రముగలిగిన। నరయగ దివ్యదేశమనఘచరిత్రా॥వ॥ మఱి
యుకురుక్షేత్రంబును, గయాశీర్షంబును, ప్రయాగంబును, బులహాశ్రమం
బును, నైమిశంబును, ఫాల్గునంబును- సేతువును - బ్రభాసంబును కుశస్థ
లియును- వారాణసియు - మధురాపురియును - బంపాబిందు సరోవరంబు
లును- నారాయణాశ్రమంబును- సీతారామాశ్రమంబును- మహేంద్రమ
లయాదులయిన కులాచలంబులును హరిప్రతిమార్చనాశ్రీదేశంబులునుహ
రిసేవాపరమభాగవతులువసించు పుణ్యక్షేత్రంబులు - శుభకా [illegible]
వాకు సేవింపవలయు ॥ గీ ॥ భూవరేంద్రయట్టిపుణ్యక్షేత్రదేశంబు [illegible]
డు సేయునట్టిధర్మ। మల్పమైననదినహస్రగుణాధి। కఫలము సిద్ధ [illegible]
పావకమున॥ వ॥ వినుము చరాచరంబైన విశ్వమంతయు విష్ణుమయంబగుటం
జేసి పాత్ర నిర్ణయనిపుణులైన విద్వాంసులు నారాయణుం [illegible]

బని పలుకుదురు దేవఋషులును బ్రహ్మపుత్రులగు సనసనకాదులునుండ భవ
దీయ రాజసూయంబున నగ్రపూజకు హరి సమ్మతుండయ్యె ననేకజంతుసం
ఘాతసంకీర్ణంబైన బ్రహ్మాండపాదపంబునకు నారాయణుండు మూలంబుత
న్నిమిత్తంబున నారాయణసంతర్పణంబు సకలజనసంతర్పణంబని యెఱుంగు
ము. ఋషినరతిర్యగ్జమరశరీరంబులు పురంబులు వానియందు దారతమ్యంబు
లతోడ జీవరూపంబున భగవంతుడైన హరి వర్తించుటం జేసి పురుషుండన బ్ర
సిద్ధుండయ్యె నందు తిర్యగ్జంతులకంటె నధికత్వంబు నంబురుషునియందు విలసి
ల్లుటం జేసి పురుషుండు పాత్రంబు పురుషులలోన హరితనువైన వేదంబు ధ
రించుచుటంతోడ విద్యాతపోగరిష్ఠుడైన బ్రాహ్మణుండు పాత్రంబు బ్రాహ్మ
ణులలోన నాత్మజ్ఞానపరిపూర్ణుండైన యోగి ముఖ్యపాత్రంబని పలుకుదు
పరస్పరపాత్రంబులకు సహింపని మనుష్యులకు పూజనార్థంబు త్రేతాయు
గంబునందు హరిప్రతిమలు గల్పింపబడియెఁ గొందఱు ప్రతిమార్చనంబు
జేయుదురు పురుషశ్రేష్ఠులయిన వారలకునట్టి ప్రతిమార్చనంబు ముఖ్యా
ర్థప్రదంబు గాదు మంత్రాధికారులకు ప్రతిమార్చనంబు పురుషార్థప్రదం
బగు. ॥ గీ॥ అఖిలలోకములకు హరి దైవతము సూడ । హరికి దైవతము ధరాధి
నాథ। పదపరాగలేశపంక్తిచే త్రైలోక్య। పావనంబు జేయు బ్రాహ్మణుండు॥ వ
అట్టి బ్రాహ్మణజనులందు గర్మనిష్ఠులు తపోనిష్ఠులు వేదశాస్త్రనిష్ఠులు జ్ఞానయో
గనిష్ఠులునై కొందఱు వర్తింతురందు జ్ఞాననిష్ఠునికిసన తఫలకామినియైన గృహ
స్థుడు పిత్రుజనులనుద్దేశించి కవ్యంబులును దేవతలనుద్దేశించి హవ్యంబులును బె
ట్టుటముఖ్యంబు దైవకార్యంబునకు నిరువురనైన నొకరినైన పితృకార్యంబుని
కు మువ్వురినైన నొకరినైన భోజనంబు సేయింపవలయు ధనవంతుడైన శ్రాద్ధవి
స్తారంబుగ గర్తవ్యంబు గాదు దేశకాలప్రాప్తకందమూలఫలాదికంబైన
హరినైవేద్యంబున విధిచోదితప్రకారంబ గా శ్రద్ధతోడం బాత్రంబునందు బె
ట్టిన యన్నంబు కామదంబయి యక్షయఫలకారియగు ధర్మతత్త్వవేదియైన వాడు
శ్రాద్ధంబులందు మాంసప్రదానంబు జేయక భక్షింపక చరింపవలయుఁ గందమూ
లాది దానంబున నసౌఖ్యాదిఫలంబు పశుహింసనంబున సంభవింపదు ప్రాణిహిం
స జేయక వర్తించుటకంటె మిక్కిలి ధర్మంబు లేదు యజ్ఞవిదులైన ప్రోడలు
నిష్కాములై బాహ్యకర్మంబులు విడచి యాత్మజ్ఞానదీపంబులందు గర్మ
మయంబులైన యజ్ఞంబుల నాచరింతురు ॥ క ॥ పశువుల బొరిగొని మఖ
ములు । విశదముగ జేయు బుధుల వీక్షించి తమ । న్విశసనము జేయు

నోయెసి। తనిమసిశెగడొందుభూత గణమున శేంద్రా ॥ వ ॥ అదిగావున
ధర్మవేదియైన వాడుదైన ప్రాప్తంబు లయిన కందమూలాదికంబులచేత
నిత్యనైమిత్తిక క్రియలజేయవలయు నిజధర్మబాధకంబైన ధర్మంబును బరధర్మ
ప్రేరితంబైన ధర్మంబు నాభాసధర్మంబును బాషండధర్మంబు కపటధర్మం
బును ధర్మజ్ఞుండైనవాడు మానవలయు నైసర్గికధర్మంబు దురితశాంతిసమ
ర్థంబగు నిర్ధనుండు ధర్మార్థంబు యాత్ర జేయుచు నైన ధనంబుగోర వలదు జీ
వనోపాయంబునకై నిట్టట్టుదిరుగక గార్హ్యంబు లేక జీవించుచు మహాస
ర్పంబు తెఱంగున సంతోషంబున నాత్మారాముండయియుండియు. గోరక బ్ర
తికెడి సుగుణునికుఁగల సుఖంబు కామలోభంబు లందశదిశలం బరిధావనం
బు జేయువానికి సిద్ధింపదు పాదరక్షలు గలవానికి శర్కరాకంటకాదుల
వలన భయంబు లేక మెలంగు తెఱంగి కామంబుల వలననివృత్తి గలవానికినె
ల్లకాలంబును భద్రంబగును జిహ్వాదయిన్యంబునకును బుభుక్షుండు గృహపా
లకశునకంబుకియివడి సంచరించుచు సంతుష్టిలేక చెడు నసంతోషిగాని విప్రునికి
విద్యాతపోవిభవయశంబులు నిరర్థకంబులగు నింద్రియలౌల్యంబున విజ్ఞా
నంబు నశించు సకలభూలోక భోగంబులు భోగించియు దిగ్విజయంబు జేసి
యుబుభుక్షువు పాసలవాలన గామపారంబును హింసవలన గామవారంబు
ను హింసవలన క్రోధపారంబును జేరటదుర్లభంబు సంకల్పవర్జనంబున
గామంబును గామవర్జనంబున క్రోధంబును నర్థానర్థదర్శనంబున లో
భంబును ద్వయితానుసంధానంబున భయంబు నాత్మానాత్మవివేకంబుల శోక
మోహంబులును సాత్త్వికసేవనంబున దంభంబును మౌనంబున యోగాంతరా
యంబును శరీరవాంఛ లేమిహింస యును హితాచరణంబున భూతజయంబైన
దుఃఖంబును సమాధిబలంబున దయివికవ్యథయును ప్రాణాయామాదికంబుల
నాత్మవ్యధయును సాత్త్వికాహంకారంబుల నిద్రయు సత్త్వగుణంబున రజస్తమం
బులును గురుభజనకుశలుండయి శీలంబున జయింపవలయు॥ క॥ హరిమహిమత
లకు జెప్పెడి। గురువున్నరుడను చుదలచి కుంతిత భక్తికి। దిరుగు పురుషు శ్రమము
మెల్లను। గరిశౌచము క్రియ నిరర్థకంబగు నధిపా॥ ఉ॥ యావనజాత నేత్రుఁ డంబర మే
శుమహాత్మ ప్రధాన పూరుషుఁ। దేవశరణ్యు సజ్జన ధ్యేయుఁ డనంతుఁ బరాణ యో
గిసంసేవిత పాదపద్ముఁ డమచిత్తము లన్నరుడంచు లోకులి। చ్ఛాదవిభూతి చుం
దుదురు సన్మతి లేకన రేంద్రమా॥ వ॥ వినుము పడింద్రియంబుల [illegible]
యంపుదత్పురులయిచ్ఛాపూరణ విధానంబుల జరితార్థులమైతిమను వార

లు ధారణాధ్యాన సమాధియోగంబుల సాధింపలేరు కృషిప్రముఖంబులు సంసార సాధనంబులుగాని మోక్ష సాధనంబులు గావు కుటుంబసంగంబు వర్జించి మితంబయిన భిక్షాన్నంబు భక్షించుచు శుద్ధవివిక్తసమప్రదేశంబున నొక్క చోట నాసీనుండయి సుస్థిరత్వంబున బ్రణవోచ్చారణంబు జేయుచు రేచకపూరకకుంభకంబుల బ్రాణానంబుల నిరోధించి కామహతంబగు చిత్తంబు పరిభ్రమణంబు మాని కామవిసర్జనంబు జేసి మరలునంతకును నిజనాసాగ్రనిరీక్షణంబు జేయుచు నిర్విఘ్నంబున యోగాభ్యాసంబు జేయువాని చిత్తంబయిన వహ్నిచేనంగుస శాంతిఁ జెందుఁ వేధింపంబడక ప్రశాంతసమస్తవృత్తంబయిన చిత్తంబు బ్రహ్మసుఖసమర్శనంబున లలీనంబయి మరలియు నెగయనేరదు॥ మ॥ ధరణీదేవ సన్న్యసించి యుతియు యిధర్మార్థకామంబుల । స్పరివర్జించి పునర్గృహంబున గళత్రారంభియై నేనిలో । భరతింగక్షారకరూంటుమ మంచిన సుచుర్ణ భక్షించి జీవించుము । న్నరుచ దంబున హాస్యదవనుడగుచ్చా నా ప్రకారంబుల౯ క॥ మలనూత్రిమియును దుక్రియ । నిలబడునోడలాత్మగాదు హేయంబున చుర౯ । దనతను పుత్రసుఖాలుపోగడు । రలనతనోడవాత్మ యనుచు పట్టునితేశా॥ గీ॥ వ్రతనిసూనడగనువడు కుబ్రనీకిని । ప్రియులును నవగమ గృహాగతునికిని । దిశసిశూంత నుండడగదు నన్న్యసికి । దరుణీతోడిపోతు దగమతగదు ॥ సీ ॥ అధము మేనెల్ల సారథియుంద్రియగణము గుఱ్ఱములు పగ్గములు మనము । ప్రాణాదిదశవిధపవనంబులిరుసుధర్మాధర్మగతులు చక్రాంగకములు । బహుళేతరంబయినబద్ధంబు చిత్తంబు శబ్దాదికములు సంచారభూమి । అభిమానసంయుతుండయి జీవుండు రథికుండతర ప్రణవంబు కార్ముకంబు । శుద్ధజీవుండు బాణంబు సుభగమైన । బ్రహ్మమంచిత లక్ష్యంబు పలుకులు కాక । వయము ద్వేషశోకలోభప్రమోహ । మానమత్సర ముఖములు మానవేంద్ర॥ వ॥ ఇట్లు మనుష్య శరీరరూపంబయిన రథంబు వశవంబు చేసికొని మహాభాగవత చరణకమలసేవానిశితంబయిన విజ్ఞానఖడ్గంబు ధరించి శ్రీమన్నారాయణ కరుణావనలోకనజలంబున రాగాదిశత్రునియోజనంబులు గావించి ప్రణవచాపాసనంబున శుద్ధజీవశరంబును సంధించి బ్రహ్మమను లక్షంబు గుఱియుంచుబడ వేసిన నహంకారరథికుండు రథికత్వంబు మాని నిజానందబంధనుండు నగుచలయు నట్టి విశేషంబ సంభవింపని సమయంబ నబహిర్ముఖంబులైన లుంద్రియ ఘోటకంబులు బుద్ధిసారథి సహితంబులయి నభిమాన రథికున ప్రమత్తత్వంబు దెలిసి ప్రవృత్తిమార్గంబునొందించి

విషయ శత్రుమధ్యంబునం గూల్చిన॥ గీ॥ విషయశత్రులెల్ల విక్రాంతితోడ సా।
రధిసమేతు డైన రథికు బట్టి। యుగ్రగతి రమ్యత్యాయు తము గుసంచా। కూపమ
ధ్యమందు గూల్తురధిప॥
వ॥ విను వైదికకర్మంబు ప్రవృత్తంబును నివృత్తంబును రెండు తెఱంగులయ్యె
నందుఁ బ్రవృత్తంబున రావర్తనంబును నివృత్తంబున మోక్షంబును సిద్ధించుఁ బ్ర
వృత్తకర్మంబులోన నిష్టాపూర్తంబులన రెండుమార్గంబులు గలవందు హిం
సాద్రవ్యమయకామ్యరూపంబులైన దర్శపూర్ణమాసపశుయాగవైశ్వదేవ
బలిహరణప్రముఖంబులయిన యాగాదికంబు లిష్టంబులు దేవాలయవనకూ
పతటాకప్రముఖంబులు పూర్తంబులు ప్రవృత్తకర్మంబున దేహంబు విడిచి దే
హాంతరారంభంబున దేహాద్యయాగ్రంబున వెలుంగువానితోడ నింద్రి
యంబులం గూడి భూతసూక్ష్మయుక్తుండై ధూమరాత్రిక్షీణాయనకృష్ణపక్ష
రాత్రిదర్శనంబులవలన సోమలోకంబుఁ జేరి భోగావసానంబున విలీనదేహుం
డయి వృష్టిద్వారంబున గ్రమంబున నోషధిలతాన్నశుక్లరూపంబుల బ్రాపించి
భూమియందు జన్మించు నది పునర్భవరూపంబయిన పితృమార్గంబు నివృత్త
కర్మనిష్ఠుండైనవాడు జ్ఞానదీపంబులైన యింద్రియంబులందు గ్రియాయజ్ఞం
బుల యోజించి యింద్రియంబుల దర్శనాదిసంకల్పరూపంబయిన మనం
బునందు వికారయుక్తంబయిన మనంబును శాస్త్రయందు విద్యాదిలక్షణయై
న వాక్కు నవర్ణసముదాయంబునందును వర్ణసముదాయంబున కారాదే
స్వరత్రయాత్మకంబయిన యోంకారంబునందు నోంకారంబును బిందువందు
బిందువును నాదంబునందు నాదంబును బ్రాణంబునందు బ్రాణంబు బ్రహ్మ
మందు నిలుపవలయు దేవమార్గంబులయిన యుత్తరాయణశుక్లపక్ష దినా
ప్రాహ్నపూర్ణిమారాకలవలన సూర్యబ్రహ్మలోకంబులందుం జేరి భోగావ
సానంబున స్థూలోపాధి విశ్వుండై సూక్ష్మంబునందు లయించి సూక్ష్మోపాధి
స్థుండై తైజసుండయి సూక్ష్మంబును గారణంబునందు లయింపఁజేయుచు కారణంబును
సాక్షిస్వరూపంబునందు లయించి తుర్యుండై సాక్షిలంబునందు శుద్ధాత్మం
డైయిద్విధంబుల ముక్తుండగుచు॥ గీ॥ అమరనిర్మితంబులై యొప్పి పిత్ర దేవ।

శరణులెవ్వరెఱుంగు శాస్త్రదృష్టి । నట్టివాఁడు దేహియై మోహమునఁ బొంద ।
డతిశయించు బద్ధుఁ డవనినాథ। వ॥ వినుము దేహములకుఁ గారణత్వంబున సంత్యా
మందును గలుగుచు బహిరంగంబగు భోగ్యంబును నంతరంగంబగు భోక్తయు
పతంబున బరంబగు జ్ఞానంబును జ్ఞేయంబును వచనంబున వాచ్యమును ప్రకాశ
ముసు బ్రకాశంబు నైన వస్తువునకు వేఱొండు లేదు ప్రతిబింబాదికంబు నవస్తు
త్వంబునం జేసి వికల్పిత బైతాంపంబు భంగి నైంద్రియకంబైన సర్వంబును
వస్తుత్వంబున వికల్పితంబై తోఁచుఁ గాని యథార్థంబు గాదు దేహాదికంబులు వి
నాశ్యంబులు వానికి హేతువులైన క్షితిప్రముఖంబులు వినాశ్యంబు లగుటం జి
ద్రూపుఁడు పరమాత్ముఁడు నవిద్యచేత నెంతయు పవికల్పంబు దోఁచు నవిద్యానివృత్తి
నైన సర్వంబును విస్మయముగ శాస్త్రవిధి నిషేధంబుల నెఱింగి కలలోపల మెలు
గన్న తెఱంగులగు భావాద్వైత క్రియాద్వైత ద్రవ్యాద్వైతంబులు మూఁడుగ
లవందు బటతతుఁ ద్యేయంబున గార్యకారణంబులందు వస్తువొక్కటియై
యుండునని యెఱింగి యేకత్వాలోచనంబు జేసి వికల్పంబు లేదని భావించుట
భావాద్వైతంబు మనోవాక్కాయకృత్యంబులైన సర్వకర్మంబులు నఫల
భేదంబుఁ జేయక పరబ్రహ్మార్పణంబు జేయుట క్రియాద్వైతంబు పుత్రమిత్ర
కళత్రాది స్వప్రాణులకును దనకు దేహంబునకుం బంచభూతాత్మకత్వం
బున భోక్తయుకరణంబును పరమార్థతత్త్వంబున నర్థకామంబుల యెడ నై
క్యదృష్టి జేయుట ద్రవ్యాద్వైతంబు నేర్పున నాత్మతత్త్వానుభవంబున నద్వై
తత్రయంబును విలోకించి వస్తుభేదబుద్ధియు స్వకీయ పరకీయ బుద్ధియు నస్వ
ప్నంబుగాఁ దలంచి మునియయిన వాఁడు మానవులయు॥ క॥ పాదములు వేయు
నేటికి। వేదోక్తవిధింబడించు విబుధుండు గృహమం। బాదరమున నారాయణు।
పాదంబులఁ గొలిచి ముక్తిపదమున కేగుఁ॥ శా॥ భూపాలోత్తమ మీరు భ
క్తిగరిమస్ఫూర్తి నెన్నరో జేసినా । శ్రీపాదాంబుజయుగ్మము న్నియతులై సే
వించి కాదే మహా । గ్రావత్సంఘము లోనఁ జక్కనై సమస్తార్థాంతని జేతత
లాము। యేపారంగ ముఖంబు జేసితిరి దేవేంద్ర ప్రభావంబునన్ ॥ వ॥ వినుము
పోయిన మహాకల్పంబునందు గంధర్వులలో నుపబర్హణుండను పేరఁ గంధ

ద్వాండనైన నేను సౌందర్య చాతుర్య మాధుర్యగాంభీర్యాదిగుణంబులనం
దరులకుఁ బ్రియుండనై క్రీడించుచు నొక్కనాఁడు విశ్వస్రష్టలయిన బ్రహ్మలు
దేవసత్రమనియెడి యాగంబులోన నారాయణకథలు గానంబుచేయు కొఱ
కునప్సరోజనంబులను గంధర్వులం జేసిన ॥ గీ॥ క్రతువులోని కేగ గంధర్వగణ
ములోఁ । గలసిపోయివిష్ణు గాథలచటఁ । గొన్నిపాడి సతులఁ గూడిమో
హితుఁడనై । తలఁగిచనితినంత ధరణినాథ । క । వారిజగంధుల పొత్తున ।
వారింగైకొనఁ దలఁగి వచ్చినబుద్ధి । న్వారెఱిఁగి శాపమిచ్చిరి । వారింపఁగరా
నిరోషవశను సధిపా ॥ గీ॥ పంకజాక్షు నిచట బాడక కామినీ । గుణముగూ
డిచని సకల్మషమున । దర్ధకాంతినగుచు ధరణితలంబున । శూద్రజాతివతికి
సుతుడనగుము॥వ॥అనియిట్లువిశ్వస్రష్టలుశపించిననొక్కబ్రాహ్మణదాసిబు
త్రుఁడనై జన్మించియుందుబ్రహ్మవాదులైన పెద్దలకు శుశ్రూషణజేసినభాగ్యం
బునని మ్మహాకల్పంబునందుబ్రహ్మపుత్రుండనయిజన్మించితిఁగీ కౌశల ము నమో
ఘగతికిగృహస్థుడే । ధర్మమార్గ చరించితగిలిపోవు । నట్టిధర్మమెల్ల నతివిశదంబు
గాఁ । బలుకఁబడియెనీకు భవ్యచరిత ॥ మ ॥అఖిలాధారుడ జావెమర్త్యభుం
డు బ్రహ్మెబె విష్ణుండనీ । ముఖమందర్శితుఁడై వాస గతుఁడై మాధుర్యసం
భాషితుఁడై । సఖుఁడైచారకుఁడై మనోదయితుఁడై సంబంధియై మంత్రియై ॥
సుఖదుండ యెవ్వఁడు పన్నగామహిమ దాజోద్యంబు ధాత్రీశ్వరా ॥ వ ॥అనియి
ట్లు నారదుండు చెప్పిన వృత్తాంతంబంతయు వి ధర్మనందనుండు ప్రేమ
విహ్వలుండయి వాసుదేవుని బూజించె నాడు దేవ ధర్మనందనుల చేత
బూజితుండయి నారదమునియు దేవమార్గంబునం జనియెనని శుకయో
గీంద్రుండు పాండవపౌత్రునకుం జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పె॥
క॥ రాజీవసదృశలోచన। రాజీవభవాదిదేవ రాజవినుతని । బ్రాజిత కీర్తిల
తావృ రాజీవభవాండ భాండ రఘుకులతిలకా॥

మాలిని ॥ధరణిదుహితృరంతా ధర్మమార్గానగంతా ॥నిరుపమునయ
వంతా నిర్జరారాతిహంతా । దురుబ ధనుఖకర్తా కుభినీచక్రభర్తా ।
సురభయపరిహర్తా సుశ్రితోపిహర్తా ॥

గద్యః ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాకలిత కవిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్రసహ
జపాండిత్యపోతనామాత్య ప్రణీతంబయిన శ్రీమహాభాగవతంబను మహా
పురాణంబునందు ధర్మనందనునకు నారదుండు హిరణ్యాక్ష హిరణ్య
కశిపుల పూర్వజన్మవృత్తాంతంబు సెప్పుటయు హిరణ్యకశిపుదితి
సంవాదంబును సుయజ్ఞచరిత్రంబును యమసల్లాపంబును బ్రహ్మవర
లాభ గర్వితుండగు హిరణ్యకశిపు చరిత్రంబును ప్రహ్లాదవి
ద్యాభ్యాసకథయును ప్రహ్లాద హిరణ్యకశిపుసంవాదంబును ప్ర
హ్లాదువచనంబు ప్రతిష్ఠించి హరినరసింహరూపంబున నావి
ర్భవించి హిరణ్యకశిపుని సంహరించి ప్రహ్లాదునకభ
యంబిచ్చి నిఖిలదేవతానివహ ప్రహ్లాదాదిస్తూయమా
నుండై తిరోహితుండగుటయు త్రిపురాసురవృత్తాం
తంబును ఈశ్వరుండు త్రిపురంబుల దహించుట
యు వర్ణాశ్రమధర్మ వివరణంబును ప్ర
హ్లాదాజగరముని సంవాదంబును నా
రదు పూర్వజన్మ వృత్తాంతం
బును కథలంగల సప్తమ
స్కంధము సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

